

Het eerste tiental in de KNSB-competitie

Hoofdstuk 1: Voor de oorlog

Als de Friese Schaakbond zich in 1939 na vrij langdurige onderhandelingen aansluit bij de KNSB, bestaat er in het westen van ons land al twintig jaar lang een competitie om het landskampioenschap voor clubs. Deze competitie wordt uiteraard geheel beheerst door de clubs uit de grote steden, zoals het befaamde VAS (Vereenigd Amsterdamsch Schaakgenootschap), dat er prat op gaat de oudste club van Nederland te zijn, de plaatselijke concurrent ASC (Amsterdamsche Schaakclub) onder aanvoering van Dr. Max Euwe, het deftige DD (Discendo Discimus) uit Den Haag en de NRSV (Nieuwe Rotterdamsche Schaakvereniging).

Zo bestaat de competitie in het seizoen 1939-1940 slechts uit twee klassen van 6 teams, de hoofdklasse A en de hoofdklasse B. In de hoofdklasse A wordt door VAS, ASC, DD, NRSV, Kralingen en BSG (Bussum) gestreden om de landstitel; in de hoofdklasse B komen uit Utrecht, Spangen, HCSV (Den Haag), Max Euwe (Amsterdam) en als enige niet-westelijke clubs Staunton (Groningen) en Eindhoven. De kampioen van de hoofdklasse B speelt met het laagst geëindigde team uit de hoofdklasse A een tweetal promotie-degradatie-wedstrijden en de bezetter van de laatste plaats in de hoofdklasse B is gedoemd zich te meten met de winnaar van een afvalcompetitie tussen de kampioenen van de verschillende onderbonden. Het is dus bepaald geen sinecure om als kampioen van een van de tien aangesloten onderbonden door te dringen tot de hoofdklasse B.

Bij een aantal leden van Philidor, en dat zijn niet de minst vooraanstaande, leeft in de jaren voor de oorlog de steeds sterker wordende wens zich in clubverband te kunnen meten met de sterke clubs uit rest van ons land in plaats van de obligate jaarlijkse ontmoetingen in de FSB-competitie met de schaakverenigingen Heerenveen, Ferwerd, Sneek en Westergoo uit Bolsward. Het schaken in Friesland is in opmars met Haije Kramer als boegbeeld en Waling Dijkstra, oerfries en kleinzoon van de bekende Friese schrijver en conferencier Waling Dijkstra en Jan C. van Vliet, niet onbemiddelde import-Fries, als gangmakers. Dijkstra en Van Vliet vormen samen met S.J. Rienks het Kramercomité, dat de financiën bijeenbrengt om Kramer matches tegen sterke tegenstanders te laten spelen. Kramer (geboren 24 november 1917) is dan al meermaalen kampioen van Friesland geweest en heeft reeds verschillende successen geboekt in nationale en zelfs internationaal sterk bezette toernooien.

Uiteraard hebben de successen van Kramer een grote propagandistische uitstraling op het schaken in onze provincie; vooral de in december 1940 verspeelde match tegen

oud-wereldkampioen Dr. Max Euwe, die Euwe slechts met 5-3 weet te winnen, brengt vele Friezen in aanraking met het schaakspel.

Philidor heeft naast Kramer in die jaren overigens nog meer sterke spelers, zoals Eelse Ploegh, 20 jaar ouder dan Kramer, Waling Dijkstra, Jan van Vliet en Jan Vellinga, beiden net in de twintig, en beschikt in de boerenzoon Kor Mulder van Leens Dijkstra, in die tijd zijn dienstplicht vervullend, over iemand die ook buiten Friesland al enige naam gemaakt heeft en die al spoedig zal uitgroeien tot een steunpilaar van het eerste tiental. Nog jonger, maar minstens zo talentvol is Govert Croes, in 1940 nog maar 15 jaar oud, maar dan al een vervaarlijk tegenstander. Hij houdt zich al vroeg bezig met het componeren van problemen en op dat gebied zal hij ook vanuit andere windstreken, waarnaar hij na de voltooiing van zijn scheikundestudie in Groningen zal vertrekken, nog van zich laten horen. Ook de latere KNSB-voorzitter en sterk schaker Ir. H.J. van Steenis (1908-1965) woonde en werkte in de jaren vlak voor de oorlog (hij verhuisde in 1939 naar Utrecht) in Leeuwarden.

Geen wonder dat er onder deze spelers een grote behoefte ontstaat zich uit het enge Friese kringetje los te maken.

Nu was Philidor in de periode 1923-1929 al wel lid geweest van de toen nog niet koninklijke NSB, zoals Kramer in zijn boek 'Friese Schaakkoningen' aangeeft. Vanaf het seizoen 1923-1924 neemt een tiental van de club tezamen met Staunton, Schaakclub Assen en een team van de Ommelanden deel aan de competitie in district Noord van de NSB. Philidor heeft dan het voorrecht een zeer bijzonder schaker onder zijn leden te tellen, namelijk J(an) F(rederik) Heemskerk (1867-1944), iemand van grote landelijke bekendheid, zoon van de bekende conservatieve politicus en minister-president (1883-1888) Jan Heemskerk Azn. Hij slaagde er in alle plaatsen waar hij woonde in vele mensen tot het schaakspel te bekeren. Befaamd was hij om zijn blindseances aan verschillende borden tegelijk. Niet voor niets was hij erelid van DD en LSG en tevens van de KNSB. In Leiden is zelfs een schaakclub enige tijd naar hem vernoemd geweest. Deze bijzondere man, rijksbetaalmeester van beroep, heeft slechts drie jaar in de Friese hoofdstad gewoond, maar heeft ook hier in die drie jaren als schaakpropagandist en sterk schaker een stimulerende invloed op het schaakleven gehad.

Philidor wordt dat eerste jaar uiteindelijk tweede na de Ommelanders.

Naast Heemskerk bestaat het team uit de spelers S. Miedema, N. Struikma, J. Brugman, H.J. Juursema, J.L. Durksz, J. Kingma, J. Tiemersma, S. van Driesum en G.J. Veldts. Durksz, tot op 90-jarige leeftijd actief gebleven binnen Philidor (hij overleed op hoge leeftijd in 1978 en bedacht Philidor zelfs in zijn testament) en Miedema, eigenaar van een meubelzaak in het centrum van de Friese hoofdstad, behoren ook vijftien jaar later, als de FSB zich ten tweeden male aansluit bij de dan wel Koninklijke NSB, nog tot de sterkste spelers binnen Philidor.

Eindstand Competitie district Noord van de NSB seizoen 1923-1924

	gesp	gew	gel	verl	bp	mp
1. De Ommelanders	3	3	0	0	20	6
2. Philidor	3	2	0	1	18	4
3. Staunton	3	1	0	2	17½	2
4. Assen	3	0	0	3	4½	0

Heel interessant is dat het volgend jaar ook een team van de Friesche Schaakbond aan de districtscompetitie gaat meedoen, hetgeen leidt tot de confrontatie tussen Philidor en het team van de FSB, waarin het FSB-tiental, dat voor een groot deel uit spelers uit Het Bildt bestaat (een streek die ook in later jaren nog vele sterke schakers zal voortbrengen) met Jurjen Tolsma aan het eerste bord, de Leeuwarder selectie er met 6½-3½ onder weet te houden. En dat niet alleen: de FSB-ers worden maar meteen kampioen van het noordelijke district !

Eindstand Competitie district Noord van de NSB seizoen 1924-1925

	gesp	gew	gel	verl	bp	mp
1. FSB	4	3	1	0	26	7
2. De Ommelanders	4	2	2	0	23½	6
3. Philidor	4	2	1	2	25	5
4. Staunton	4	1	0	3	15	2
5. Assen	4	0	0	4	9½	0

Een eindstand die in die jaren waarschijnlijk niet eens zoveel opzien baarde. Behalve tegen de FSB gaat Philidor ook tegen de Ommelanders onderuit (6½-3½). De overwinningen gaan ten koste van Assen (8-2) en Staunton (6½-3½).

Ook het volgend seizoen, 1925-1926 dus, blijkt Philidor met praktisch hetzelfde tiental niet opgewassen tegen de rest van Friesland, dat zijn overwicht op de hoofdstedelingen met dezelfde cijfers als een jaar eerder bevestigt. Opnieuw wordt het FSB-team kampioen.

Eindstand Competitie District Noord van de NSB seizoen 1925-1926

	gesp	gew	gel	verl	bp	mp
1. FSB	4	3	1	0	24	7
2. Philidor	4	3	0	1	22	6
3. De Ommelanders	4	2	1	0	21½	5
4. Staunton	4	1	0	3	17	2
5. Ludendo Studemus	4	0	0	4	15½	0

Philidor wint fors van Staunton (8-2) en Assen (8½-1½) en speelt gelijk tegen de Ommelanders. Ludendo Studemus ('Door te spelen leren wij') is de naam van de

schaakvereniging van het Groningse studentencorps 'Vindicat Atque Polit'. De Leeuwarder Courant van 26-10-1925 geeft de volgende uitslag van het in het Friesch Koffiehuis op de Wirdumerdijk gehouden Friese treffen:

Philidor - FSB 3½-6½ (25 oktober 1925)

1.	J.F. Heemskerk	-	J. Tolsma	1-0
2.	S. Miedema	-	J. Wijbenga	1-0
3.	N. Struiksma	-	H.J. Juursema	0-1
4.	J.L. Durksz	-	S.J. Rienks	0-1
5.	J.G. Velds	-	L. Hacquebord	0-1
6.	S. van Driesum	-	J.Kingma	1-0
7.	S. Zijlstra	-	A. Kuiken	½-½
8.	IJ. Bolman	-	C. van der Stal	0-1
9.	S. Minnema	-	D. Tolsma	0-1
10.	J. Tiemersma	-	E.J. Rinsma	0-1

Op 27 november 1926 weet Philidor eindelijk revanche te nemen voor de ondergane vernederingen door de plattelanders met 6-4 te verslaan:

Philidor - FSB 6-4 (27 november 1926)

1.	S. Miedema	-	Dr. K.M. Bergsma	1-0
2.	J.L. Durksz	-	J. Kingma	1-0
3.	N. Struiksma	-	J. Wijbenga	1-0
4.	S. van Driesum	-	T. Bouma	0-1
5.	S. Zijlstra	-	Sj. Hania	1-0
6.	S. Minnema	-	S.J. Rienks	1-0
7.	G.J. Velds	-	L. Hacquebord	0-1
8.	J. Tiemersma	-	B.H. Lich	1-0
9.	H. Polet	-	E. Rinsma	0-1
10.	Dr. G. Deinema	-	H. Bierma	0-1

Jurjen Tolsma is aan het eerste bord vervangen door Dr. K.M. Bergsma, huisarts te Ferwerd, die in de jaren 1926-1934 de sterkste Friese schaker was en na zijn verhuizing naar Rotterdam al snel tot de sterkste hoofdklassers in ons land zou gaan behoren. Bij Philidor is Heemskerk er niet meer bij; hij is in december 1926 na drie jaar in Friesland te hebben verbleven, teruggekeerd naar Middelburg.

Mede door deze nederlaag slaagt de FSB er niet in de noordelijke titel te prolongeren en eindigt het team na de Ommelanders en Philidor op de derde plaats. Wel brengen de FSB-ers het team van de Ommelanden een ondubbelzinnige 7-3 nederlaag toe. Philidor lijkt op het kampioenschap af te stevenen na overwinningen op de FSB en Ludendo en een gelijkspel tegen Staunton, doch gaat in de beslissende ontmoeting met de Ommelanders te Groningen met maar liefst 8-2 ten onder.

Eindstand Competitie district Noord van de NSB seizoen 1926-1927

	gesp	gew	gel	verl	bp	mp
1. De Ommelanden	4	3	0	1	24½	6
2. Philidor	4	2	1	1	20½	5
3. FSB	4	2	0	2	21½	4
4. Ludendo Studemus	4	1	1	2	16	3
5. Staunton	4	0	2	2	17½	2

Helaas is dit het laatste seizoen dat vertegenwoordigende tientallen van de FSB en Philidor in de noordelijke competitie deelnemen en de verbinding met Groningen en Drente wordt geheel verbroken als in september 1928 in Groningen de Noordelijke Schaakbond (NOSBO) wordt opgericht zonder Friese inbreng. In 1929 trekken FSB en Philidor zich zelfs terug uit de landelijke bond en verkiezen door financiële nood gedwongen het isolement, een situatie die tot aan het eind van de dertiger jaren zal voortduren.

Hoofdstuk 2: In de oorlog

Nadat de Friesche Schaakbond zich ten langen leste in 1939 opnieuw in de schoot van de KNSB heeft genesteld, mag Philidor in het voorjaar van 1940 voor het eerst aan de hoofdklassepoort rammelen, tezamen met de andere onderbondskampioenen Heerlen, SMB (Nijmegen), De Drie Torens (Tilburg), Charlois (Rotterdam), RSC (Den Haag), HaSG (Haarlemsch Schaakgezelschap), Het Westen (Amsterdam) en Soest.

Ook in het seizoen 1939-1940 is Philidor weer kampioen van de FSB geworden door Heerenveen, Ferwerd, Sneek en Westergoo ruim voor te blijven. Het team bestaat uit de spelers Kramer, Van Steenis, Rienks, Durks, S. Zijlstra, Beetsma, Van Vliet, Waling Dijkstra, J.U. Postma, Tiemersma en Jaasma. Ook H. Polet en E.J. Hoexum doen enkele malen mee. Ploegh, eigenlijk na Kramer op dat moment de sterkste speler van Friesland, is wegens ziekte niet beschikbaar en Mulder van Leens Dijkstra zit in militaire dienst. Hij zal zijn mannetje nog staan bij de verdediging van de Afsluitdijk in de meidagen van 1940.

Onder leiding van (geboren) captain Waling Dijkstra wordt de eerste hindernis op weg naar de KNSB-competitie, Soest, op 5 mei 1940, in het Friesch Koffiehuis te Leeuwarden met 7-3 genomen door overwinningen van Kramer, de herstelde Ploegh, Waling Dijkstra, Postma en Jaasma, maar in Alkmaar, waar zij op 14 juli (de wedstrijd is door het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog uitgesteld) per bus arriveren, blijken de Friezen, die lang niet met hun sterkste tental kunnen uitkomen, niet tegen HaSG opgewassen, gezien de nederlaag met dezelfde cijfers. Het had nog slechter kunnen uitpakken, want Jan van Vliet, die na afloop van zijn partij wat te diep in het glaasje heeft gekeken, zoekt op de terugweg ruzie met een aantal Duitse militairen. Ingrijpen van zijn medespelers kan escalatie voorkomen.

HaSG - Philidor 7-3 (14 juli 1940)

1.	J.H. Marwitz	-	H. Kramer	0-1
2.	G. Kroone	-	K.D. Mulder van L.D.	1-0
3.	C. Haalebos	-	A. van der Wal	½-½
4.	V. Snoeck Henkemans	-	S. Miedema	1-0
5.	C. van der Gaag	-	M. Jaasma	1-0
6.	F. Rooda	-	J.L. Durksz	1-0
7.	W.T. Stol	-	W. Dijkstra	½-½
8.	A. Sandorp	-	J.C. van Vliet	0-1
9.	J.O. Leibrandt	-	J.U. Postma	1-0
10.	W. van Putten	-	Joh. van Polen	1-0

Dat betekent dus een jaar wachten op een nieuwe kans.

En die komt het volgende jaar, want door een door de oorlogsomstandigheden afgedwongen reorganisatie van de landelijke competitie is een 6½-3½ overwinning tegen RSC (Residentie Schaak Club) voldoende om een plaats te krijgen in de groep Centrum-Noord, een van de vier op regionale basis opgezette groepen die tezamen in de plaats van de beide hoofdklassen komen.

Sinds oktober 1940 is het tiental nog aanzienlijk versterkt door de komst naar Friesland van Theun van den Tol, die ten gevolge van de Duitse bombardementen op Rotterdam zijn baan in de haven is kwijtgeraakt en op aandringen van Waling Dijkstra en Jan van Vliet zijn geluk in Leeuwarden komt beproeven. Daardoor heeft Philidor een tweede nationale topspeler in de gelederen, die de volgende drie decennia tot de dragende krachten van het eerste tiental zal gaan behoren. Hij staat bij deze belangrijke promotiewedstrijd overigens extra onder druk, want enkele zussen en een nichtje zijn per fiets uit Rotterdam naar Utrecht getogen om hun Theun, die ze dan een half jaar niet gezien hebben, bij te staan.

Is het schrikbeeld van de tegenwoordige reiziger het verzeild raken in een trein met voetbalsupporters, terechtkomen in een grote schare NSB-ers op weg naar een betoging was ook geen pretje. Op station Utrecht maken de Friese schakers zich zo snel mogelijk uit de voeten. Het verhindert hun overigens niet de Haagse tegenstanders, die al bij voorbaat vruchteloos geprotesteerd hebben tegen het meespelen van Van den Tol en ook tegen het feit dat de huns inziens sterkste twee teams van de promotiewedstrijden aan elkaar gekoppeld zijn, ruim te verslaan:

Philidor - RSC 6½-3½ (Utrecht, 11 mei 1941)

1.	H. Kramer	-	F.J. Voorwinde	0-1
2.	Th.P. van den Tol	-	H.H. Kamstra	1-0
3.	K.D. Mulder van L.D.	-	A.A. Gordijn	½-½
4.	E. Ploegh	-	A.L. Stolk	1-0
5.	J. Vellinga	-	P.J.B. Kreutz	1-0
6.	M. Jaasma	-	A. Humer	½-½
7.	W. Dijkstra	-	W.C. Lippe	½-½
8.	J.U. Postma	-	M. Ringer	½-½
9.	A. van der Wal	-	B. Evtifeeff	½-½
10.	G.A. Croes	-	K.J. Been	1-0

Aan de KNSB wordt voor het seizoen 1941-1942 het volgende tiental (alfabetisch) opgegeven: Dr. H. Bruch, G.A. Croes, J. Durks, W. Dijkstra, M. Jaasma, H. Kramer, K.D. Mulder van Leens Dijkstra, E. Ploegh, Th.P. van den Tol en J. Vellinga.

Zijn het in de huidige tijd vooral studenten en pas afgestudeerden naast (semi)-beroepsschakers, waaruit de tientallen uit de hoofdklasse zijn samengesteld, dit opgegeven team is zeer divers van samenstelling. Zo zijn Bruch en Ploegh leraar van beroep (Bruch, in 1940 uit Zeeuws-Vlaanderen naar Friesland verhuisd, is in en na de oorlog leraar Nederlands en geschiedenis aan de GHBS en later aan de Chr. HBS te Leeuwarden), is Croes scholier, is Waling Dijkstra eigenaar van een verhandel, Jaasma groentenwinkelier, Durks rentenierend apotheker, Mulder van Leens boer en hebben Kramer, Van den Tol en Vellinga kantoorbanen. Af en toe speelt ook ds. C.J. van Royen, hervormd predikant te Boksum mee. Deze moet uiteraard elke competitiewedstrijd vooruit spelen, want schaken op zondag is er voor hem niet bij.

De groep Centrum-Noord bestaat verder uit Utrecht, HSG (Hilversum), VVGA (een der vele sterke Amsterdamse clubs), Staunton en BSG (Bussum). De thuiswedstrijden van Philidor en Staunton worden in Zwolle, de uitwedstrijden in Amersfoort gespeeld, uiteraard m.u.v. de onderlinge match.

Philidor toont weinig debutantenvrees, want de eerste ronde levert een 6-4 overwinning op VVGA op en ook HSG wordt met 4½-5½ geklopt. Helaas blijkt dan in de noordelijke derby Staunton met 6½-3½ de sterkste, waarna de Friezen het ook tegen BSG, de latere kampioen, niet kunnen bolwerken (7-3). De laatste wedstrijd, die tegen Utrecht, die voor geen van beide teams nog van belang is, wordt niet meer gespeeld, maar komt formeel met een 5-5 uitslag in de boeken, waardoor Philidor een vierde plaats bereikt. De resultaten zijn bepaald hoopgevend; ondanks de jarenlange geïsoleerde positie van het Friese schaakleven blijkt Philidor opgewassen tegen de sterke clubteams uit het Westen, waarbij uiteraard de aanwezigheid van cracks als Kramer en Van den Tol een factor van belang is.

Philidor omstreeks 1942. Staand van links naar rechts: J.L. Durksz, S. Miedema, G.A. Croes, Th.P. van den Tol, E. Ploegh en J.U. Postma. Zittend: M. Jaasma, W. Dijkstra, H. Kramer, K.D. Mulder van Leens Dijkstra, Ds. C.J. van Roijen en S.J. Rienks.

Philidor is in het seizoen 1942-1943 met ongewijzigd tiental opnieuw ingedeeld in de eerste klasse, groep Centrum-Noord met precies dezelfde tegenstanders: promotiewedstrijden zijn er gezien de reismoeilijkheden niet gehouden.

Van Utrecht wordt met 4½-5½ gewonnen, evenals van HSG (6½-3½), doch tegen Staunton (4-6) en VVGA (5½-4½) wordt verloren. Toch is er bij het ingaan van de laatste ronde nog steeds een kansje op het kampioenschap, maar dan moet wel met ruime cijfers van BSG gewonnen worden. Het wordt 6-4 voor de Friezen en dat is net een half puntje te weinig om de Bussumers van de titel af te houden.

Philidor - BSG 6-4 (14 maart 1943)

1.	H. Kramer	- G.R.D. van Doesburgh	1-0
2.	G.A. Croes	- A.M. van Epen	0-1
3.	Th. P. van den Tol	- H.W. Felderhof	½-½
4.	K.D. Mulder van L.D.	- L.C. Dekker	1-0
5.	E. Ploegh	- W.C. Muller	1-0
6.	Ds. C.J. van Royen	- P.A. Bohlmeyer	1-0
7.	J.S. Vellinga	- P. van der Wolf	1-0
8.	W. Dijkstra	- R. van der Kolk	½-½
9.	J.L. Durksz	- Dr. J.C. van Epen	0-1
10.	C. Feiters	- A. Nijssen	0-1

De competitie 1943-1944 wordt in de groep Centrum-Noord, die maar steeds uit dezelfde teams blijft bestaan, nog gewoon uitgespeeld, ondanks de steeds dreigender wordende oorlogsomstandigheden. Hoe gevaarlijk het schaken onder die omstandigheden kon zijn blijkt uit een mededeling in het Tijdschrift van den Nederlandschen Schaakbond van december 1942, waarin de spelers van Spangen en Eindhoven gelukkig worden met het behoud van hun leven. Tijdens de wedstrijd Eindhoven-Spangen werden zij overvallen door een bombardement en het mag een buitengewoon geluk heten dat allen er ongeschonden vanaf gekomen zijn.

De onregelmatig verloopende competitie is opnieuw bijzonder spannend, waarbij ditmaal niet BSG, maar Staunton, Philidor en VVGA om het kampioenschap strijden. Met de wedstrijd Philidor-VVGA nog voor de boeg, hebben Philidor en VVGA 6 matchpunten, Staunton heeft er 7, maar is met 28½ bordpunt uitgespeeld. De winnaar van de strijd tussen Philidor en VVGA is dus kampioen, maar omdat gelijkgespeeld wordt is Staunton, dat voor de derde achtereenvolgende keer van Philidor heeft gewonnen, met een half bordpunt meer dan Philidor de lachende derde. Met groot genoegen zullen ze dan in Groningen ook de uitslag van het duel hebben vernomen. Zeer curieus verloopt de wedstrijd BSG - Philidor, gespeeld op 20 februari 1944 in Zwolle: na een vlotte overwinning van Mulder van Leens Dijkstra slagen de Friezen erin de negen andere partijen remise te houden! In de herfst van 1944 wordt het reizen vrijwel onmogelijk, reden voor de (K)NSB de competitie 1944-1945 af te gelasten en te wachten op betere tijden.

Hoofdstuk 3: De eerste jaren na de oorlog

Het duurt enige tijd aler het schaakleven zich van de verwoestingen van de oorlog hersteld heeft, doch in de winter van 1945 gaat de KNSB-competitie weer van start, zij het dat het door de gebrekkige vervoersmogelijkheden voor Philidor en Staunton onmogelijk is eraan mee te doen.

Dus duurt het tot het volgende seizoen voordat de Friezen zich weer in clubverband met anderen kunnen meten. Ook dan zijn alle problemen nog niet bepaald opgelost:

nog steeds dienen de thuiswedstrijden in Zwolle (in hotel Geitenbeek) en sommige uitwedstrijden in Amersfoort gespeeld te worden en dat zal ook nog enkele jaren zo blijven. Philidor wordt ingedeeld in de hoofdklassegroep Centrum, een van de vier regionaal bepaalde groepen, waarvan de winnaars mogen strijden om de landstitel.

De samenstelling van het team is weinig vernaderd ten opzichte van het team uit de oorlogsjaren met als opgegeven spelers H. Kramer, Th.P. van den Tol, K.D. Mulder van Leens Dijkstra, G.A. Croes, E. Ploegh, Dr. H. Bruch, J. Vellinga, Waling Dijkstra, H. Blokker en G.S. Zijlstra. De broers Dirk (geb. 1922) en Harm Boven (geb. 1924), waarvan Dirk de meest talentvolle is, zijn reserves. Zij zijn beiden afkomstig van de plaatselijke Christelijke schaakclub ODI en na een bewogen oorlogstijd teruggekeerd in Leeuwarden. Vooral Dirk zal jarenlang tot de vaste krachten van Philidor gaan behoren. G.S. Zijlstra, die ook in de oorlogsjaren als invaller van de partij is geweest, is een rustige positieplayer, terwijl Harry Blokker, meer begaafd, maar hypernervuus, vlak na de oorlog uit het westen naar Friesland is gekomen. Overigens maakt ook Jan van Vliet, die als officier in het Amerikaanse leger uit de oorlog is teruggekeerd, in de loop van het seizoen zijn rentree. Het tiental heeft opnieuw de concurrentie te bestrijden van HSG, BSG, Utrecht en Staunton, maar nu ook van De Dom uit Utrecht en van Amersfoort.

De competitie verloopt ongedacht voorspoedig voor de Leeuwarders, want na zes van de zeven ronden bezetten zij met slechts één nederlaag (4-6 tegen BSG) de tweede plaats achter Utrecht, dat alles gewonnen heeft. De overwinning op Staunton in de eerste ronde is daarbij van groot belang: nadat de arbiters (dat zijn in eerste instantie de beide eerstebordspelers) de eindstand eerst op 5-5 hebben vastgesteld, vragen zowel Philidor als Staunton herarbitrage aan van liefst drie afgebroken partijen. Deze heeft tot gevolg dat de uitslag veranderd wordt in 6-4 in het voordeel van Philidor.

Voor de laatste ronde staat de wedstrijd tegen Utrecht op het programma, doch die lijkt slechts een formaliteit, gezien de Utrechtse voorsprong van 5½ bordpunten naast de twee matchpunten. Een 2½-7½ nederlaag is dus nog voldoende voor de Domstedelingen, die het jaar ervoor kampioen van Nederland zijn geworden. Tot overmaat van ramp blijkt Govert Croes, die uit Groningen moet komen, zich verslapen te hebben. Men wacht vergeefs op hem.

Ik laat hieronder Honni (= Waling Dijkstra) aan het woord in Ons Maandblad van mei 1947 (tevens het eerste nummer van na de oorlog):

Glorie in Geitenbeek

Zo zijn we dan voor de zesde maal weer 's morgens tegen zessen uit de koffer geklommen om de eerste trein naar Zwolle te halen. Koud en rillerig draaf je de deur uit met je pakje brood, nagewuifd door je mopperende ega, maar dat mag je niet hinderen. In de trein zitten we elkaar alvast wat op de kast te zetten, dat is zo onze mental-training, want er moet wat gebeuren als we ons oude Philidor nog haar verjaardagscadeautje willen bezorgen. We hadden gezworen kampioen te worden en achtereenvolgens hadden Staunton, Hilversum, De Dom en Amersfoort er aan moeten

geloven, maar Bussum gooide lelijk onze glazen in.

Toch is er nog een kansje, maar dan moet Utrecht met 8-2 ingemaakt worden en de heren zijn niet voor niets Kampioen van Nederland. Enfin, we zitten elkaar dan alsmaar te pesten en krijgen zo langzamerhand heerlijk de smoor in als we Utrecht zien aanstappen over het plein met van die "wat kan ons gebeuren" gezichten en als even later Utrecht's Praeses een toespraak houdt en het Kampioenschap reeds als een uitgemaakte zaak beschouwt, zijn we helemaal geladen.

Argeloos zet Utrecht zich achter de borden, want we zijn nog maar met negen man ook en het eerste punt is dus reeds binnen. Wie doet hen nog wat. Maar dan begint bij Philidor het wilskracht-blok te werken, vangt de zenuwen-oorlog aan. We nemen niet het minste risico, we spelen zo'n soort stopperspil systeem, want we mogen geen halfje verspelen en zoeken het weer in ons beproefde lange-afstand gevecht, drukken maar jongens, vijftig zetten in de vijf uur. We hebben niets te verliezen, maar alles te winnen en als we zo na een uurtje eens langs de borden kuieren, staan we waarempel allemaal even goed. Gaat-ie lekker of niet.

Steeds beroerder komt Utrecht te staan en steeds nerveuzer worden de heren.

De eerste punten rollen binnen, Kramer is best en Van den Tol veegt de zaak er compleet af, Jan van Vliet is ouderwets in vorm, Kor Mulder Van Leens drukt z'n tegenstander langzaam in de put, evenals Vellinga en Dijkstra. Dat Utrecht gaat verliezen staat als een paal boven water, het gaat er hen alleen nog maar om dat ene en dat halve puntje te halen om het kampioenschap in Utrecht te houden. De spanning stijgt alsmaar, zweet parelt op de gefronste voorhoofden, met trillende vingers worden stukken verzet, keihard speelt Philidor terug, onvermurwbaar.

Utrecht is als een geslagen team, het ene puntje halen ze nog als Blokker even te onbesuisd wordt, maar het halve puntje houden we als Boven en Zijlstra na de nodige ups en downs ook winnen. Dat halve puntje bracht Philidor het kampioenschap en als dit een feit is geworden, stijgt er een schorre juichkreet op, met 8-2 hebben we met z'n negenen de zaak uit het vuur gesleept.

En dan blijkt Utrecht, hoe teleurstellend dit onverwachte echec voor hen ook is, een uiterst sportieve verliezer; Hofsommer houdt een keurig speechje, feliciteert Philidor. Dijkstra doet ook een duit in het zakje en zo ploffen we doodmoe in de clubfauteuils van Geitenbeek, nog wat beduusd van de glorie. We hebben gevochten vijf uren aan één stuk, fel en verbeten, want Philidor moest nu eenmaal kampioen worden hoe goed er ook gespeeld werd het afgelopen seizoen, hoe geroutineerd de ploeg ook geworden is, als er niet was geweest die vechtheest en die teamspirit en vooral die band van vriendschap zonder enige animositeit, dan was dit succes nooit behaald.

Voor éénmaal worden de pakjes brood in de tas gestopt en fuiven we ons op een eenvoudig etentje. En als we dan tenslotte 's avonds om elf uur weer op het station onzer vaderen staan, zijn er geen bloemen en muziek en vigilantes, maar halen we voor een dubbeltje weer onze fiets uit de stalling en peddelen rustig naar huis.

Utrecht - Philidor 2-8 (Zwolle, 30 maart 1947)

1.	Mr. E. Spanjaard	-	H. Kramer	0-1
2.	Ir. H.J. van Steenis	-	G.A. Croes (n.o)	1-0
3.	J. Visser	-	Th.P. van den Tol	0-1
4.	G. van Vloten	-	K.D. Mulder van L.D.	0-1
5.	G.A.H. ten Wessels	-	H. Blokker	1-0
6.	A.K.G. Reurslag	-	G.S. Zijlstra	0-1
7.	G.J. Hofsommer	-	W. Dijkstra	0-1
8.	J.J. van Santen	-	J.C. van Vliet	0-1
9.	A. den Hartoog	-	J. Vellinga	0-1
10.	A. Hendriks	-	D. Boven	0-1

Eindstand Hoofdklasse Centrum seizoen 1946-1947

	Ph	Ut	Hi	Bu	St	Do	Am	bp	mp
1. Philidor	xx	8	6½	4	6	7	7	38½	10 K
2. Utrecht	2	xx	7	8	6	6½	8½	38	10
3. HSG	3½	3	xx	6½	6	8½	8	35½	8
4. BSG	6	2	3½	xx	5	7½	8½	32½	7
5. Staunton	4	4	4	5	xx	7	8	32	5
6. De Dom	3	3½	1½	2½	3	xx	5	18½	1
7. Amersfoort	3	1½	2	1½	2	5	xx	15	1 D

Redacteur Dirk Boven laat in dit zelfde nummer van Ons Maandblad zijn dichterlijke gevoelens de vrije loop:

AAN BESTUUR EN LEDEN

Namens Philidor I

*In de halve eindstrijd om 's lands eer
Werd, na verwoed gevecht dit keer,
ONS EERSTE TIENTAL KAMPIOEN !!!*

*Komt ! Schalt hierop de feestklaren !
Voor d'eerste maal in onz' historie
Kraait nu Philidor I victorie
En blijkt, ondanks haar ouderdom
Vol wilskracht en ook lang niet stom !*

*Slechts tegen Bussum werd verloren
Met eer, maar 't kon ons niet bekoren;
De laatste slag op 30 maart,
Die was beslist acht daalders waard,*

*Want Philidor schoot uit zijn slof
 En Utrecht had een 'reuze' sof;
 De matador van 't vorig jaar
 Ging met 'slechts' 8-2 in elkaar.
 En deze zege schonk ons net
 Het zo begeerde kampioensbrevet.
 Natuurlijk, 't heeft ons meegezeten,
 Dat willen wij ook gaarne weten,
 Ik noem één factor in het kort:
 Geheime krachten in de sport !*

*Wij zijn verheugd in staat te zijn,
 Op 't komend grote Eeuwfestijn,
 De club datgeen te presenteren,
 Dat luister geeft aan 't jubileren:
 Een titel, uiterst fel omstreden,
 Is voor 't Bestuur en voor de leden
 Het feestgeschenk van d' eerste tien
 Dat U daarmee wil hulde biên !*

Bijzonder waardevol voor de kampioenen zijn vooral Ploegh met 4 uit 5 en captain Waling Dijkstra (4½ uit 6) gebleken, doch ook Mulder van Leens Dijkstra (4½ uit 6), Kramer (3½ uit 5) en Zijlstra (4 uit 6) hebben hun paadje uitstekend schoongeveegd. Dus dringt Philidor samen met NRSV, toentertijd de meest gerenommeerde club in Rotterdam, Philips (Eindhoven) en het hoofdstedelijke VAS door tot de eindstrijd. Daarin blijkt het Friese team echter net niet sterk genoeg, want na overigens eervolle nederlagen tegen NRSV en VAS (beide 4-6) is men kansloos voor de titel en wordt het resterende treffen tegen Philips niet meer gespeeld. Het VAS wordt landskampioen door alle wedstrijden te winnen.

Philidor - NRSV 4-6

1.	Kramer	-	Bergsma	0-1
2.	Van den Tol	-	Wind	½-½
3.	Mulder van Leens D	-	Lubbers	0-1
4.	Ploegh	-	Roos	1-0
5.	Vellinga	-	Feiters	1-0
6.	Dijkstra	-	Van Welzenes	0-1
7.	Croes	-	Koenraads	½-½
8.	Van Vliet	-	Wap	½-½
9.	Blokker	-	Zandstra	0-1
10.	D. Boven	-	Teunisse	½-½

Philidor - VAS 4-6

1.	Van den Tol	-	Wolthuis	½-½
2.	Mulder van Leens D	-	Barendregt	0-1
3.	Ploegh	-	Henneberke	½-½
4.	Van Vliet	-	Grapperhaus	0-1
5.	Croes	-	Naerebout	1-0
6.	Vellinga	-	Piccardt	½-½
7.	Dijkstra	-	Van Amerongen	½-½
8.	Blokker	-	Vos	0-1
9.	Zijlstra	-	Crabbendam	½-½
10.	D. Boven	-	De Vries	½-½

In deze wedstrijd zijn Kramer aan Philidor- en Cortlever aan VAS-kant verhinderd wegens interlandverplichtingen.

Kampioenspoole Clubkampioenschap van Nederland, seizoen 1946-1947

1. VAS	3-6	19-11
2. NRSV	3-4	16½-13½
3. Philidor	2-0	8-12
4. Philips	2-0	6½-13½

Al met al een bijzondere prestatie voor het herintredende Philidorteam, dat het volgend seizoen echter veel minder succesvol is, al wordt dan ook in de eerste ronde weer nipt van Staunton gewonnen. Nieuw in het team is de in Rotterdamse schaakkringen bekende Ds. J. Mantz, die zich voor enkele jaren als predikant in Hantum vestigt. Daarentegen trekt Croes zich uit het wedstrijdschaken terug en komen we ook de naam van Dr. Bruch niet meer tegen. Als nieuwe speelzaal wordt Amicitia aan het Zaailand betrokken, al worden de meeste thuiswedstrijden (en ook sommige uitwedstrijden) van Philidor nog steeds in Zwolle gespeeld.

In het seizoen 1948/1949 bewijst het tiental dat het twee seizoenen eerder behaalde succes toch geen uitschieter was geweest. Ongeslagen en met slechts twee verliespunten wordt opnieuw het kampioenschap van de hoofdklasse behaald, voor Max Euwe uit Amsterdam en Staunton. De noordelijke derby Philidor - Staunton in de laatste ronde moet de beslissing brengen: bij winst van Staunton zijn de Groningers kampioen; Philidor heeft genoeg aan een gelijkspel.

Na een zeer spannende strijd weet Philidor de Groningers, die in die jaren een sterk team op de been kunnen brengen en in Dr. Scholtens, Dr. Ir. Scheffer en Bunt spelers van landelijke betekenis hebben, net op afstand te houden.

Philidor - Staunton 5-5

1.	H. Kramer	-	Dr. C. Scholtens	1-0
2.	Th.P. van den Tol	-	H. Bunt	½-½
3.	K.D. Mulder van L D	-	Dr. Ir. J.C. Scheffer	1-0
4.	E. Ploegh	-	Mr. J.G. Heeres	1-0
5.	D. Boven	-	B.W. Kremer	0-1
6.	H. Blokker	-	R. v Westendorp Boerma	0-1
7.	J.C. van Vliet	-	J. Mensch	0-1
8.	W. Dijkstra	-	Dr. J. de Graaf	½-½
9.	J. Vellinga	-	A.R. Melles	½-½
10.	H. Boven	-	B.A. Flentge jr.	½-½

Aangezien Ons Maandblad in de loop van 1948 (tijdelijk) ter ziele is gegaan, zijn er uit Philidorbron geen vreugdekreten overgeleverd.

Topscorers zijn dit keer niet Kramer (2½ uit 5) of Van den Tol (4 uit 6), doch Vellinga en Van Vliet met 4½ uit 6.

Eindstand Hoofdklasse C seizoen 1948-1949

	Ph	ME	St	Do	BS	We	St	bp	mp
1. Philidor	xx	6	5	5	6	5½	6½	34	10 K
2. Max Euwe	4	xx	3½	7½	5½	7½	7½	35½	8
3. Staunton 1	5	6½	xx	4½	5½	5	6½	33	8
4. De Dom	5	2½	5½	xx	3½	6½	6½	29½	7
5. BSG	4	4½	4½	6½	xx	5½	6	31	6
6. Het Westen	4½	2½	5	3½	4½	xx	5½	25½	3
7. Staunton II	3½	2½	3½	3½	4	4½	xx	21½	0 D

De kampioenspoule brengt Philidor samen met (opnieuw) het VAS, ASC uit Amsterdam en Eindhoven. Ook nu gelukt het de Friezen niet de westelijke hegemonie te doorbreken, al blijkt het verschil klein: tegen ASC wordt een 1-5 achterstand geheel ingehaald:

Philidor - ASC 5-5

1.	Kramer	-	Prins	1-0
2.	Van den Tol	-	Bouwmeester	½-½
3.	Mulder van Leens D	-	Bekker	1-0
4.	Ploegh	-	Orbaan	0-1
5.	Blokker	-	Karper	½-½
6.	D. Boven	-	Sandifort	1-0
7.	Dijkstra	-	Prahl	0-1
8.	Vellinga	-	Van der Zanden	0-1
9.	Van Vliet	-	Muurlink	1-0

10. Zijlstra	-	Ouwerkerk	0-1
--------------	---	-----------	-----

Philidor - VAS 4½-5½

1. Kramer	-	Cortlever	½-½
2. Van den Tol	-	Henneberke	1-0
3. Mulder van Leens D	-	Wolthuis	0-1
4. Ploegh	-	Barendregt	0-1
5. Blokker	-	Vos	½-½
6. H. Boven	-	De Vries	½-½
7. D. Boven	-	Crabbendam	1-0
8. Dijkstra	-	Grapperhaus	0-1
9. Van Vliet	-	Van Amerongen	½-½
10. Vellinga	-	Piccardt	½-½

Tegen het VAS delft men slechts met het kleinst mogelijke verschil het onderspit (4½-5½). Hoe spannend deze wedstrijd is geweest blijkt wel uit het feit dat bij een 4½-4½ stand werd afgebroken, waarna de partij Mulder van Leens Dijkstra - Wolthuis door de KNSB-arbiter voor de Amsterdammer gewonnen werd verklaard. De onbelangrijk geworden wedstrijd tegen Eindhoven wordt niet meer gespeeld. Opnieuw komt het VAS als winnaar uit de bus.

In het volgende seizoen 1949-1950 is Van Vliet tijdelijk van het toneel verdwenen (althans van het Friese toneel; hij verblijft in Indië) en heeft Albert van der Wal zich een vaste plaats verworven. Auke van der Bijl, aanvankelijk boerenknecht en afkomstig uit de omgeving van Bergum, treedt twee maal als invaller op. De strijd om de eerste plaats speelt zich af tussen Max Euwe en Philidor, die elkaar in de laatste ronde treffen. Philidor moet met minstens 6½-3½ winnen om de Amsterdammers in te halen, want het is door gelijke spelen tegen Staunton en Zutfen achterop geraakt. Ditmaal gelukt het de Friezen niet het gehoopte wonder te bewerkstelligen: Max Euwe grijpt door een 4½-5½ overwinning de titel. Kramer (4 uit 5), Van den Tol (5½ uit 6) en Mulder van Leens Dijkstra (3 uit 5) spelen weer ijzersterk en blijven allen ongeslagen. Ook Ploegh en Waling Dijkstra zijn met 3½ uit 5, resp. 3 uit 5 goed op dreef.

Hoofdstuk 4: De instelling van één hoofdklasse: degradatie en promotie

Met ingang van het seizoen 1950-1951 wordt de competitie-indeling gereorganiseerd: er komt één hoofdklasse van acht clubs, namelijk de nummers één en twee van elke hoofdklassegroep van het jaar ervoor. Dat zijn behalve de groepswinnaars ASC, VAS, Max Euwe en Eindhoven ook Utrecht, Spangen, Philidor en Eindhoven II. Philidor redt het niet. Toch is de personele bezetting t.o.v. het vorige jaar nauwelijks veranderd: Kramer, Van den Tol, Mulder van Leens Dijkstra, Ploegh, Dirk

Boven, Waling Dijkstra, Van der Bijl, Blokker, Wolters, Van Vliet (weer eens terug van weggeweest) en verder Harm Boven, Albert van der Wal en Gerrit Zijlstra als invallers. Slechts Vellinga is er niet meer bij; hij stopt op relatief jonge leeftijd (geb. 1918) geheel met schaken om zich aan het bridgespel te gaan wijden. Het seizoen begint met drie nederlagen, waaronder een treurige 8-2 tegen ASC. Na de overwinning op Spangen in de vierde ronde gloort er nog even hoop, maar als dan Max Euwe te sterk blijkt is de degradatie reeds onontkoombaar. De wedstrijd in de laatste ronde tegen mededegradant Eindhoven II wordt zonder spelen op 5-5 afgesloten.

Van den Tol is voor zijn doen bijzonder matig op dreef; hij verliest zijn eerste drie partijen en komt niet verder dan 1 uit 5. Maar er zijn meer 'schuldigen': Blokker en Van Vliet met 1 uit 4, Van der Bijl met $\frac{1}{2}$ uit 4, Wolters ($1\frac{1}{2}$ uit 6) en Van der Wal 0 uit 2. Slechts Kramer ($3\frac{1}{2}$ uit 5) en Mulder van Leens Dijkstra (3 uit 5) mogen bogen op een positieve bijdrage.

Zo ziet Philidor zich in het seizoen 1951-1952 voor de moeilijke taak gesteld de teams van HaSG, VVGA, HSG, de aloude concurrent Staunton, BSG, De Dom en Hengelo voor te blijven teneinde de verloren plaats in de hoofdklasse terug te veroveren. Dat lukt net niet; de $4\frac{1}{2}$ - $5\frac{1}{2}$ nederlaag in de tweede ronde tegen het Haarlemsch Schaakgezelschap blijkt uiteindelijk van beslissende betekenis.

Vanaf november 1951 speelt Philidor zijn thuiswedstrijden in De Klanderij en niet meer in Amicitia. De etenslucht uit de aangrenzende keuken zal een vast bestanddeel uitmaken van de sfeer waarin Philidor de volgende decennia schaakt. Het kampioenschap van het Noorden wordt via een 6-4 overwinning op Staunton overigens wel binnengehaald. Kramer en Van den Tol scoren er met 5 uit 6, resp. 5 uit 7 lustig op los. Jan van Vliet draagt $4\frac{1}{2}$ uit 6 bij, maar Dirk Boven is met 2 uit 7 zeer zwak op dreef. Arjen Tilstra viert als zeventienjarige zijn debuut (tegen VVGA) met een overwinning.

Dus komt het eerste in het seizoen 1952-1953 opnieuw uit in de 1e klasse A in de samenstelling Kramer, Van den Tol, Mulder van Leens Dijkstra, Blokker, Ploegh, Van der Bijl, D. Boven, Waling Dijkstra, H. Boven en Dr. J. Hoitsma, huisarts te St. Jacobiparochie. De jeugdige talenten Arjen Tilstra en Dirk Postmus mogen enkele keren invallen, evenals M. Jaasma en J. Wolters.

En ziet, na een nek-aan-nek race met VVGA uit Amsterdam wordt het kampioenschap behaald, waarmee tevens de terugkeer in de hoofdklasse een feit is. Helemaal zonder geluk vaart Philidor overigens niet, want in de thuiswedstrijd tegen DD II wordt Blokker bij een stand van $4\frac{1}{2}$ - $4\frac{1}{2}$ voor een niet te dekken mat in twee zetten geplaatst, waarnaar zijn tegenstander verlekkerd gaat zitten kijken, niet in de gaten hebbend dat hij heeft vergeten de klok in te drukken. Blokker beseft dat hier zijn kans ligt en verzinkt in diep gepeins. Tergend langzaam verstrijken de seconden, waarin de DD-mensen zich steeds wanhopiger afvragen of hun man, die daar maar aan het bord gekluisterd blijft, eindelijk in de gaten zal krijgen waarom Blokker de partij niet opgeeft.

Dan valt er een vlag. Met trillend vingertje wijst de Philidorspeler zijn opponent op het zo trieste feit dat het diens vlag is die daar valt is en incasseert het volle punt.

Philidor in het seizoen 1952-1953: Staand Blokker, D. Boven, Hoitsma, Kramer, H. Boven, Van der Bijl. Zittend: Mulder van Leens, Dijkstra, Ploegh, Van den Tol

Ook bij Mulder van Leens Dijkstra moet deze manier van winnen tegenstrijdige gevoelens opgewekt hebben, want hij spreekt in Ons Maandblad van een gelukkige, niet verdiende overwinning en prijst de jonge ploeg van DD II.

Deze Harry Blokker was een goede, maar bijzonder nerveuze speler. Afkomstig uit Haarlem, vond hij na de oorlog net als Van den Tol en Van der Bijl een baan bij de LPF (Leeuwarder Papierwaren Fabriek), waarvan de directeur, de heer Landstra, een kennis van Waling Dijkstra, het schaken bijzonder was toegedaan. Overigens wordt hij qua nervositeit naar de kroon gestoken door Mulder van Leens Dijkstra, die geen moment rustig op zijn stoel kan zitten. Het doorstaan van de tijdnoedfase - en daarin komt hij ondanks zijn niet geringe theoriekennis praktisch iedere partij terecht - is voor hem niet alleen een geestelijke, doch ook duidelijk zichtbaar een lichamelijke beproeving.

Topscorers zijn zoals gebruikelijk Kramer en Van den Tol, die beiden met 6 uit 7 afsluiten. Kramer verspeelt pas in de laatste ronde zijn 100%-score. De rest komt niet veel verder dan 50%, al blijft Mulder van Leens Dijkstra met 4 uit 7 ongeslagen. Ook Van der Bijl scoort 4 uit 7, terwijl Harm Boven 3½ uit 5 bijdraagt. Verdere scores: Blokker 3½(6), Ploegh 1½(6), Dirk Boven 3½(7), Waling Dijkstra 3½(7), Hoitsma

2½(6), Tilstra 1(2), Jaasma 0(1), Wolters ½(1) en Postmus ½(1).

Eindstand 1e klasse A seizoen 1952-1953

	Ph	VV	St	Pi	BS	HS	AS	DD	bp	mp
1. Philidor	xx	5	6	6	5½	7	5	5½	40	12 K
2. VVGA	5	xx	4	6½	9	7½	7½	7	48½	11
3. Staunton	4	6	xx	4½	5	6	5½	5½	36½	9
4. De Pion	4	3½	5½	xx	3	5½	6	7½	35	8
5. BSG	4½	1	5	7	xx	4	5½	7½	34½	7
6. HSG	3	2½	4	4½	6	xx	6½	4½	31	4
7. ASG	5	2½	4½	4	4½	3½	xx	7	31	3 D
8. DD II	4½	3	4½	2½	2½	5½	3	xx	25½	2 D

Hoofdstuk 5: De jaren vijftig

De tientallencommissie, bestaande uit Waling Dijkstra, Mulder van Leens Dijkstra, Tilstra, A. van der Wal en P. de Blauw stelt voor het eerste seizoen in de hoofdklasse in september 1953 het volgende team samen: Kramer, Van den Tol, Mulder van Leens Dijkstra, Van der Bijl, Blokker, Tilstra, Ploegh, Harm Boven, Waling Dijkstra en Dirk Postmus. Dirk Boven en Dr. Hoitsma zijn hun plaats dus kwijtgeraakt aan de aanstormende jeugd. Helaas kan Dirk Postmus ten gevolge van het vervullen van zijn dienstplicht slechts eenmaal van de partij zijn, waarna Dirk Boven zijn plaats inneemt. Dirk Postmus heeft overigens de verwachtingen die in die tijd binnen Philidor van hem gekeesterd werden, nooit kunnen waarmaken. Een remmende factor daarbij was ongetwijfeld dat hij eigenlijk van zijn ouders niet op zondag mocht schaken.

De inzet van het seizoen is uiteraard consolidatie van de hoofdklassestatus. Dat gaat het tiental heel goed af want geen moment komt het in degradatiegevaar. Aanvankelijk lijkt het er zelfs op dat Philidor een rol gaat spelen in de strijd om de titel, doch nederlagen in de laatste ronden werpen het team terug naar de veilige zesde plaats.

Achtereenvolgens wordt gewonnen van het Leidse LSG (5½-4½), verloren van Max Euwe (6½-3½), gewonnen van landskampioen VAS (4½-5½) met een 0-3 score aan de eerste drie borden (Cortlever - Kramer 0-1, Wolthuis - Van den Tol 0-1, Veerkamp - Mulder van Leens Dijkstra 0-1), gewonnen van de Haagse Christelijke Schaakvereniging met onder anderen Van Geet in de gelederen, na arbitrage van de beslissende partij verloren van Rotterdam (4½-5½), met een wel zeer gehavend tiental zonder onder anderen Kramer verloren van ASC (7-3) en ook nog van de nieuwe landskampioen DD (4½-5½). De nederlaag tegen Rotterdam is zeer ongelukkig: de partij Vreeken - Tilstra wordt voor de Fries verloren verklaard, omdat de stelling waarin de partij na vijf uur spelen afgebroken werd door Tilstra niet juist op het wedstrijdformulier is weergegeven.

Voor de laatste wedstrijd, waarin DD het landskampioenschap kan behalen, is zelfs de jonge Donner mee naar het Friese gekomen, doch verder dan remise laat Kramer hem

niet komen.

Naar de uitwedstrijd in Leeuwarden in hotel De Klanderij aan het Zuiderplein wordt door de andere hoofdklasseteams, verwend als zij zijn door de korte verbindingen in het Westen, zelden halsreikend uitgekeken; eerst uren in trein, vervolgens die stugge Friezen bekampen en dan nog, toch vaak in niet al te beste stemming terug. Geen wonder dat het nogal eens voorkomt dat een of meer topspelers van de tegenpartij het laten afweten.

Een meegereisde speciale verslaggever geeft in Ons Maandblad van september/oktober 1953 een indruk van de sfeer in het Philidortiental op de lange treinreis naar het Westen:

Ons eerste op stap

De uitverkorenen voor het eerste tiental zitten in de trein, op weg naar Amsterdam. Zwolle is reeds gepasseerd. De jongens hebben een zware wedstrijd voor de boeg en praten dus het liefst over dingen die met schaken weinig te maken hebben. Maar toch komt het gesprek hier telkens op terug.

"Wie geeft een sigaret weg?" Met deze stille wenk verbreekt Waling de tijdelijke stilte. Prompt komt Theun met een pakje shag voor de dag. "Ik geloof niet dat we dit winnen vandaag", fluistert Harry en trilt van emotie. Kor zit hem natuurlijk weer dwars. "Must es kieke zeg, wat leit hier een sneeuw." Niet allen kijken naar buiten. Het is bar slecht weer. Dan steekt Auke een sigaar op, tot grote verbazing van de anderen. Hun ogen vragen om uitleg. "Ja", verklaart hij, "ik wil bezuinigen en daarom rook ik sigaren in plaats van sigaretten." Niemand snapt er wat van. "Hij wil er vast aan wennen de sigaar te zijn", meent Theun spottend. (Hilariteit)

Nadat Kor eerst nog een aardig mopje uit Beverwijk heeft verteld, haalt hij zijn zakschaakspelletje te voorschijn. "Zeg Hajje, ik heb een mieters eindspelletje in een correspondentiepartij". "Zeker net zoiets als tegen mij, je weet wel", interrumpeert Harm gekscherend. "Dou must die stil houde", vermaant Kor. "Zeg Hajje" "O, laat maar 's zien", antwoordt deze traag. Eigenlijk heeft hij er niet veel zin in. Het is hem nog te vroeg en bovendien wordt hij geplaagd door een holle kies. "Als ik nou maar wit heb", zucht de dokter en hij snuit zijn neus. "Dat komt wel goed dokter", troost Waling. "Daar zorg ik wel voor." Ploegh zet zijn versterkers aan. "Ik sta min in die hangpartij tegen jou. Als je goed speelt kun je hem winnen", merkt hij op. Dirk, voor wie dit bestemd is, retourneert laconiek: "U ook." Hij kent die voorbereidende tactiek.

Hier stopt de trein en Uw reporter stapt uit. Het eerste tiental reist door naar Amsterdam.

Een enkele toelichting is misschien wel op zijn plaats:

- Ploegh, geboren in 1896, had tijdens het vervullen van zijn dienstplicht een blijvende vorm van doofheid opgelopen, die hem noodzaakte een gehoorapparaat te dragen. Dat belette hem niet het beroep van leraar boekhouden uit te oefenen. Aan het eind van de

jaren 20 en in het begin van de jaren 30 is hij enige tijd voorzitter van Philidor geweest. Deze uiterst sportieve en strijdvaardige speler, veelvuldig kampioen van Friesland in het pre-Kramerse tijdperk en opnieuw in 1959 en 1961, stond bekend om zijn eindspelkennis. Hij trachtte gewoonlijk dan ook zo snel mogelijk zoveel mogelijk stukken af te ruilen. Tot op hoge leeftijd is hij binnen Philidor actief gebleven. Hij overleed in 1981 in een bejaardentehuis te Assen.

- Er waren in die tijd in het eerste een paar spelers die bij voorkeur met wit wilden spelen en ook een paar (Van den Tol bij voorbeeld), wie het niet veel kon schelen. Aangezien er voor de wedstrijd om de kleur aan het eerste bord geloot moest worden (pas veel later is dat veranderd), had Waling de gewoonte twee opstellingen te maken: één voor als Kramer wit lootte en één voor als Kramer zwart zou loten. Door enige manipulatie, soms met medeweten van de wedstrijdleader - dat was bij een thuiswedstrijd een Philidorlid -, soms ook zonder, wist hij nogal eens de gewenste kleurverdeling tot stand te brengen.

Wat de persoonlijke scores betreft: Kramer komt ondanks een overwinning op Cortlever niet verder dan 3 uit 6, V.d. Tol komt echter op 5 uit 7 en Mulder van Leens ongeslagen op 4½ uit 7. Ook nu blijft de rest van het tiental daarbij beduidend achter. Van der Bijl scoort 2 uit 7, Blokker 1 uit 4, Tilstra 3 uit 7, Ploegh 2 uit 5, Harm Boven 2½ uit 6, Waling 3 uit 6, Dirk Boven 3 uit 7, Postmus 0 uit 1 en dan nog de vele invallers J. de Groot, A. van der Wal, J. van Polen, G.S. Zijlstra en M. Jaasma samen verdienstelijk 3 uit 7.

'Opserver' komt aan het eind van het seizoen met een kaleidoscoop van het eerste tiental:

Kramer speelt ijzersterk, vooral wanneer hij zegt slechter te staan.

Van den Tol laveert het best als er geen wolkje aan de lucht schijnt te zijn.

Van het spel van Mulder van Leens D. gaat een kunstmatige charme uit.

Ploegh speelt als een loze vos; wanneer hij de passie preekt moet je er niet als de kippen bij wezen.

Als V. d. Bijl op groot wild jaagt, schiet hij af en toe wel eens een bokje.

Blokker vindt het altijd prettig, wanneer zijn tegenstander bij het bord vandaan loopt.

D. Boven speelt als hij goed staat, maar laat met zich spelen als hij slecht staat.

H. Boven verzekert zijn partijen bij 'La Gro' en neemt dus geen risico.

W. Dijkstra heeft een uitgebreid eigen repertoire; het begint met 1.c2-c4 en eindigt met 1.c2-c4.

Arjen Tilstra speelt als een grijze meester in zijn tweede jeugd.

In de volgende jaren draait het tiental uitstekend mee in de hoofdklasse, zonder overigens ooit uitzicht te hebben de hegemonie van de clubs uit het Westen te kunnen doorbreken. De samenstelling van het tiental blijft vrijwel onveranderd; slechts Arjen Tilstra weet zich in die jaren een vaste plaats te verwerven.

Een probleem waarmee Philidor voortdurend worstelt wordt gevormd door het grote verschil in speelsterkte tussen de vaste spelers uit het eerste en de af en toe benodigde invallers, die veelal de kwaliteit en hardheid missen om zich in de hoofdklasse te handhaven.

In het seizoen 1954-1955 eindigt het team op een keurige derde plaats met 7 uit 7, overigens op eerbiedige afstand van kampioen VAS en runner-up DD. Kramer en Van den Tol dragen weer fors bij met $5\frac{1}{2}$ uit 7, resp. 5 uit 7, doch de lagere borden draaien zeer stroef: Harm Boven (2 uit 7) en Waling ($2\frac{1}{2}$ uit 7). In Ons Maandblad constateert 'K.D.v.M.D.' dat het resultaat aan de eerste vier borden +11, =12, -3 (17 uit 26 dus) bedraagt, terwijl de volgende zes borden +7, =20, -17 scoren, dat wil zeggen 17 uit 44.

Een merkwaardig feit doet zich voor in het seizoen 1955-1956: de hoofdklasse bestaat slechts uit zeven teams. De Amsterdamse Schaakbond, waarvan Max Euwe lid is, trekt zich namelijk vanwege een geschil met het KNSB-bestuur over de vergoeding van de reiskosten voor tientallenwedstrijden terug uit de KNSB en het bestuur neemt het toch wat vreemd aandoende besluit de vrijgekomen plaats in de hoofdklasse open te laten. Staunton is terug in de hoofdklasse, doch redt het niet. Philidor eindigt met 5 punten op de vijfde plaats, ruim voor de enige degradant Staunton, dat in de noordelijke derby zijn enige punten scoort. Daartegenover houden de Friezen wel ASC van de titel af door een $5\frac{1}{2}$ - $4\frac{1}{2}$ overwinning. Kramer en Mulder van Leens Dijkstra blijven met 3 uit 5, resp. 4 uit 6 ongeslagen en ook Ploegh (59 jaar inmiddels) doet het aan het vierde bord prima met 4 uit 6. Topscorer is echter niemand minder dan Waling Dijkstra zelf, die met $4\frac{1}{2}$ uit 6 een glorieus seizoen beleeft.

Zwakke plekken zijn Auke van der Bijl (1 uit 6) en Arjen Tilstra ($1\frac{1}{2}$ uit 6), maar vooral ook de invallers Van Minnen, Postmus en Van der Wal, die maar steeds verliezen; tegen NRSV krijgt Van Minnen klop van oud-Philidorist Jan van Vliet. Alleen Harm Boven valt succesvol in door zijn beide partijen te winnen. Harry Blokker speelt slechts de eerste ronde mee; daarna moet hij wegens zijn zwakke gezondheid verstek laten gaan.

Later blijkt het zijn allerlaatste partij voor Philidor 1 geweest te zijn.

In het volgende seizoen draait Philidor, volgens de opgave aan de competitieleider in de samenstelling Kramer - Van den Tol - Mulder van Leens Dijkstra - Ploegh - D. Boven - Van der Bijl - Zijlstra - Dijkstra - H. Boven en Tilstra redelijk mee met als resultaat een zesde plaats met 7 uit 7. Toch verloopt het seizoen sportief gezien niet geheel vlekkeloos, want de 5-5 uit de laatste wedstrijd tegen Rotterdam, waarmee beide teams zich veilig stellen, komt, ondanks twee overwinningen en twee nederlagen aan weerszijden, wel tamelijk nadrukkelijk met instemming van beide kanten tot stand. Achteraf blijkt de afspraak in het geheel onnodig te zijn geweest: ook bij een nederlaag waren beide teams VVGA en NRSV voorgebleven. Philidor komt met 7 matchpunten toch niet verder dan de zesde plaats. Mulder van Leens

Dijkstra speelt in het geheel niet mee; zoals al eerder was gebleken is zijn zenuwgestel steeds minder bestand tegen de spanningen die een schaakpartij met zich meebrengt. Harm Boven speelt vanwege drukke werkzaamheden slechts drie maal mee en verliest nu even zo vaak. Dr. Hoitsma en Noppert completeren het team, dat het ondanks de vele invallers verrassend goed doet, vooral door de ijzersterke bijdragen van Kramer (5 uit 6 tegen zeer sterke tegenstanders) en Dirk Boven (5 uit 7). Onder de invallers treffen we net als de jaren ervoor Johan van Minnen, de latere journalist en europarlementariër, aan. Hij staat binnen Philidor als talent te boek, doch brengt door een nieuwe nederlaag in drie seizoenen zijn totaal op een wel zeer trieste 0 uit 6. Hij verhuist hierna al spoedig naar het Westen en op schaakgebied is vervolgens nauwelijks meer van hem vernomen.

G.S. Zijlstra, die al vanaf het begin van de veertiger jaren actief is geweest als speler aan een der lagere borden of als invaller, zullen wij hierna niet meer in de annalen van Philidor 1 aantreffen. Hij speelt nog een aantal jaren mee in de interne competitie en ook nog een enkele maal in Philidor 2, maar beëindigt dan zijn schaakactiviteiten.

In Ons Maandblad van november 1957 treffen we de volgende ontboezeming aan, waarvan de schrijver zich laat raden:

Het eerste tiental

Een zonnige herfstmiddag in Amsterdam. Op de Keizersgracht lopen we tegen een bekende VAS-speler op, drinken samen een kopje koffie op een terrasje en babbelen wat over onze tientallen en de komende competitie.

Wij zeiden hem het geen kunst te vinden van het VAS om weer kampioen te worden met al die versterkingen. Wij zeiden hem het wel een kunst te vinden om maar jaar in jaar uit - zoals wij - steeds met hetzelfde stelletje oude rotten met een enkele jonge bloem ertussen, ons te handhaven in deze sterke Hoofdgroep.

Hij beaamde dit volkomen en vertelde dat men er zich vaak over had verwonderd, waarom juist Philidor altijd zo potig partij gaf, met een tiental zonder veel grote namen.

Wij vertelden hem dat dit Philidor een homogene ploeg was, een vriendenclub, gestaald in talloze harde gevechten, dat men elkanders zwakheden zowel als sterke punten kende, dat men nimmer iemand een verliespunt zou verwijten, integendeel, hem met een schouderklop weer zou opjutten, dat men het een zorg vond aan welk bord men speelde, dat men voor niemand bang was en dat men als devies voerde de gulden woorden: "Winnen als het kan - kan dat niet dan remise - maar verliezen nooit." De zon was al lang weg, de lichtreclames op het Rembrandtplein flitsten aan, toen wij afscheid namen om maar weer eens de Afsluitdijk over naar huis te crossen.

Veranderde de samenstelling van het team de voorgaande seizoenen niet of nauwelijks, met ingang van het seizoen 1957-1958 doen enkele jeugdige krachten die nog veel voor Philidor zullen gaan betekenen hun intrede in het eerste, te weten de uit Franeker afkomstige Sjoerd Zondervan (24 jaar oud) en de uit eigen kweek afkomstige talenten

Wim Ooiman en Fedde van Wijngaarden (17 en 18 jaar oud), die weliswaar voor studie naar Amsterdam zullen verhuizen, maar van daaruit Philidor trouw blijven. In de paasvakantie van 1957 heeft Wim Ooiman zo uit het niets (hij was niet eens jeugdkampioen van Friesland, doch titelhouder Hazenberg was verhinderd) een tweede plaats bereikt in het Nederlands jeugdkampioenschap. De speelsterkte van Ooiman en Van Wijngaarden neemt onder invloed van de sterke schakers met wie zij zich in Amsterdam meten snel toe, terwijl Zondervan over een ijzeren wedstrijdmentaliteit beschikt, die hem in steevast hevige tijdnood vele partijen naar zich toe doet trekken. Later woonachtig in Den Haag en Tegelen(!) blijft hij Philidor trouw, totdat een kwaadaardige ziekte hem het meespelen onmogelijk maakt.

Door de inbreng van dit jeugdige drietal lijkt het team, dat verder bestaat uit Kramer, Van den Tol, Mulder van Leens Dijkstra (die het toch weer probeert), Van der Bijl, Ploegh, Dijkstra, Tilstra en Dirk Boven, een nieuwe impuls te krijgen, die leidt tot een eervolle derde plaats op slechts één punt van de nieuwe landskampioen ASC, waarvan overigens wel wordt gewonnen.

Topscoorer is al direct Sjoerd Zondervan met de niet geringe bijdrage van 6 uit 7. Wim Ooiman doet het met 3½ uit 7 ook lang niet slecht, terwijl Fedde vooralsnog met de positie van invaller genoeg moet nemen en zijn enige partij remise maakt. Verder blinken opnieuw Kramer met 4 uit 6 en Dirk Boven met 5 uit 7 uit in een team dat evenals het vorige seizoen maar liefst 18 spelers verbruikt.

In de loop van dit seizoen wordt duidelijk dat Mulder van Leens Dijkstra (1917-1989) zijn laatste competitiepartijen voor Philidor gespeeld heeft. Tijdens zijn partij met Prah in de thuiswedstrijd tegen ASC wordt hij onwel, waarna de partij remise wordt gegeven. Vanaf dat moment tot aan zijn dood in 1989 komt hij nauwelijks het erf van zijn boerderij tussen Wier en Minnertsga meer af. Op die plaats zal hij zich ontwikkelen tot grootmeester in het correspondentieschaak. Hoeveel hij voor Philidor 1 heeft betekend blijkt uit het feit dat hij in alle 14 seizoenen, waarin hij voor Philidor in de KNSB-competitie uitkwam, nimmer minder dan 50% gescoord heeft.

Zijn plaats wordt ingenomen door S.H. Postma, de latere voorzitter van de FSB en uit Grouw afkomstige Fries om ûtens. Net als Fedde van Wijngaarden, die zich nu wel een vaste plaats heeft verworven, en Wim Ooiman woont hij in die tijd in Mokum, waar hij in het onderwijs werkzaam is. Hij debuteert met 3 uit 6 niet slecht, evenals Fedde, inmiddels jeugdkampioen van Amsterdam, die 3½ uit 6 laat noteren. Kramer is wegens andere schaakverplichtingen (o.a. de Olympiade in München) maar liefst drie ronden niet van de partij en opmerkelijk is dat als hij niet meedoet, de nederlaag onafwendbaar lijkt. Zo leveren de krachtmetingen met VAS, ASC en DD treurige nederlagen op. Aanvankelijk moet er dan ook gevreesd worden voor degradatie na de opeenvolgende echecs, doch dan worden de laatste drie wedstrijden alle gewonnen en wordt nog een keurige vijfde plaats bereikt. Ploegh, die inmiddels de 60-jarige leeftijd al ruim heeft overschreden, heeft zich met ingang van het lopende seizoen alleen nog voor thuiswedstrijden beschikbaar gesteld. Opnieuw wordt er met 7 punten een veilige

middenmootpositie ingenomen, ver achter het oppermachtige VAS, dat de rest van het veld op grote afstand zet. Behalve Fedde is Kramer de enige der vaste spelers met een plusscore (3 uit 4). Wim Ooiman heeft het aan het derde bord zwaar te verduren (2½ uit 7) en ook Zondervan merkt dat je aan hogere borden op meer weerstand stuit (3 uit 7).

In dezelfde samenstelling als het jaar ervoor bereikt Philidor in het seizoen 1959-1960 zelfs een eervolle tweede plaats, overigens wel op een straatlengte afstand van het VAS, dat opnieuw een klasse apart is. Kramer en Van den Tol doen nu alle ronden mee en dat scheelt, ondanks hun niet eens zo bijzondere scores van 4, resp. 4½ punt, een slok op een borrel. Het seizoen wordt overigens slecht ingezet door een 4-6 nederlaag tegen Staunton, dat weer eens terug is in de hoofdklasse en het ondanks een respectabel aantal bordpunten er niet kan bolwerken. Achteraf blijkt het de laatste keer geweest te zijn en in het volgende decennium zal deze gerenommeerde vereniging langzamerhand zijn leidende positie in het Groninger schaakleven verliezen, waarna in de jaren negentig, na een fusie met schaakvereniging Helpman, zelfs afglijden naar de onderbond deze eens zo machtige vereniging niet bespaard zal blijven.

Eindstand Hoofdklasse seizoen 1959-1960

	VA	Ph	Ro	VV	AS	Sp	St	DD	bp	mp
1. VAS	xx	6½	8	8½	8½	4½	6	6½	48½	12 K
2. Philidor	3½	xx	2½	7	5½	6½	4	6½	35½	8
3. Rotterdam	2	7½	xx	4	4½	6½	5	6	35½	7
4. VVGA	1½	3	6	xx	3½	7½	6	5	32½	7
5. ASC	½	4½	5½	6½	xx	4½	5½	4	32	6
6. Spangen	5½	3½	3½	2½	5½	xx	2½	6½	29½	6
7. Staunton	4	6	5	4	4½	7½	xx	4½	35½	5 D
8. DD	3½	3½	4	5	6	3½	5½	xx	31	5 D

Arjen Tilstra was zo vriendelijk aan dit hoofdstuk een impressie toe te voegen van een uitwedstrijd, zoals hij die in de jaren vijftig meent te hebben meegemaakt of misschien wel had kunnen meemaken:

DUBBELBLIND

Theun van den Tol was een heer. Tijdens de analyse van een partij waarin je kansloos en elegant van het bord was gezet, bleek zijn prestatie naar zijn zeggen altijd te danken aan geluk en aan een moment van onbedachtzaamheid aan jouw kant. Hij kraakte geen zet, maar hij gaf je een andere in overweging. Belangstellend, vriendelijk, nooit een onvertogen woord. Ook zijn stotter was ontwapenend. Maar zelfs Theun had zijn grenzen. Op een koude februarimorgen - in 1954 of daaromtrent - zat Theun naast Kor (Mulder van Leens Dijkstra) voorin de auto die ons naar Amsterdam bracht. Auke (van der Bijl), Dirk (Boven) en ik luisterden op de achterbank naar Kor's smakelijke verha-

len over het afgelopen Hoogoventoernooi, waar behalve zichzelf Waling (Dijkstra), Jacques Tempel en ik Philidor hadden vertegenwoordigd. Ik voelde een wat spijtig ondertoontje in zijn verslag van het optreden van hem, Waling en mij tijdens de traditionele Bonte Avond. Het Friese team had het loodje gelegd tegen de Rest van de Wereld in een schaakquizz, ondanks het fenomenale geheugen van Kor; Waling en ik hadden niet veel kunnen bijdragen.

Tijdens de koffie bij Neeltje Pater in Broek in Waterland maakte Waling de gebruikelijke twee briefjes met opstellingen voor de komende clubcompetitiewedstrijd tegen het VAS (of ASC?): een voor zijn linker- en een voor zijn rechterzak. Tijdens het onhandige gezoek ("waar heb ik mijn opstelling nou gelaten?") zou hij proberen een blik te werpen op de opstelling van de tegenstander. Die dag lukte dat niet, onder de strenge blikken van Aljechin, Lasker, Euwe en andere beroemdheden, die op ons neerkeken vanuit vergeelde portretten, overal te vinden in de schaaksociëit in de Plantage Middenlaan. Ook de wedstrijd was kommer en kwel; we zouden gaan verliezen, ondanks een unieke schwindel van Kor tegen Veerman, in een zeker twintig zetten durende razende tijdnoed van beide kanten. De partij werd afgebroken in een toren-eindspel, met een pion meer voor Kor.

We wachtten het afgeven van de zet van Veerman niet meer af, omdat er inmiddels bericht was binnengekomen dat het die avond zou gaan ijzelen in de kop van Noord Holland en op de Afsluitdijk. "So gou a't ken fut", zei Waling, "foor Gré (de vrouw van Theun) ongerust wurd."

Ergens bij Oosthuizen vroeg ik Kor "Hoe bist eilik een pion foorkommen?" Kor wist het niet meer, maar plotseling ging Dirk een licht op: in de tijdnoedfase had Dirk Kor met de toren zien slaan op b7, waarop Veerman op de klok mepte en had gewezen op de witte koning op e3, luidkeels "schaak" roepend. In een vloeiende beweging had Kor zijn toren naar b3 teruggetrokken, Kf3 gespeeld en op de klok gehengst. Dat was het laatste waar die dag om te lachen viel: de zwarte pion van b7 had het bord niet teruggezien (terzijde: de afgebroken partij werd later zonder spelen remise gegeven).

Inmiddels was het aardedonker buiten; de auto was door de snerpemde wind nauwelijks warm te houden. Achterin deden we de jassen aan. Auke en ik begonnen aan een dubbelblindpartij. De anderen zwegen. "Ik mut er even uut", zei Kor en zette de wagen in de berm. Toen hij terugkwam stond zijn gezicht zorgelijk; "ut wurd spekglad". Waling, Haije en de anderen waren inmiddels in de nacht verdwenen. Zelfs een broodje kaas, het avondeten waar Waling op tracteerde als we verloren hadden, moesten we ontberen. Het ging steeds langzamer; om de paar kilometer stopten we om weer kijkgaatjes in de ijzellaag te krabben. Inmiddels was het een uur of negen. Ander verkeer was er niet meer. "a7-a6", zei Auke. "Ut wurd een latertje, Theun", dacht Kor hardop, "k sal blied weze a'k twaalf uur thuus bin." Op dat moment gebeurde het: de auto begon wat te schokken en even later te bonken. Vlak voor de Afsluitdijk, in een beijzeldde berm constateerden we een lekke rechterachterband. Zwigend kleumden we op de verlaten weg, terwijl Kor met een zaklantaarntje en de reserveband in de weer

was. "Tc1" had ik inmiddels geproduceerd, toen Kor riep "Jimme mutte helpe, dat rotting glied weg." Maar ons geduw tegen de auto om te verhinderen dat de krik wegschoof had weinig succes, ook al omdat we zelf steeds weggleden. "De7" van Auke klonk als uit een andere wereld. En toen, toen ontplofte Theun. Zonder stotteren vloekte hij ons stijf; wij hadden zijn grens gevonden.

Het was heel stil achterin de auto, toen we weer reden.

Ver na middernacht waren we in Leeuwarden. Kor moest toen nog naar Moaie Pael. In Theun's bijzijn is nooit meer over de dubbelblindpartij van die avond gepraat; na De7 is er geen zet meer gedaan.

Arjen Tilstra

Hoofdstuk 6: De zestiger jaren

Het seizoen 1960-1961 brengt iets nieuws, want naast het eerste team van het VAS dringt het even sterke VAS II de hoofdklasse binnen, een bewijs voor de overheersende positie die deze Amsterdamse vereniging in het eerste deel van de jaren 60 in het Nederlandse schaakleven inneemt.

Philidor, met nog steeds hetzelfde spelerspotentieel als in de vorige seizoenen, start slecht zonder Kramer, die in Leipzig Nederland in de Olympiade vertegenwoordigt, doch herstelt zich en na vier ronden lijkt het team met 4 punten op een plaats in de middenmoot af te stevenen. Nederlagen tegen VAS II en Rotterdam brengen de Friezen echter in acuut degradatiegevaar en als in de laatste ronde tegen het nog puntloze, al gedegradeerde en bovendien ook nog met vier invallers aantredende Spangen niet gewonnen wordt, is de degradatie een feit. De kampioenstitel is verrassend voor VAS II met spelers als de Nederlandse kampioen Tan, Bink en De Rooi in de gelederen. Kramer onderscheidt zich voor de zoveelste maal door met 4 uit 5 ongeslagen te blijven (met onder andere winst op Tan). Ooiman, opgerukt naar het tweede bord, doet het met 3½ uit 7 niet slecht. De routiniers Van der Bijl en Dirk Boven falen met 1½ uit 7 wel heel duidelijk.

Zo staat Philidor in het seizoen 1961-1962 voor de moeilijke taak zich terug te vechten in de hoofdklasse. Het tiental heeft daarbij de concurrentie te verduren van BSG en Staunton, maar lijkt op papier sterk genoeg, al neemt Arjen Tilstra wegens drukke werkzaamheden een jaartje schaakrust. Verder zijn er geen veranderingen of het zou moeten zijn dat de onverwoestbare Ploegh nu ook weer in uitwedstrijden van de partij is. In de tweede ronde maakt het team een akelige uitglijder door zonder Kramer (met 9 man) met 4-6 van ASC II te verliezen. Zondervan, toch een toonbeeld van plichtsbesef, liet ten gevolge van een uit de hand gelopen echtelijke twist, die overigens geen blijvende gevolgen achterliet, verstek gaan. Ondanks een overtuigende 3-7 overwinning op Staunton bedraagt de achterstand op het al maar winnende BSG bij het ingaan van de voorlaatste ronde twee match- en een aantal bordpunten. In de beslissende wedstrijd

in Bussum laten de Friezen zich echter van hun beste zijde zien en via een 3-7 overwinning worden de Bussumers op hun plaats gezet. Een ruime overwinning op het zwakke Amersfoort is dan voldoende om Philidor terug te brengen in de hoofdklasse. Hieronder het verslag van de beslissende wedstrijd uit Ons Maandblad van juni 1962 van de hand van S.H. Postma:

Het kwam in de bus tegen Bussum!

Onze wedstrijd tegen BSG had iets van een anti-climax. De Bussumers vreesden ons nog erger dan wij hen. Hun tweede-bordspeler was ziek, de onze (dpl. sld. W. Ooiman) kwam net op tijd uit Ossendrecht. Wie een spannende wedstrijd verwachtte kwam bedrogen uit. Tenminste, wat de uitslag aangaat. Weldra was alleen nog maar de vraag hoe groot de Friese zege zou worden.

Als goed captain ging Kramer voor. Hij gaf een paard van het bord, dat zich ten onrechte door een gepende pion verdedigde achtte.

Ploegh voerde dezelfde combinatie uit, maar had de pech dat zich op het fatale veld zich slechts een pion bevond. Aldus werd Ploegh's partij alweer ter arbitrage voorgedragen. Zondervan won al na een zet of tien een looper. Dat geschiedde op pikante, lang niet alledaagse wijze. De rest was onze clubmakker wel toevertrouwd.

Waling ving een gevaarlijke aanval doordrustig op. Kom je aan Waling, dan kom je aan Philidor. Omgekeerd trouwens ook. Bij een frontale botsing boette Ir. Van Weering een volle toren in. Volle winst voor de FSB-voorzitter.

Tenslotte Fedde, die met zwart de geduchte Ir. Mondria geen schijntje van een kansje gaf. Prachtpartij van onze vriend.

De remisepartijen waren vol spanning en strijd. Aardig dat Wim na een pater een dominee kreeg te bevechten.

Auke van der Bijl kwam met baron Thoe Schwarzenberg in een tijdnood terecht om jaren later nog nachtmerries van te krijgen. Ook deze partij is voor de Hoge Heren. De uitslag zal wel 7½-2½ voor ons worden. Daarmee ligt het kampioenschap te grijp. Nu Amersfoort: niet onderschatten!!

Eindstand 1e klasse A seizoen 1961-1962

1. Philidor 12 47 K
2. BSG 12 44½
3. Staunton 8-34, 4. SMB 6-33, 5. VHS 6-32½,
6. ASC II 6-30, 7. Unitas 4-34½ D, 8. Amersfoort 2-24½ D

De terugkeer in de hoofdklasse betekent het afscheid van vaste krachten Dirk Boven, die naar Zwitserland emigreert, Ploegh, 65 jaar oud ondertussen, die nog zo'n 10 seizoenen(!) in het tweede zal meespelen en Waling Dijkstra zelf, die zich vanaf dat moment nog slechts bezig houdt met de begeleiding van het tiental, tezamen veelal met Ir. H.H. van Dam. Deze laatste is een bijzonder kleurrijke figuur. Leraar aan de HTS van beroep en zelf niet bepaald een sterk schaker, zorgt louter zijn aanwezigheid bij een

tientallenwedstrijd al voor een extra spanningsveld. Hij is namelijk nog nerveuzer dan de schakers zelf en dat geeft wel eens aanleiding tot (komische) incidenten. Boven, Ploegh en Dijkstra worden enigszins verrassend vervangen door de jeugdspelers Eddie Scholl (18 jaar oud) en Jan Meint Greben (16 jaar oud), jeugdkampioen van Friesland in 1961. Waling meent in hen het nodige talent te ontdekken. Scholl studeert in 1962 al in Groningen, waarnaartoe Greben, die enkele jaren jonger is, hem zal volgen.

De noodzakelijke verjonging van het team past geheel in de trend die in die jaren inzet bij bijna alle hoofdklasseteams. Droeg in de jaren 50 het schaken in hoofdklasseverband nog een groot reünistisch karakter, waarbij de teams over het algemeen bestonden uit heren van middelbare leeftijd die elkaar al vele jaren kenden, vanaf 1960 wordt dat toch anders. Zo timmert in Amsterdam het derde team van het VAS, dat vrijwel geheel uit teenagers bestaat (zoals Ree, Enklaar en Hartoch) nadrukkelijk aan de weg en dringt korte tijd later zelfs tot de hoofdklasse door. Heel wat anders dan het tental van Eindhoven, waarvan bijna alle leden in deze tijd nog trots de titel Dr., Ir., Prof. of toch minstens Drs. dragen. Trouwens: ook bij Staunton, DD en BSG (zie ook bovenstaand verslag) lopen weinig 'gewone' jongens rond.

Waling begreep dat, al had Philidor op dat moment in Ooiman, teruggekeerd in Leeuwarden, en Van Wijngaarden krachten die veel beloofden voor de toekomst, al waren Kramer en Van den Tol nog lange van versleten en waren Tilstra en Zondervan bijzonder sterke hoofdklassers, er toch op korte termijn aflossing nodig zou zijn van de oudere garde - Ploegh, de gebroeders Boven, Van der Bijl, Dijkstra zelf - die in de jaren 40 en 50 allen zoveel verdienste voor Philidor hadden gehad.

De competitie verloopt voor Philidor niet bepaald vlekkeloos, want ondanks een goede start tegen RSC staat het team na vijf ronden op een degradatieplaats. Gelukkig wordt dan van ASC gewonnen, waarna een moeizame 5-5 tegen HSG in de laatste ronde nog net voldoende is om de hoofdklassestatus te behouden.

Greben en Scholl doen het niet slecht met resp. 4 uit 6 en 4 uit 7, doch Kramer is met 1½ uit 6 slecht op dreef. Wim Ooiman zit in militaire dienst en speelt slechts twee keer mee. Zijn vervanger, de 'eeuwige' reserve Wietze Hoekstra, scoort 2 uit 5, doch geen der Friese spelers (behalve Greben) slaagt erin tot een opzienbarende score te komen, hetgeen de plaats op de ranglijst (vijfde met 7 uit 7 en 33 bordpunten) verklaart.

Voor het volgend seizoen zijn de verwachtingen hoger gespannen, want Van Wijngaarden is in korte tijd enorm vooruit gegaan, Scholl is in 1963 jeugdkampioen van Nederland geworden en ook Ooiman en Greben ontwikkelen zich nog steeds. De hoofdklasse bevat nu maar liefst drie teams van het VAS, waarbij VAS II onder anderen Hartoch, Ree en Enklaar in de gelederen heeft.

Philidor gaat uitstekend van start door overwinningen op VAS III en ASC, doch dan wordt van DD verloren en als in de vijfde ronde ook nog negen Eindhovenaren sterker blijken dan tien Philidorspelers is de kans op het kampioenschap verkeken, al is een derde plaats met 10 match- en 39 bordpunten, slechts op geringe afstand achter

kampioen ASC, toch niet slecht. Zeer bijzonder is het spel van tweedebordspeler Fedde van Wijngaarden, die in grote stijl al zijn partijen weet te winnen. Maar ook Kramer is met 4½ uit 6 ouderwets op dreef en rehabiliteert zichzelf daarmee volkomen voor zijn zwakke prestaties van het seizoen ervoor. Het nieuwe jeugdtalent van Philidor, de 15-jarige Paul Boersma, valt twee keer in en wint meteen beide partijen. ASC wordt de nieuwe kampioen (met Prins, Barendregt, Orbaan en Zuidema in de gelederen) en bijzonder opmerkelijk is de degradatie van VAS II en VAS III.

In seizoen 1964-1965 lijkt Philidor nog sterker te zijn geworden, want behalve Paul Boersma doet ook Mr. J.K. Franx, van het VAS afkomstig gerenommeerd hoofdklasser, die zich als rechter in Leeuwarden vestigt, zijn intrede in het team ten koste van Siep Postma en Auke van der Bijl, die inmiddels naar Blaricum is verhuisd en van wie na 20 seizoenen trouwe dienst afscheid wordt genomen. Het team speelt in de bordvolgorde Kramer - Van Wijngaarden - Scholl - Van den Tol - Ooiman - Tilstra - Zondervan (al geruime tijd in Den Haag residerend) - Greben - Boersma en Franx. Nadat Philidor in de tweede ronde tegen het VAS een nipt gelijkspel heeft behaald, wordt het in de volgende ronden duidelijk dat een van deze twee teams het kampioenschap zal behalen. En ziet: voor het eerst sinds Philidor in de hoofdklasse speelt ontstaat er zoiets als kampioenskoorts, het gevoel dat het behalen van de nationale titel tot de mogelijkheden behoort. Met nog één ronde te gaan staan de Friezen nog steeds gelijk met het ook almaar winnende VAS, doch de Amsterdammers moeten in de laatste ronde het op de derde plaats zetelende Utrecht bestrijden, terwijl Philidor bij het lager geplaatste ASC op bezoek moet. In het Philidorforum, zoals het clubblad vanaf dat jaar heet, wordt het Fries-chauvinistische vuurtje voor de beslissende ronde flink aangewakkerd:

Onlangs lezen wij in een Amsterdams weekblad een artikeltje, waarin tamelijk laetdunkend geschreven werd over het noordelijke schaak. Dat artikel lezende zou men de indruk krijgen dat het Noorden des lands tot de onderontwikkelde schaakgebieden behoort. De schrijver verhaalt dat er in lang vervlogen tijden in de buurt van Stadskanaal een boer genaamd Kruit moet hebben geleefd, die als een zogenaamd natuurtalent bekend stond en wel van wanten moet hebben geweten. Maar die eenzame landbouwer is allang ter ziele en sedertdien is de schakerij in het Noorden niet veel zaaks meer.

Aldus (in zeer beknopte vorm) de strekking van bedoeld weekbladartikel, waarin de naam Philidor zelfs niet genoemd werd en dat geschreven werd door een heer, die beter moest weten. Wij mogen deze schrijvende schaker, die (het zij toegegeven) zijn sterke verhalen wel smeug weet op te dienen, aanraden om de standen in de hoofdklassecompetitie van de KNSB bij te houden. Hij zou dan hebben geweten dat een van de clubs uit het "achterlijke Noorden" al jaren een aardig partijje meeblaast tussen de acht sterkste schaakteams van Nederland. En dat ditzelfde Friese team in het lopende seizoen nog niet geslagen werd, ja zelfs met slechts één ronde voor de boeg nog volop

in de running is voor de nationale schaaktitel.

Verschillende leden en supporters verklaren zich spontaan bereid het tiental in Amsterdam te steunen, doch alvorens het zover komt zet het bericht dat de partij Maakenschijn - Van Wijngaarden uit een eerdere ronde door de bondsarbiter in hoger beroep alsnog remise is verklaard (na een aanvankelijke beslissing ten gunste van Van Wijngaarden), waardoor de uitslag van de wedstrijd tegen Rotterdam op 5-5 wordt bepaald, een domper op de Friese titelaspiraties. Weliswaar zijn alle kansen nog niet verkeken, doch het heilige vuur lijkt door de late onheilstijding enigszins gedoofd. In ieder geval blijft het aantal meegereide supporters tot een handvol beperkt. Zij zien het tiental in Amsterdam niet verder dan een 5-5 gelijkspel komen en dat nog wel nadat Ooiman en Franx via twee vooruitgespeelde partijen voor een 2-0 voorsprong hadden gezorgd. Het VAS grijpt voor de zoveelste maal de titel door een overigens zwaar bevochten overwinning op Utrecht. In de Philidorgelederen kampt men na afloop van de laatste wedstrijd toch met een katerig gevoel, ook al doordat Waling zijn spelers bij het behalen van het kampioenschap een reis naar Wenen in het vooruitzicht had gesteld. Aan de bekende Philidorpoëet Florus Philidorus ontlokt het gemiste kampioenschap de volgende lyrische ontboezeming:

Nabetrachting

*Ach, de strijd is weer gestreden,
Voorbij is weer de wedstrijdplaats,
Weg de hoop van alle leden,
Uitgeblust de zege-toorts.*

*Hopen maakt nu plaats voor wenen
En Wenen zullen wij niet zien,
Geen Schönbrunn en ook geen Prater,
Geen Donau en geen "Wien bleibt Wien"!*

*Na de roes verschijnt de kater,
Maar die verdwijnt vóór 't nieuw seizoen,
Nu niet, maar een jaartje later
Wordt ons eerste kampioen!*

Belangrijke bijdragen tot het behalen van de tweede plaats worden geleverd door opnieuw Kramer (ongeslagen met 4 uit 6), Scholl (5 uit 6) en Zondervan (5½ uit 7). Paul Boersma stelt na zijn veelbelovende invalbeurten van het seizoen ervoor met 2½ uit 7 nogal teleur, terwijl Van Wijngaarden met 3 uit 7 ver van zijn beste vorm verwijderd blijft.

Eindstand hoofdklasse seizoen 1964-1965

	VA	Ph	Ut	AS	BS	Ro	DD	Ei	bp	mp
1. VAS	xx	5	5½	7	5½	5½	6	6½	41	13 K
2. Philidor	5	xx	6	5	5½	5	6	7	39½	11
3. Utrecht	4½	4	xx	6	5½	6½	4	6	36½	8
4. ASC	3	5	4	xx	5½	3½	6½	6	33½	7
5. BSG	4½	4½	4½	4½	xx	5½	6½	8	38	6
6. Rotterdam	4½	5	3½	6½	4½	xx	4½	5½	34	5
7. DD	4	4	6	3½	3½	5½	xx	3½	30	4
8. Eindhoven	3½	3	4	4	2	4½	6½	xx	27½	2 D

Werden tot nu toe de competitieronden steeds op zondag verspeeld (clubs die dat om religieuze redenen niet wilden mochten hun wedstrijden op zaterdag afwerken), inmiddels is de vrije zaterdag zo'n gemeengoed geworden dat de KNSB besluit met ingang van het seizoen 1965-1966 alle competitiewedstrijden op zaterdag te laten plaatsvinden.

Philidor lijkt opnieuw sterker te zijn geworden nu het, behalve over dezelfde spelers als het seizoen ervoor, ook nog kan beschikken over de Groninger crack Lucas te Velde, die het bij Staunton voor gezien houdt en zich bij Philidor meldt om in de hoofdklasse te kunnen spelen en Mr. W. Aarts, die zich in Leeuwarden vestigt, doch vooreerst in het tweede geparkeerd wordt. Met sterke invallers als Aarts, Postma, Hoekstra en Ir. Visser staat het eerste er beter voor dan ooit. De praktijk valt echter tegen, want reeds in de tweede ronde wordt verloren van het VAS, waarna een gelijkspel in de vijfde ronde tegen Utrecht de Philidoristen verder achterop doet raken bij de het leidende tweetal Rotterdam - VAS. De laatste hoop gaat verloren door een kansloze 3½-6½ nederlaag tegen de nieuwe landskampioen Rotterdam, dat met Frans Kuijpers en Lex Jongsma aan de topborden over een zeer homogeen team beschikt. De uiteindelijke derde plaats met 9 matchpunten en 36½ bordpunt is minder dan gehoopt. De oorzaak van de tegenvallende resultaten ligt vooral bij de topborden: het vijftal Kramer, Van Wijngaarden, Scholl, Te Velde en Ooiman komt met 12 uit 30 wel erg mager uit de bus. Slechts Tilstra is met 6 uit 7 echt glorieus op dreef.

In de loop van dit seizoen wordt langzaam duidelijk dat de gezondheidstoestand van Fedde van Wijngaarden, die in enkele jaren tijds tot de sterkste spelers van Nederland is gaan behoren en juist in 1965 tot het Nederlandse tiental en het Nederlands kampioenschap is doorgedrongen, achteruit gaat, waardoor hij niet meer in staat is het diepzinnige schaak te spelen dat hem in korte tijd onder de Nederlandse topspelers zo gevreesd heeft gemaakt. Weliswaar is hij in het seizoen 1965-1966 nog gewoon van de partij, treedt hij ook in volgende seizoenen nog veelvuldig als invaller op en zal hij zich in het seizoen 1971-1972 zelfs nog weer een vaste plaats in het eerste verwerven, men bemerkt aan hem het teruglopen van zijn concentratie. In deze tijd keert hij uit Amsterdam terug naar Leeuwarden, waar hij in de jaren 70 furore zal maken door de manier waarop hij de jeugdafdeling van Philidor gestalte geeft. Overigens blijft hij nog

tijden een sterk schaker, die meermalen beslag legt op de Friese kampioenstitel. In de tachtiger jaren vervreemdt hij langzamerhand van het schaakspel. In 1988 overlijdt hij op 49-jarige leeftijd.

Hoofdstuk 7: **Landskampioen**

Ook in de competitie 1966-1967 is Philidor met Rotterdam en VAS weer een der favorieten. Nieuwkomers in de hoofdklasse zijn Unitas uit Groningen en het Leidse Philidor. De aanwezigheid van twee teams Philidor (Le) in de hoofdklasse zorgt nu en in de volgende jaren nogal eens voor verwarring.

Heel vervelend is dat aan het begin van het seizoen de in Tegelen wonende Sjoerd Zondervan, bij wie de eerste tekenen van een agressieve vorm van multiple sclerose zijn waargenomen, in het ziekenhuis moet worden opgenomen.

De competitie begint goed door afgetekende overwinningen op Unitas en ASV. Maar dan wordt het eerste puntje verspeeld tegen Utrecht, waarna landskampioen Rotterdam met 4½-5½ wordt verslagen. Dan blijkt echter niet VAS of Rotterdam de grote concurrent voor de titel te zijn, doch het jeugdige, voor een deel uit studenten bestaande team van Philidor Leiden, dat fier met 8 uit 4 de ranglijst aanvoert door al zijn wedstrijden met overmacht te winnen. Gelukkig zet VAS de Leidenaren met 7-3 op hun plaats, maar omdat Philidor niet verder komt dan 5-5 tegen ASC en de volgende ronde opnieuw een punt moet laten liggen tegen het VAS, raakt het opnieuw een matchpunt achter op de concurrent die Utrecht net voorblijft.

Het kampioensteam: Staand S. Zondervan, L.W. te Velde, E.C. Scholl, A. Tilstra, W. Ooiman, P. Boersma, J.M. Greben. Zittend: Th.P. van den Tol, Mr. W. Aarts, Mr. J.K. Franx, H. Kramer

Zo vindt op zaterdag 8 april 1967 de ontknoping van de competitie plaats, waarbij voor de Friezen slechts een overwinning telt. Van tevoren hebben Fedde van Wijngaarden en Sjoerd Zondervan, die zich beiden fysiek niet in orde voelen, zich afgemeld. Dat verhindert hen overigens niet de wedstrijd als toeschouwer bij te wonen. De achterzaal van De Klanderij loopt in de loop van de middag bomvol met Friezen en ook Leidse supporters, die het spektakel van nabij willen volgen. En spannend wordt het, want dan weer lijken de onzen er gunstiger voor te staan, dan weer komen de Leidenaren knap terug. Uiteindelijk moet bij de stand 5-4, bereikt na bijna vijf uur spelen, de partij Etmans - Tilstra de beslissing brengen. Het publiek dat de speeltafel volledig insluit en al op stoelen en tafels is gaan staan, ziet met toenemende bezorgdheid dat Tilstra niet alleen steeds slechter komt te staan, doch nog erger, het ziet er naar uit dat hij onmogelijk de tijdcontrole kan halen. Dan grijpt captain en dus tevens wedstrijdleader Van Dam, die volledig door de zenuwen bevangen is geraakt, in. Hij verklaart dat door het enorme gedrang om het bord verder spelen onder deze omstandigheden niet mogelijk is en schrijft een adempauze van 10 minuten voor, waarin de toeschouwers op afstand zullen worden gezet. De Leidenaren protesteren slechts flauwtjes, zijn te verbouwereerd of achten zichzelf toch al kampioen. Etmans en Tilstra lopen intussen een rondje om De Klanderij en als een kwartiertje later de partij hervat wordt, blijkt Tilstra duidelijk het meeste profijt te hebben gehad van de opgelegde rustpauze; hij

weet niet alleen het vereiste aantal zetten te doen, doch weet zijn stelling, die er overigens nog steeds verloren uitziet, zelfs iets te verbeteren. Afbreken dus en uitspelen op zaterdag 15 april te Leiden. Etmans geeft een zet af.

Veel hoop kunnen de Leeuwarders niet koesteren, want de afgebroken stelling is objectief totaal verloren. Alleen als Etmans niet de beste zet heeft afgegeven, zijn er heel misschien remisewendingen mogelijk. Bij de analyse wordt Tilstra, zelf een uitstekend analyticus, vooral bijgestaan door de erkende eindspelkenner Van den Tol. Op 15 april reist Tilstra met een aantal getrouwen en een hoofd vol varianten naar Leiden om zijn huid daar zo duur mogelijk te verkopen.

Maar dan, bij het openen van de envelop blijkt Etmans niet die eenvoudig winnende voortzetting te hebben gekozen, ook niet de een na beste, maar een veel zwakkere. Dat geeft Tilstra uiteraard nieuwe moed en zo ontrolt zich een boeiend schouwspel, waarin hij moet trachten zich staande te houden in een mijnenveld van varianten. En dat gelukt aardig, want Etmans komt zo op het oog nauwelijks verder. Het zal in elk geval op een derde zitting uitdraaien, dat wordt al spoedig duidelijk. Als na 80 zetten de partij voor de tweede keer wordt afgebroken, lijken de kansen op remise een stuk groter dan bij de eerste keer en Tilstra en de zijnen kunnen dan ook met een gevoel van grote tevredenheid de terugweg naar Leeuwarden aanvaarden. Toch is de stelling nog moeilijk genoeg en vol voetangels en klemmen. Kramer en Van den Tol publiceren de afgebroken stand in de Leeuwarder Courant en Het Friesch Dagblad en vanaf dat moment is het net alsof heel Friesland meeanalyseert en is de belangstelling overweldigend. Er breekt een week van koortsachtige analyses aan, waarin langzaam maar zeker duidelijk wordt dat de stelling objectief remise is.

Op 22 april vindt dan in De Klanderij voor een in groten getale opgekomen publiek de ontknoping plaats: na nog 23 zetten en een totale speelduur van 10 uur en 10 minuten moet Etmans in remise berusten.

Philidor Leeuwarden - Philidor Leiden 5½-4½

1.	Kramer	-	Van den Berg	1-0
2.	Scholl	-	De Graaff	½-½
3.	Van den Tol	-	J.J. Piket	0-1
4.	P. Boersma	-	Kohlbeck	1-0
5.	Te Velde	-	Berg	½-½
6.	Greben	-	Th. Piket	½-½
7.	Ooiman	-	Stam	0-1
8.	Tilstra	-	Etmans	½-½
9.	Franx	-	Barkema	1-0
10.	Aarts	-	Rosdorff	½-½

Eindstand Hoofdklasse seizoen 1966-1967

	Ph	Ph	Ro	VA	AS	Ut	AS	Un	bp	mp
1. Philidor Lw	xx	5½	5½	5	5	5	6	8	40	11 K

2. Philidor Ld	4½	xx	5½	3	7	5½	7½	7	40	10
3. Rotterdam	4½	4½	xx	5½	6½	6½	5½	7	40	10
4. VAS	5	7	4½	xx	5	5½	4½	5½	37	8
5. ASC	5	3	3½	5	xx	3	6½	7	33	6
6. Utrecht	5	4½	3½	4½	7	xx	2½	7½	34½	5
7. ASV	4	2½	4½	5½	3½	7½	xx	5	32½	5 D
8. Unitas	2	3	3	4½	3	2½	5	xx	23	1 D

De individuele scores van de kampioenen: Kramer 3½ uit 5, Scholl 5 uit 6, Van Wijngaarden 2 uit 6, Boersma 4 uit 7, Ooiman 2 uit 5, Te Velde 3½ uit 7, Tilstra 4½ uit 7, Greben 4 uit 6, Franx 4 uit 7, Van den Tol 3 uit 6, Aarts 2 uit 3, Zondervan 1 uit 3 en Postma 1½ uit 2.

Het behaalde kampioenschap wekt een stortvloed van enthousiasme in het Heitelân op. De Commissaris der Koningin, de heer Linthorst Homan, stuurt een gelukstelegram en vele Friese schaakclubs tonen hun aanhankelijkheid. Bijzonder gewaardeerd wordt een schrijven van de secretaris van het bestuur van Philidor Leiden, de heer A.J. Bokern:

Hiermede feliciteren wij U met het behalen van het kampioenschap van Nederland. De strijd is zeer spannend geweest, waardoor de overwinning U een des te grotere voldoening moet geven. Indien U van plan bent een "receptie" te houden, verzoeken wij Uw onze voorzitter, de heer A.J. Mulder hiervan in kennis te stellen, opdat wij van deze gelegenheid gebruik kunnen maken U persoonlijk onze gelukwensen aan te bieden.

Van de receptie komt niets, doch wel wordt het kampioensteam ten stadhuize ontvangen en door burgemeester Brandsma toegesproken.

Er verschijnt in mei een apart kampioensnummer van het Philidorforum, waarin Arjen Tilstra zich in een open brief tot alle leden van Philidor wendt:

Ook op deze wijze wil ik graag alle leden van Philidor 1847 bedanken voor hun meeleven en meedenken bij mijn tot tweemaal afgebroken partij.

Als er ooit een club als geheel de landstitel verdiend heeft, dan is het Philidor 1847. Velen hebben ideeën aangedragen en analyses aangesleept, die alle beoordeeld zijn door een van samenstelling wisselend team, waarin Theun van den Tol steeds de grote man was. Het is niet teveel gezegd, als de onvermoeibare, er alles voor opzij zettende Van den Tol het grootste deel van dit Philidorsucces in de schoenen wordt geschoven. Ik heb hem tientallen keren gebeld met waanideeën, luchtkastelen en werkelijke gevaren. Steeds antwoordde hij: "Ik zal het wel even bekijken" en binnen enkele uren (dag of nacht) werd elk spookbeeld tot zijn ware proportie teruggebracht.

Verder dank aan Sjoerd Zondervan, Fedde van Wijngaarden (beiden aan de kant gezet voor deze wedstrijd!), voorzitter Van Ekelenburg en secretaris Menno Kramer, die morele steun hebben verleend in Leiden, waar de grootste kans heeft bestaan dat ze

alleen een troostende rol konden vervullen, maar die bereid waren daarvoor helemaal uit Tegelen en Leeuwarden naar Leiden te komen.

Nogmaals dank aan iedereen, in het bijzonder aan Van den Tol. Tenslotte zou ik de hoop willen uitspreken dat Sjoerd en Fedde deel zullen uitmaken van het eerste tiental dat volgend jaar de landstitel moet verdedigen. Arjen Tilstra.

Uiteraard ontbreekt de beslissende partij niet, door Tilstra vanwege de lengte van summier analyses en van een korte inleiding voorzien.

Inleiding.

Helaas moest ik uitgerekend tegen mijn vriend Etmans, die me van vele jaren Bonds- wedstrijden veel te goed kent en weet, dat hij een vastgelegde stelling moet vermijden.

Vandaar een slimme opening van mijn kant, waar ik weliswaar goed uitkwam, maar die me veel tijd kostte. Een misgreep op de 17e zet (Pg6 i.p.v. Pe6)

bezorgde me een moeilijk verdedigbare en daardoor nog meer tijd eisende stelling.

Vandaar dat de laatste 30 zetten mijnerzijds binnen de tien minuten moesten geschieden, de laatste 20 in 5 minuten, de laatste 5 in 5 seconden. Dat was dus de tijd, die ik nog over had in de dramatische slotfase van de eerste zitting. Wedstrijdleider Van Dam schorste toen namelijk de partij en liet de rust herstellen. Pas toen wist ik hoe belangrijk die laatste 5 seconden voor ons waren. Als Etmans me toen een moeilijke zet had voorgeschoteld, dan was Philidor Leiden kampioen geweest tengevolge van mijn tijdsoverschrijding.

Wit: Drs. M.D. Etmans Zwart: A. Tilstra

*1. e2-e4, e7-e6 2. d2-d3!, d7-d5 3. Pb1-d2, d5xe4 4. d3xe4, Lf8-c5
5. Pg1-f3, Pg8-f6 6. Lf1-c4, Pb8-c6 7. 0-0, 0-0 8. c2-c3, e6-e5 9. b2-b4, Lc5-d6 10.
Lc1-b2 (Voorbarig), Dd8-e7 11. Dd1-c2, Pf6-h5 12. Lc4-b3,
Lc8-g4 13. h2-h3, Lg4xf3 14. Pd2xf3, Ph5-f4 15. Kg1-h2, De7-f6
16. Pf3-g1, g7-g5 17. g2-g3, Pf4-g6? 18. Dc2-e2! (Smoort de aanval in de kiem en
dreigt onder andere Lc1 en Dh5), Pc6-d8 19. Lb2-c1, h7-h6
20. Lc1-e3 (Mijns inziens beter Dh5), Pd8-e6 21. De2-f3 (Slap), Df6xf3 (Een eindspel
laat ik me zelden ontgaan) 22. Pg1xf3, Tf8-e8 23. Pf3-d2!, Ld6-f8 (Later zou ik blij zijn
met alleen een zwakte op d6 door Pd2-c4xd6; hier was de tijdnood al begonnen) 24.
Pd2-c4 (Dreigt Pa5), b7-b6 25. Tf1-d1, Te8-d8
26. Pc4-b2!, Td8xd1 27. Ta1xd1, Lf8-d6 28. Pb2-c4, Ta8-d8 29. a2-a4 (Dreigt a4-
a5xb6 en Lxb6), Kg8-f8 30. a4-a5, Kf8-e7 31. a5xb6, c7xb6 (Anders volgt Ta1) 32.
Pc4-a3, Ld6-b8 33. Lb3-d5, Pe6-c7 34. c3-c4, Pc7-e6 35. Pa3-b5, a7-a6 36. Pb5-c3,
Lb8-c7 37. Td1-a1, a6-a5 38. b4xa5, b6xa5 39. Pc3-b5, Pg6-f8 40. Pb5xc7, Pe6xc7
41. Ta1xa5, Pf8-e6 42. Ta5-a7,
Td8-c8 (42....., Td7, dan 43. Lc6) 43. Le3-b6, Ke7-f8 (Het enige) 44. Ta7-a4, Tc8-b8
(Hier onderbrak Van Dam de partij en stuurde ons samen uit wandelen) 45. c4-c5,
Pc7-b5 46. Ta4-a8?, Tb8xa8 47. Ld5xa8, Pb5-c7 (Twee zetten zonder moeite) 48.*

La8-d5, Kf8-e7 49. h3-h4, f7-f6 50. Kh2-g2??, h6-h5?? (Veel beter is (maar wie ziet dit in één seconde?) 50....., gxh4 51. gxh4, Pf4+, gevolgd door 52....., Pxd5 en zwart staat beter; of 51. Lxc7, Pxc7 52. gxh4, Pa6 en de c-pion valt na enige zetten)

Diagram Wit: Kg2, Lb6, Ld5, c5, e4, f2, g3, h4

Zwar: Ke7, Pc7, Pe6, e5, f6, g5, h5

Tweede zitting te Leiden (15-4-67)

*51. Ld5-b3?? (Lxc7, gevolgd door 52. g4 wint snel, maar was bij het afbreken na zo'n vermoeiende vijf uur nauwelijks voor hem te zien. Een afwachtere, niets verknoeiende zet lag meer voor de hand. Maar ook na 51. Kh3 is de stelling hachelijk voor zwart), g5xh4 52. g3xh4, Pc7-b5 53. Kg2-g3, Pb5-d4 54. Lb3-d1, Pe6-f4 55. Lb6-a5, Pd4-e6 56. La5-b6 (56. Ld2, Kd7 57. Lxf4, Pxf4 58. Lxh5, Pxh5+ 59. Kg4, Pf4 houdt net remise), Pe6-d4 57. Kg3-h2, Pd4-e6 58. Ld1-c2, Pf4-e2 59. Lc2-d1, Pe2-f4 60. Ld1-c2, Pf4-e2
61. Kh2-g2, Pe2-d4 62. Lc2-a4, Pe6-f4+ 63. Kg2-h2, Pf4-e6 64. c5-c6, Ke7-d6 65. c6-c7, Pe6xc7 66. Lb6xc7? (Meteen 66. Ld1 is iets sterker, maar het is de vraag of het voordeel van het loperpaar niet ten dele gecompenseerd wordt door de aanwezigheid van alle pionnen op één vleugel), Kd6xc7
67. La4-d1, Kc7-d6 68. Ld1xh5, Kd6-e7 69. Lh5-g6, Ke7-f8 70. Kh2-g3, Kf8-g7 71. Lg6-e8, Kg7-f8 72. Le8-g6, Kf8-g7 73. Lg6-e8, Kg7-f8
74. Le8-d7, Kf8-g7 75. Ld7-c8, Kg7-g6 76. Lc8-g4, Kg6-h6 (ik had op de 67e, 68e, 71e en 73e zet eenvoudig remise kunnen maken met f5!, maar aangezien de nu ontstane slotstelling in de 'clubanalyse' op het bord was geweest en als remise werd beoordeeld, heb ik bewust naar deze stelling gestreefd, temeer daar er weer beiderzijdse tijdnood optrad en ik dus geen verrassingen kon gebruiken) 77. Kg3-g2, Pd4-b3 78. Kg2-f3, Pb3-d4+ 79. Kf3-e3, Pd4-c2+ 80. Ke3-d2!, Pc2-d4*

Diagram

Derde zitting te Leeuwarden (22-4-67)

81. Kd2-d3, Pd4-c6 82. Kd3-c4, Pc6-e7 83. h4-h5 (Anders volgt 83...., Pg6, gevolgd door Pf4, Kg5 en Pxd5), Kh6-g5 84. f2-f3, f6-f5! (De zet van Van den Tol) 85. e4xf5, Pe7-g8 86. Kc4-d5, Kg5-f6 (Nu komt wit zonder pionoffer niet verder, omdat het paard blijft pendelen tussen g8 en h6, alles nog volgens plan) 87. Kd5-d6, Pg8-h6 88. Lg4-h3 (Hier wijkt Etmans af van de analyse van Van den Tol in het Friesch Dagblad, die met Kd7 verder gaat. Vermoedelijk vreest hij 88...., e4), Ph6-g8 89. Kd6-d7, Kf6-f7 90. Kd7-c8, Pg8-h6 91. Kc8-d7, Ph6-g8 (Dreigt weer Pf6+, gevolgd door Pxd5 en het paard blijft pendelen tussen f6 en een ander veld. De f-pionnen komen nooit over f6 heen) 92. Kd7-d6, Kf7-f6 93. Lh3-f1, Kf6xf5 94. Lf1-c4, Pg8-h6 (Bij de analyseweek tevoren had ik deze stelling eens op het bord gehad met mijn koning op f6; het paard moest toen naar h6, waarbij ik remise constateerde conform het partijverloop. Nu was 94...., Pf6 nauwkeuriger geweest) 95. Lc4-e6+, Kf5-g5 96. Kd6xe5, Kg5xh5 97. Ke5-f6, Kh5-h4 98. f3-f4, Kh4-g3 99. Kf6-g5, Kg3-f3 100. Le6-d5+, Kf3-g3 101. Ld5-a8 (Ook 101. Lb3 helpt niet meer, mijn koning pendelt dan tussen f3 en e4), Ph6-f7+ 102. Kg5-f5, Pf7-d6+ 103. Kf5-e5 Remise.

Terwijl het Philidorforum de overwinning in alle toonaarden bezingt, bij voorbeeld in het gedicht van een onbekende poëet

Serenade

*Kom, schaak- en schikgodinnen,
Laat ons elkaar beminnen.
Geef en neem een welgemeende zoen:
Want Philidor is kampioen !*

*Kom, leden van onz' eigen club,
Verzamelt U in onze pub.
Wees nu eens buiten 't daagse doen:
Want Philidor is kampioen !*

*Kom, donateurs en adverteerders,
Benevens clublokaal-beheerders,
Juich om alle goedbestede poen:
Want Philidor is kampioen !*

*Kom, schakers van de huiselijke haard,
Onze club toont zich Uw vriendschap waard.
Schaart U allen onder ons blazoën:
Want Philidor is kampioen !*

*Kom, spelers van de hoogste regionen,
Blijf ons door Uw gouden gaven tonen:
Arjen's beste anti-bridge-sermoen:
Want Philidor is kampioen !*

*Kom, bestuurderen van deze stad,
Die zulk een faam nog nimmer had.
Verhoog het budget met een half miljoen:
Want Philidor is kampioen !*

*Kom, koningin der aarde, ons aller krant,
Welk spel is koninklijk en daarom eerste klant ?
Open Uw kolommen wijd voor dit visioen:
Want Philidor BLIJFT kampioen !*

verschijnt in het meinummer van Schakend Nederland een ooggetuigeverslag van hoofdredacteur Slavekoorde:

Philidor (Leeuw.) kampioen

Een wonderlijke finale, welke wij min of meer op verzoek van het KNSB-bestuur gingen bijwonen, in Leeuwarden, bij Philidor-Leeuwarden, en dus in de Klanderij. Het leek wel of die Klanderij in een schaakmanifestatie omgetoverd was. Je kon geen zaal binnengaan of er zat een team van de Leeuwarder club tegen de een of andere ploeg te spelen. Philidor II was er, Philidor III, en ja natuurlijk ... ook Philidor I. Dat had de grootste zaal, maar om half drie - het vastgestelde beginpunt - was er geen kip in die zaal te bekennen. Dies gingen wij maar weer elders kijken, en misten daardoor de openingsceremonie bij Philidor I.

We keken, drentelden en praatten, achterin natuurlijk. Het begin was gewoon, zoals in elke competitiewedstrijd. Leeuwarden miste twee trouwe comparanten, Van Wijngaarden en Zondervan, maar ze waren er allebei, hoewel ze in de lappenmand waren en ècht niet konden spelen. Philidor-Leiden was compleet, zoals haast altijd in deze competitie.

De opstelling van de 20 spelers leek ons vreemd, in een kleiner gedeelte van de zaal, van de rest afgesloten door een rij tafeltjes, met een nauw wandelpad daartussen. Dat was om het publiek te weren, werd mij uitgelegd. Het klonk goed, maar het pakte slecht uit.

De Leidenaars hadden een behoorlijk aantal supporters meegebracht, en de Leeuwarders niet minder, nog ongeacht de spelers van II en III, die telkens kwamen kijken en na afloop van hun partij veelal bleven.

We vernamen dat de Leidenaars reeds de vorige avond voltallig waren gearriveerd. Waarom dan zo laat begonnen?, informeerden wij. Pas heel laat kregen wij het antwoord: omdat de Leidenaars er niet voor voelden na 5 uur spelen nog een tweede

zitting te moeten "ondergaan". Jammer, maar het reglement laat dit blijkbaar toe. Het begin was gewoon, wij zeiden het reeds, maar allengs begon het publiek de overhand te krijgen, ruimtelijk en visueel. Achter de rij tafeltjes stond het al heel gauw zwart, over de volle breedte van de zaal, twee, drie rijen dik. Wie daarachter stond of later aankwam, kreeg geen schijn van kans meer om ook maar iets te zien. Sterker nog, wie argeloos binnenliep kon er geen flauw idee van hebben dat achterin de zaal een belangrijke competitiewedstrijd aan de gang was.

De gevolgen bleven niet uit. De niets-zieners begonnen geleidelijk aan luider te converseren. Aanvankelijk bleef dat geluid nog binnen de perken, maar naarmate de wedstrijd vorderde, spannender werd en het publiek steeds talrijker, liep dit alles compleet uit de hand.

Daar kwam nog bij dat steeds meer 'onbevoegden' zich in de speelruimte begaven en het daar door hun pure aanwezigheid de spelers moeilijker en moeilijker maakten gewoon door te spelen. Het werd daar stikkend warm en benauwd, het rumoer nam meer en meer toe en tenslotte werd het punt bereikt waarop ingegrepen moest worden. Dit deed de Leeuwarder wedstrijdleider ongeveer zeven minuten voor het einde van de speeltijd, midden in de afgrijselijke tijdnood van zijn eigen man, Tilstra, die nog vijf zetten in ongeveer drie seconden moest doen. Trouwens, ook zijn tegenstander Etmans had nog slechts weinige minuten bedenktijd over.

De ingreep was simpel en effectief, doch in strijd met alle reglementen. De partij werd onderbroken, domweg, zonder het afgeven van een zet. Iedereen werd opgecommandeerd de speelruimte te verlaten, de beide betrokken spelers inbegrepen. Daarna werden enkele buitendeuren opengezet en moest er gewacht worden totdat de atmosfeer opgeklaard was.

Toen dat eindelijk gebeurd was waren de acteurs van dit slotstuk - de enige nog in gang zijnde partij - niet te vinden. Ook daarop moest gewacht worden. Tenslotte waren ze er weer en deden de resterende vijf zetten, Tilstra uiteraard meer dan à tempo, maar Etmans bleef niet veel bij hem achter. Slechts enkele minuten na de onderbreking werd de partij definitief afgebroken. Meegedeeld werd dat de Leeuwarder die een week later te Leiden zou gaan uitspelen.

De stand was toen 5-4 ten gunste van Leeuwarden en de hangpartij stond gunstig voor Leiden. Dat betekende dat een 5-5 in het verschiet lag en dus: een kampioenschap voor de Leidenaars.

Geen wonder dat hele drommen Leeuwarders zich later - tot diep in de avond - op die hangpartij stortten, maar toen ... tot ieders verbazing geen winst voor Leiden konden vinden. Uw dienaar, in zijn oordeel geschraagd door de uitspraak van Bouwmeester "Glad gewonnen", bleef sceptisch, doch zag geen kans de Leeuwarder defensie aan het wankelen te brengen.

Dat zal dan over een week wel blijken, als de partij wordt uitgespeeld. Laten wij eerst heel duidelijk zeggen, dat de hele sfeer plezierig, sportief en genoeglijk was, dat er geen ruzie-achtige wanklanken waren. Maar als we dat dan gezegd hebben moeten ons wel enkele kritische nootjes van het hart. Het heeft ons namelijk bijzonder

*verbaasd dat deze wedstrijd in organisatorisch opzicht en in respect voor de toeschouwers zoveel te wensen heeft overgelaten, en dat voor een wedstrijd die als **de** belangrijkste competitiewedstrijd van het jaar mocht worden beschouwd. Hier gaan we dan:*

- 1. Wij vinden het jammer dat onder de gegeven omstandigheden de **beide** teams niet **alles** hebben gedaan om de wedstrijd **uit** te krijgen. De mogelijkheden hiertoe waren ruimschoots aanwezig. Ze werden echter door de Leidenaars niet benut of gewenst.*
- 2. De opstelling van spelers **en** publiek leek nergens op. De spelers zaten m.i. veel te krap en de toeschouwers - een beperkt aantal bevoorrechten op de eerste rij daargelaten - konden **niets** of nagenoeg niets zien.*
- 3. Als men publiek verwacht en toelaat dient men m.i. te doen wat men **kan** om dat publiek zoveel mogelijk te laten kijken. De gekozen opstelling was zodanig (we zeiden bijna: erop berekend) het publiek zo min mogelijk te laten zien. Met een andere zaalindeling had dat gemakkelijk bereikt kunnen worden. De beschikbare ruimte was méér dan voldoende.*
- 4. Het bewaken van de spelersruimte tegen het indringen van 'onbevoegden' is geheel uit de hand gelopen. Men kan ook zeggen: er werden daar veel te veel kijkers toegelaten.*
- 5. De afgrijselijke opstelling riep als vanzelf rumoer en luidruchtigheid van de nietsziende toeschouwers op. Dat zou bij een betere zaalindeling heel anders gelopen zijn en gemakkelijker controleerbaar zijn geweest.*
- 6. Het onderbreken van een serieuze schaakpartij, in extreme tijdnood, en dan nog zonder een afgegeven zet, spot met alle regels. Het onderstreept alleen maar hoe de zaak uit de hand gelopen is.*

*Dit is een heel lijstje! Waarom dit alles zo precies gezegd? Zeker niet om de Philidoren, uit welke plaats dan ook afkomstig, nu eens te kijk te zetten, maar wel om de lering welke hiervan voor anderen - en voor de toekomst - kan uitgaan. Het wordt naar onze mening tijd dat het bestuur van de KNSB het recht krijgt voor bepaalde competitiewedstrijden - bij voorbeeld een finale als deze - een ervaren wedstrijdleider aan te wijzen, die problemen als de geschetste weet te voorkomen of in de hand weet te houden. Momenteel kan dit reglementair niet. Maar het zou **moeten** kunnen, dachten wij.*

En dan, enkele regels verder:

*Nog eens: Er gebeurde niets werkelijk **naars**. Noch de spelers, noch het publiek sprongen uit de band, hoewel hun **beider** belangen steeds sterker in het gedrang kwamen naarmate de tijd vorderde. Er is dan ook geen reden om in dit verband het woord 'schandaal' (NRC van 10-4-1967) te gebruiken. Maar het scheelde niet veel.*

Leiden, 15 april 1967. De partij Etmans-Tilstra wordt voortgezet. Volgens onze inlichtingen liet Etmans tegen het eind van de speeltijd de winst glippen. De partij is

opnieuw afgebroken en zal over een week wederom worden voortgezet, en dan in Leeuwarden. Het is me de finale wèl ...!

Leeuwarden, 22 april: Tweede voortzetting van de partij Etmans-Tilstra. De heren speelden in totaal 103 zetten! Toen was het remise, dat wil zeggen, dat Philidor-Leeuwarden de match met 5½-4½ won en daarmee de kampioenstitel behaalde. Ons respect aan de combattanten van het laatste uur, die beiden met zo'n grote volharding en persoonlijke inzet om 'hun' kampioenstitel kampten!

Sl.

In de nabeschuiving van de competitieleider, de heer H.A. Wille, in het juninummer van Schakend Nederland wordt op de door Slavekoorde geschetste gang van zaken niet meer ingegaan; hij constateert:

Het gebeurt niet elk jaar dat zo'n spannende strijd plaats vindt tussen twee tientallen, beide met dezelfde naam aangeduid, als dit seizoen het geval was, met als inzet het clubkampioenschap van Nederland: een strijd tussen een Leeuwardens en een Leids Philidor. Waarschijnlijk zullen weinigen verwacht hebben dat de pas gepromoveerde Leidenaren al meteen een van de voornaamste kanshebbers voor de titel zouden zijn. Met het Leeuwardense Philidor lag dit anders; al verscheidene seizoenen speelde dit Philidor een belangrijke rol in de strijd om het kampioenschap.

Tenslotte heeft dan het tiental van de Koninklijke Schaakclub 'Philidor 1847' gezegevierd. Ieder zal dit team het behaalde succes - het clubkampioenschap van Nederland - van harte gunnen. Een fraai resultaat mede bewerkstelligd door een zeer goede clubgeest!

Hulde aan de spelers Etmans (Leiden) en Tilstra (Leeuwarden) die met het spelen van hun zo belangrijke partij hebben aangetoond veel voor hun club over te hebben. Zolang er dergelijke schakers zijn behoeven er over het clubschaak in Nederland geen zorgen te worden gemaakt.

En zo wordt het 120 jaar oude Philidor in dit gedenkwaardige jaar 1967 kampioen van Nederland. Het zou tot nu toe het enige kampioenschap blijven.

Heel curieus is het te noemen dat de hoofdrolspeler van Philidor Leiden, Maarten Etmans, na zijn verhuizing naar Friesland sinds het begin van het seizoen 1996-1997 lid van onze vereniging is. Hij bleek nu, 30 jaar later, bereid zijn herinneringen aan de opmerkelijke finale aan het papier toe te vertrouwen:

Geen landskampioen

In 1967 zou ik wel bijzonder raar opgekeken hebben, als iemand mij voorspeld had dat ik ooit nog eens lid zou worden van Philidor Leeuwarden, en in die hoedanigheid meteen aan het werk zou worden gezet om het 'vijandelijke' aandeel aan de roemruchte match toe te lichten in het Friese kamp. Na bijna 30 jaar moeten oude wonden dus nog

eens worden opengereten.

In mijn herinnering is alles gelukkig(?) zeer duidelijk blijven hangen; daarom ben ik er vrij zeker van geen vergissingen in mijn commentaar te begaan, net zo min als dit het geval zal zijn met andere direct betrokkenen bij deze unieke wedstrijd Philidor-Philidor, gespeeld op 8, 15 en 22 april 1967. Ik zal het niet hebben over de competitiestand, evenmin over andere partijen dan de mijne. Een en ander is in de andere artikelen uitvoerig genoeg uit de doeken gedaan. Voor mij is het gehele evenement onder te verdelen in de volgende hoofdstukken.

1) De voorbereiding

In 1967 bestonden er nog geen neutrale, door de KNSB gediplomeerde en aangewezen wedstrijdleiders. De captain van de thuisclub trad op als wedstrijdleider; dit mocht ook een van de spelers zijn. Zo was Ir. H.H. van Dam captain van de Leeuwarders en wedstrijdleider, terwijl ikzelf playing captain van het Leidse Philidor was. In overleg met mijn bestuur had ik gekozen voor een in die tijd unieke aanpak. De avond voor de wedstrijd waren wij reeds voltallig aanwezig in het toentertijd nieuwe Eurohotel. Persoonlijk heb ik er op toegezien, dat wij allen vroeg ter bedde gingen, en al evenzeer heb ik persoonlijk de volgende ochtend de meest verstokte langslaper van het team, die het vertikte wakker te worden, met bed en al ondersteboven gekeerd. Gelukkig had de schoolleiding van het lyceum waar ik les gaf mij een vrije dag toegestaan; ook dat was voor die tijd, waarin de scholen ook op zaterdag open waren, iets bijzonders, maar mijn toenmalige collega Hans Bouwmeester had al voor zoveel precedentes gezorgd, dat mijn bescheiden verzoek bijna met opluchting werd gehonoreerd. Vlak voor de wedstrijd arriveerde uit Leiden een touringcar met vrouwen en (andere) supporters. Tezamen met het Leeuwarder publiek zouden zij de speelzaal gaan overbevolken. Zo begonnen wij tot het uiterste gemotiveerd aan onze grote match: als de opdracht zou mislukken konden wij tenminste niet zeggen dat wij er niet alles aan hadden gedaan.

2) De eerste zitting

Veel is er gesproken, en vrijwel onveranderlijk in negatieve bewoordingen, over de maatregel van wedstrijdleider Van Dam, die zo'n zeven minuten voor de tijdcontrole de partij voor een kwartier schorste om iets van dranghekken aan te brengen. Ik citeer uit een van de andere artikelen: "De Leidenaren protesteren slechts flauwtjes, zijn te verbouwereerd of achten zichzelf toch al kampioen."

Van de Leidenaren kon er maar één man een protest indienen en dat was de captain, en toevallig was ik dat dus zelf, en ik piekerde er niet over. Zeker niet, omdat ik mij zo zeker van mijn zaak voelde of omdat ik last had van voorbarige kampioensgevoelens, maar omdat ik het alleen maar volkomen eens kon zijn met de beslissing van Van Dam. Het was het enige wat de man kon doen. Normaal spelen was totaal onmogelijk geworden. Ik kan en kon mij goed voorstellen, dat de organisatie van te voren niet beseft had, wat er voor taferelen plaats zouden vinden (wie hield er nu rekening met

een grote supportersbus uit Leiden b.v.), en hoe de wedstrijd uit de hand zou kunnen lopen. Als het dan eenmaal zover is, moeten er speciale maatregelen worden genomen. Ik heb zelfs de inventiviteit en het lef van Van Dam, of wie dan ook het initiatief nam, bewonderd om de wedstrijd op het hoogtepunt te schorsen en beide spelers, Tilstra en mijzelf samen uit wandelen te sturen. Gelukkig maar, dat Arjen en ik goed met elkaar overweg konden; wij hebben al lopend zonder al te veel moeite de zaak van de humoristische kant bekeken. Ik zou ook nu nog niet weten, welke andere maatregel Van Dam had kunnen nemen zonder werkelijk in de problemen te komen. Slavekoorde is in zijn verslag dan ook veel te negatief over deze fase. Trouwens: hij slaat klinkklare onzin uit met het volgende: "We vernamen dat de Leidenaars reeds de vorige avond voltallig waren gearriveerd. Waarom dan zo laat begonnen? informeerden wij. Pas heel laat kregen wij het antwoord: omdat de Leidenaars er niets voor voelden na vijf uur spelen nog een tweede zitting te moeten 'ondergaan'. Jammer, maar het reglement laat dit blijkbaar toe". Tja, wat moet ik nu hiervan zeggen. Slavekoorde was kennelijk absoluut niet op de hoogte van de gebruikelijke gang van zaken en de regels van de tientallencompetitie. Hij had er geen benul van, dat er vrijwel altijd werd afgebroken na vijf uur spelen, en dat nooit een speler gedwongen zou kunnen worden op dezelfde dag verder te spelen. Ik vermoed dat iemand Slavekoorde een grappig antwoord heeft willen geven en dat hij dat voor zoete koek geslikt heeft.

Terug naar de tijdnoed. Toen ik weer de speelzaal inkwam passeerde ik een van mijn teamgenoten. Hij bewees mij in zijn en mijn zenuwen een slechte dienst: hij klampte mij aan en fluisterde: "Het zit wel goed. Speel maar" (ik weet niet meer precies welk zinnenreeksje hij noemde). Hoewel dit natuurlijk ver over de grens van het toelaatbare ligt, kan ik mij op zichzelf wel voorstellen, dat iemand zich in zo'n situatie niet in bedwang heeft, en als je dan ook niet voldoende vertrouwen in je eigen medespeler hebt.....! Mij bracht dit incident uit mijn evenwicht, meer dan de voorafgegane wandeling. Ik voelde mij gegeneerd, maar er kwam nog iets anders bij: wat moest ik spelen? Ik had mijn eigen plan al, en ik had ook behoorlijke tijdnoed. In zo'n situatie word je hoe dan ook onzeker.

Toen kwam het afbreken, en, het ergste van alles, het afgeven van een goede zet. Ik was bekaf en nerveus. Ik besefte wel, dat er iets in zou moeten zitten, maar kon het meteen winnende plan niet vinden. Toen ik mijn zet insloot, had ik dan ook geen flauw idee of ik wel gewonnen stond; ik wist alleen maar dat ik een lang en moeilijk eindspel tegemoet dreigde te gaan. Toen ik mij bij mijn teamgenoten voegde, bleken zij echter allen zonder uitzondering in een feestroes te verkeren. Ik stond huizenhoog gewonnen en het kampioenschap was wel binnen. Ik moest niet zo moeilijk doen, we moesten alvast op de foto en daarna slempen. De volgende dag (mijn verjaardag n.b.) heb ik de hele dag een hoofdpijn gehad als ik later nooit meer hebben zou (en dat wil wat zeggen).

3) De 'analyseweek'

Ik heb geprobeerd er alles aan te doen, in de avonduren wel te verstaan, want ik had

overdag een volledige baan (evenals Tilstra, neem ik aan). Ik heb daar een ernstige fout mee gemaakt: iedereen had er wel een mening over, en ik luisterde naar iedereen. Ik heb hele avonden geanalyseerd in Utrecht met Bouwmeester, en in Leiden met De Graaff en Piket. Bovendien was er nog de clubavond, die in zijn geheel besteed werd aan de 'analyse' met vele eerste tientallers gelijktijdig aan het woord en met de handen in de stelling. Aan het einde van de week zag ik door de bomen het bos niet meer. Er gebeurde in die week ook nog iets anders zeer vervelends. Ik werd opgebeld door Tilstra: als ik 51. Lxc7 had afgegeven, gaf hij de partij op. Met zo'n wedstrijd kan dit volgens mij absoluut niet. Eigenlijk kan zoiets nooit echt door de beugel, ook al is er geen sprake van kwade bedoelingen. Wat moest ik antwoorden? Wat ik ook zei, ik zou de Friezen altijd moeten laten blijken, of de enige moordende zet in de enveloppe zat. Ook als je, zoals ik in arren moede deed, je er met een smoes van afmaakte ("geen toestemming van het bestuur, dat voor de komende zaterdag al een hele happening rond de tweede zitting gepland had"), was het natuurlijk meteen duidelijk dat ik de goede zet niet had afgegeven. De tekst: "enorm is zijn opluchting en die van zijn begeleiders, als Etmans niet die eenvoudige winnende voortzetting heeft gekozen" doet daarom behoorlijk huichelachtig aan.

4) De eerste hervatting

Geen pretje. Een afgeladen zaal in Leiden (keurig met touwafscheidingen, dat wel), voor het overgrootste deel vol met mensen, die je het maar op één manier naar de zin kunt maken, en die hun pond vlees willen. En ik wist het niet, ik wist het absoluut niet. Het allerergste was, dat ik van achter het bord het volle uitzicht op mijn clubgenoten had, en hoewel ik gewend was na de clubavonden met sommigen van hen de kleine uurtjes door te brengen in de kroeg met pokeren, waren er deze keer geen pokerfaces bij. Op een gegeven moment, alweer in tijdnood, speelde ik een zet en zag voor mij een woedende grimas van een van mijn collega's, die daarop direct een heel verhaal begon af te steken tegen de anderen, kennelijk hoe stom ik het nu weer had gedaan. Enfin, met veel moeite de tweede tijdcontrole gehaald, intussen met twee pionnen meer.

5) De tweede 'analyseweek'

Tot mijn verbazing lees ik in de Friese artikelen, dat de afgebroken stelling al op het bord geweest was voor de eerste hervatting. Dat is natuurlijk knap werk, en illustreert bovendien onze tekortkomingen als analyseteam. Mijn eerste gedachte na het afbreken was: "eindelijk, nu zal het toch wel goed zitten!", een gedachte die overigens door de mijnen werd gedeeld. Pas een dag later vond de LSG-speler Weiland het remisemechanisme, dat in Friesland dus al bekend was. Al snel werd het nu duidelijk, dat ik de volgende zaterdag voor niets naar Leeuwarden zou terugreizen. Om twee redenen heb ik toen besloten toch te gaan en niet telefonisch remise aan te bieden (intussen was mij ter ore gekomen, dat men in Friesland ook van alle remisewendingen op de hoogte was). In de eerste plaats: je weet maar nooit en in de tweede plaats: ik vond het eigenlijk

niet passend om na al de dramatische gebeurtenissen het 'feuilleton' als een nachtkaars uit te laten gaan, en vond het mijn plicht om mijn bijdrage aan het Friese feest persoonlijk te komen leveren. De enorme vreugde in de zaal en de hartelijkheid waarmee ik me toen omringd voelde, hielpen mij toen een heel klein beetje bij het overwinnen van een ontzagelijke kater!

Een vrolijk getint commentaar is dit niet geworden; het is natuurlijk ook geen vrolijk onderwerp voor mij. Bovendien: in al die jaren heb ik uiteraard met Jan en alleman, schakers en niet-schakers veel over de match gesproken. Nog nooit echter heb ik er tot op heden ook maar een kleinigheid over geschreven. Het voelt dan ook aan, alsof ik alsnog alle door mij beleefde ellende van mij afschrijf. Gijlieden allen evenwel, die dit leest, wens ik er veel plezier mee.

Maarten Etmans

Hoofdstuk 8: Het einde van de zestiger jaren

Na de vakantie blijkt het verre reizen voor Sjoerd Zondervan toch te bezwaarlijk te zijn geworden; na acht seizoenen in Philidor I gaat deze gedreven vechtjas de gelederen van Schaakclub Venlo versterken. Zijn ziekte zal hem steeds meer in de greep krijgen en in maart 1979 zal hij, volledig uitgeput en nog maar 46 jaar oud, het moede hoofd in de schoot moeten leggen.

Philidor staat voor de moeilijke taak zijn titel te verdedigen in een hoofdklasse die nog sterker is geworden met de ambitieuze teams van Watergraafsmeer en Charlois erbij. Vanaf de eerste ronde is duidelijk dat het niet zal lukken, want Rotterdam zet de Friezen met 3½-6½ gevoelig op hun nummer. Maar zij blijven de enigen niet; wat te denken bij voorbeeld van de 7-3 nederlaag waarop Philidor Leiden zijn naamgenoot tracteert? Scholl en Boersma falen hopeloos en ook Kramer en Postma maken er weinig van.

Het is dan ook geen wonder dat met nog één ronde voor de boeg Philidor op de laatste plaats staat met 4 match- en 25 bordpunten. Toch kan een overwinning in de laatste ronde op het ook nog niet veilige ASC de Friezen nog redden, als tenminste Utrecht, dat eveneens 4 matchpunten heeft, niet tot winst komt. En ziedaar, opeens wordt de geest vaardig over de Friezen, die onder leiding van Kramer, die Prins verslaat, ASC met 2½-7½ kansloos laten. Utrecht, dat niet verder komt dan 5-5 tegen landskampioen Rotterdam (met een piepjonge Jan Timman in de gelederen) is tezamen met ASC het kind van de rekening. Philidor schuift door de monsterscore zelfs nog op naar de vijfde positie. Voor het eens zo roemruchte ASC betekent de degradatie letterlijk het einde; de club ziet zich door een niet te stuiten terugloop van het ledental tot fusie met het VAS gedwongen.

Ondanks de gelukkige afloop kunnen bij Philidor slechts Greben (5 uit 6), Ooiman en vaste invaller Aarts (3½ uit 5) op een goed seizoen terugzien. Scholl, die in juli 1967

toch nog derde is geworden in het toernooi om het Nederlands kampioenschap te Zierikzee, is met 1 uit 6 wel heel beroerd bezig.
Hoe sterk de teams aan elkaar gewaagd zijn blijkt wel uit de eindstand.

Eindstand Hoofdklasse seizoen 1967-1968

	Ro	VA	Ph	Wa	Ph	Ch	Ut	AS	bp	mp	
1. Rotterdam	xx	8½	6	7	6½	4½	5	5	42½	10	K
2. VAS	1½	xx	4½	7	5	6	5½	6	35½	9	
3. Philidor Ld	4	5½	xx	8	7	4½	5½	4½	39	8	
4. Watermeer	3	3	2	xx	5	6	7	5½	31½	7	
5. Philidor Lw	3½	5	3	5	xx	5½	3	7½	32½	6	
6. Charlois	5½	4	5½	4	4½	xx	2	6	31½	6	
7. Utrecht	5	4½	4½	3	7	8	xx	4½	36½	5	D
8. ASC	5	4	5½	4½	2½	4	5½	xx	31	5	D

Ook het seizoen 1968-1969 levert niet op wat ervan verwacht werd, want opnieuw scheelt het maar een haar of Philidor degradeert. Met een onveranderde personele bezetting worden moeizaam 5 matchpunten bij elkaar gesprokkeld, net genoeg om Eindhoven en BSG voor te blijven. Opnieuw is geen der Friezen echt goed op dreef; slechts Scholl, die zich lichtelijk herstelt van het desastreuze seizoen ervoor, met 3 uit 6, Greben en Van den Tol met 4 uit 7, Boersma en Tilstra met 3½ uit 7 en Franx met 4 uit 6 scoren 50% of meer. Zoals ook de voorgaande jaren is de start met 0 uit 2 bijzonder zwak en opnieuw is er een overwinning in de laatste ronde, nu op Eindhoven, voor nodig om Philidor in en Eindhoven uit de hoofdklasse te houden. Deze overwinning heeft trouwens een bijzonder lang staartje en natuurlijk is Tilstra hier weer bij betrokken: hij kan mat in één zet geven, doch helaas valt voordat hij de matzet kan uitvoeren zijn vlag. Zijn tegenstander, A. van Oostrom, die evenmin als Tilstra genoteerd heeft, meent dat zijn tegenstander nog geen 50 zetten gedaan heeft en bij de volgende reconstructie worden beide partijen het er niet over eens hoe vaak een schaakzet herhaald is. De wedstrijdleader, die een veelheid van borden te bewaken heeft (de laatste ronde werd ditmaal voor alle hoofdklasseteams gezamenlijk in Amersfoort verspeeld), is in geen velden of wegen te zien en niemand heeft de zetten geturfd. Wel zijn er enkele onpartijdige toeschouwers die verklaren dat Tilstra gelijk heeft. Beide partijen eisen vervolgens de partij, die voor de teams beslissend is voor al dan niet degraderen, op. Het KNSB-bestuur legt de zaak voor advies in handen van een commissie van drie juristen, de heren Belinfante, Grapperhaus en Spanjaard, en neemt op grond van het door dit drietal opgestelde rapport de beslissing Tilstra in het gelijk te stellen. Al met al heeft deze uitspraak maanden op zich laten wachten. Curieus is de nederlaag tegen het zwakke BSG: bij 9 remises is de nederlaag van Van den Tol catastrofaal.

Kampioen wordt verrassend het zeer homogene team van Charlois, dat in Leo Kerkhoff een bijzonder sterke kopman heeft.

Eindstand Hoofdklasse seizoen 1968-1969

	Ch	Va	Ph	Ro	Wa	Ph	Ei	BS	bp	mp
1. Charlois	xx	6½	5½	6½	5	6	5½	5	40	12 K
2. VAS/ASC	3½	xx	4½	6	7	7½	6½	7½	42½	10
3. Philidor Ld	4½	5½	xx	4½	6½	5½	5	6½	38	9
4. Rotterdam	3½	4	5½	xx	5½	5	5	7	35½	8
5. Water'meer	5	3	3½	4½	xx	4	6	8½	34½	5
6. Philidor Lw	4	2½	4½	5	6	xx	6	4½	32½	5
7. Eindhoven	4½	3½	5	5	4	4	xx	8	34	4 D
8. BSG	5	2½	3½	3	1½	5½	2	xx	23	3 D

Dit seizoen is tevens het laatste dat Philidor zijn thuiswedstrijden speelt in de oude vertrouwde Klanderij. Het statige, oude gebouw, waar altijd geschaakt werd onder het genot van binnendringende etensgeuren en dat in 1969 in het nieuws kwam doordat tijdens het Nederlands kampioenschap een deel van het plafond in de speelzaal met een verwoestende klap naar beneden kwam, gelukkig zonder slachtoffers te veroorzaken, zal enkele jaren later onder de slopershamer vallen. Het FBTO-gebouw aan de Langemarktstraat is voorlopig het nieuwe onderkomen.

Hoofdstuk 9: Bijna weer kampioen

Kramer heeft na bijna dertig seizoenen aan het eerste bord te zijn uitgekomen, de rol van kopman aan Scholl overgedragen, maar verder zijn er voor het seizoen 1969-1970 nauwelijks personele veranderingen te vermelden.

Opmerkelijk is de intrede in de hoofdklasse van Het Oosten uit Haarlem, dat Ree, Bouwmeester en Langeweg heeft aangetrokken en daarmee trendsetter is voor de komende tijden: de sponsoring heeft openlijk zijn intrede gedaan in de KNSB-competitie. Trouwens, volgens de geruchten zou ook Watergraafsmeer zijn topspelers Zuidema, Hartoch, Van der Weide en Vogel betalen. Ook nieuw in de hoofdklasse is het Haagse Moerwijk met onder anderen Fred van der Vliet en Arend van Dop. In tegenstelling tot de vorige seizoenen gaat Philidor door vlotte overwinningen op Rotterdam (3½-6½) en Watergraafsmeer (6-4) uitstekend van start, doch stuit dan op Philidor Leiden, dat voor de derde achtereenvolgende keer te sterk is (5½-4½). Landskampioen Charlois, dat al snel in de onderste regionen verzeild is geraakt, is kansloos (6½-3½) en als dan uit de wedstrijden tegen het VAS (5-5) en Het Oosten (7-3) 3 punten gescoord worden, lijkt de weg naar een hernieuwd kampioenschap open te liggen.

Veel dank is Philidor daarbij overigens andermaal verschuldigd aan Arjen Tilstra, die besluit een zeer slecht staande afgebroken stelling tegen Mastenbroek van het VAS in Amsterdam te gaan uitspelen. Het befaamde Philidor analyseteam poogt opnieuw het onderste uit de kan te halen, doch heeft in feite zijn werk voor niets gedaan:

Mastenbroek heeft zo'n zwakke zet afgegeven dat Tilstra direct eeuwig schaak kan houden.

Al met al is de stand voor de laatste ronde:

1. Philidor (Leeuw) 9 mp 35½ bp
2. Watergraafsmeer 8 mp 34½ bp
3. Philidor (Lei) 8 mp 32½ bp
4. VAS/ASC 7 mp 31½ bp

Tegenstander in die laatste ronde, die centraal in de Johannes de Doperkerk in Amersfoort wordt verspeeld, is Moerwijk, dat met 5 punten nog niet veilig is.

Het wordt een enorme desillusie: in de volgepakte kerk komt Philidor niet verder dan een 4½-4½-stand met een verloren staande afgebroken partij voor Van den Tol. Deze is zelfs de week erna nog naar Den Haag gereisd om te proberen toch nog een gelijkspel en daarmee een beslissingswedstrijd tegen Watergraafsmeer uit het vuur te slepen, doch de stelling is niet meer te redden. Daardoor moet Philidor genoegen nemen met de derde plaats. In latere jaren is het kampioenschap nog slechts één keer (in 1974) zo dichtbij geweest.

In het Philidorforum van mei 1970 geeft Waling Dijkstra een nabeschouwing:

Afgezien van de hooggespannen hoop en verwachtingen voor een hernieuwd kampioenschap van ons Philidor is deze derde plaats toch een prestatie van betekenis. Gezien de matige klassering in de beide vorige seizoenen zouden we zeker voor een derde plaats getekend hebben aan het begin van dit seizoen.

Philidor 1 is een zeer sterk tiental, dat voor geen der concurrenten uit de weg hoeft te gaan. De grootste handicap is echter de geëxponeerde ligging van Leeuwarden en Groningen. Aan de uitwedstrijden gaat meestal een urenlange treinreis of autorit vooraf, die beslist de prestaties nadelig beïnvloedt. De overige clubs, die alle hun domicilie in de randstad hebben, zijn bij hun onderlinge wedstrijden binnen het uur op hun plaats van bestemming, fris als een hoentje. Naar Leeuwarden wordt het voor hen een moeizame reis, geflankeerd door ijzige wind en snijdende kou met als apotheose de vele trappen naar boven. Het is dan ook geen wonder dat Philidor 1 alle thuiswedstrijden won, maar uit de vier uitwedstrijden slechts 3 punten wist te scoren.

Scholl, in het in het voorjaar van 1970 gehouden Nederlandse kampioenschap met Zuidema op de eerste plaats geëindigd, scoort in zijn eerste jaar aan het eerste bord niet meer dan 50%, maar de grote man van het team is weer eens Haije Kramer, 52 jaar ondertussen, die door overwinningen op onder meer Böhm, Hartoch en Barendregt laat zien dat er met hem nog steeds niet te spotten valt. Zijn score van 5½ uit 7 wordt geëvenaard door Tilstra, terwijl ook Greben met 4½ uit 7 aan het derde bord stevig van zich afbijt. De schuldvraag over de nederlaag in de laatste ronde wordt (zoals gebruikelijk binnen Philidor) niet hardop gesteld, maar dat Scholl er meer van had moeten maken, dat is duidelijk en dan die Franx, met die superieure stelling van hem en dan zomaar op de gok een toren geofferd?!

Philidor - Moerwijk 4½-5½

1.	Scholl	-	Smout	½-½
2.	Kramer	-	Van Dijken	1-0
3.	Greben	-	Van der Vliet	½-½
4.	Boersma	-	Van Dop	½-½
5.	Ooiman	-	Tuk	0-1
6.	Aarts	-	Olof	1-0
7.	Te Velde	-	Willems	0-1
8.	Van den Tol	-	De Koning	0-1
9.	Franx	-	Träger	0-1
10.	Tilstra	-	Erwich	1-0

Het Oosten heeft aan de drie topspelers niet voldoende om zich te handhaven; met de club is het daarna op een holletje bergafwaarts gegaan. De tweede degradant is zeer verrassend Charlois, de kampioen van het vorige seizoen.

Eindstand Hoofdklasse seizoen 1969-1970

	Wa	Ph	Ph	Va	Mo	Ro	Ch	HO	bp	mp
1. Water'meer	xx	3½	4	6½	7½	6½	6	6½	40½	10 K
2. Philidor Ld	6½	xx	5½	5	6½	4	5	7½	40	10
3. Philidor Lw	6	4½	xx	5	4½	6½	6½	7	40	9
4. VAS/ASC	3½	5	5	xx	5	4½	6	7	36	7
5. Moerwijk	2½	3½	5½	5	xx	5	5½	5	32	7
6. Rotterdam	3½	6	3½	5½	5	xx	4	3½	31	5
7. Charlois	4	5	3½	4	4½	6	xx	5	32	4 D
8. Het Oosten	3½	2½	3	3	5	6½	5	xx	28½	4 D

In verband met de geplande uitbreiding van de hoofdklasse in het seizoen 1971-1972 zal er in het seizoen 1970-1971 slechts één team degraderen. Bij Philidor is niets veranderd: het vertrouwen in het tential is door de prestaties in het afgelopen seizoen niet weinig toegenomen. Desondanks verloopt de competitie moeizaam voor de Leeuwarders, want na een paar gelijke spelen wordt tegen Utrecht, dat heel verrassend en na een bloedstollende finale tegen het favoriete Rotterdam de landstitel zal opeisen, met 6-4 verloren en als in de vijfde ronde ook VAS/ASC te sterk blijkt, is er zelfs een kans op degradatie. Gelukkig wordt tegen Philidor Leiden eindelijk weer eens ouderwets uitgehaald (7½-2½), waarna de competitie freewheelend en met een zeer verzwakt tential, waarin onder meer Waling Dijkstra zelf en Scholl sr. van de partij zijn, tegen Watergraafsmeer wordt afgesloten met een zesde plaats, nog boven Philidor Leiden. Plaatsgenoot LSG is de enige degradant. Scholl jr., regerend kampioen van Nederland, verliest aan het eerste bord de prestigeduels van Prins en Timman, maar komt toch nog op 3 uit 6, Kramer speelt heel wat minder glorieus dan het seizoen ervoor en moet genoeg nemen met 2½ uit 7. Van Wijngaarden is even terug als vaste

invaller en wordt topscorer met 3½ uit 5, een teken dat niemand dit seizoen echt goed op dreef is. Tilstra krijgt tweemaal met een dame van doen, wat voor die dagen in de hoofdklasse heel bijzonder was; Corry Vreeken weet hij er nog onder te houden, maar door Ingrid Jansen (mevr. Tuk) van Moerwijk wordt hij zwaar in de mangel genomen.

Hoofdstuk 10: Degradatie en promotie

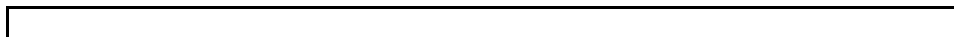
Ook het seizoen 1971-1972 komt Philidor in de nu tien teams tellende hoofdklasse met twee nieuwe, maar wel zeer vertrouwde gezichten aan de start, Lucas te Velde, overspannen geraakt, is na zes seizoenen voor Philidor te zijn uitgekomen gestopt met schaken op hoofdklasseniveau. Deze sympathieke Groninger, die overigens bij Philidor nooit echt uit de verf is gekomen, heeft zich enige tijd later moeten terugtrekken op de ouderlijke boerderij te Wildervank. Hij overleed in 1989 op 57-jarige leeftijd. Mr. Franx is teruggekeerd naar het Westen teneinde de Hoge Raad te versterken. Hun plaatsen worden ingenomen door twee oude bekenden: Fedde van Wijngaarden en Ir. Visser, die na zijn terugkeer uit Zwitserland jaren in het tweede heeft gespeeld en meermalen als invaller in het eerste is aangetreden. Al enige jaren hebben Greben, inmiddels doctorandus en met zijn proefschrift bezig, en Paul Boersma, die in deze jaren snel sterker wordt, zitting genomen aan de borden drie en vier, terwijl Tilstra vaak het staartbord bezet.

Een bovenzaal van stadsschouwburg De Harmonie vormt het thuishonk van Philidor, dat daar direct in de eerste ronde een pak slaag oploopt tegen Moerwijk (3-7) en als in de tweede ronde ook Watergraafsmeer te sterk blijkt, is het duidelijk dat de stormvlag weer eens dient te worden gehesen. Dat helpt wel even, want tegen Utrecht wordt gelijkgespeeld en tegen Eindhoven zelfs gewonnen. Maar als dan achtereenvolgens VAS/ASC, DD en Rotterdam te sterk blijken, bevindt het team zich plotsklaps op de voorlaatste plaats (landskampioen Utrecht staat helemaal onderaan) op een afstand van twee matchpunten en een handvol bordpunten van de streep. Dus dienen de beide laatste wedstrijden, thuis tegen BSG en uit tegen Philidor Leiden, te worden gewonnen. Tegen BSG lukt dat al niet (5-5) en als de laatste strohalm in Leiden ook nog niet gegrepen wordt, is de degradatie een feit, waarmee een eind komt aan een periode van tien jaar ononderbroken hoofdklasseschap. Samen met Utrecht wordt de laatste plaats gedeeld, op een enorme afstand van kampioen Watergraafsmeer.

Scholl en Kramer dragen beiden zonder te imponeren 4½ uit 9 bij, maar de volgende borden doen het heel wat minder: Greben met 3½ uit 9 en vooral Paul Boersma, in 1972 wel deelnemer aan het Nederlands kampioenschap, met een troosteloze 2 uit 9 blijven ver onder de maat. Slechts Fedde van Wijngaarden en toch weer Arjen Tilstra komen met 5 uit 9 boven de 50% uit.

En zo bevindt het eerste zich ten tijde van de viering van het 125-jarig bestaan in de 1e klasse. Het team wordt verjongd, want voor het eerst sinds jaren heeft de Philidor jeugdopleiding, waarin Fedde van Wijngaarden inmiddels de grote man is, weer eens

enkele talenten voortgebracht, te weten de beide gymnasiasten Jan Meijer en Lex de Savornin Lohman. Zelf neemt Fedde genoegen met een plaats in het tweede, evenals Mr. Aarts en ook Theun van den Tol, 57 jaar oud inmiddels, die het na bijna dertig seizoenen in Philidor 1 welletjes vindt. De vereniging is deze bescheiden verfriste Rotterdammer, vooral in de veertiger en vijftiger jaren regelmatig topscorer van het team, enorm veel dank verschuldigd. Clubkampioen Mr. A. de Groot, afkomstig uit Leiden, maar al enige jaren als advocaat werkzaam in Leeuwarden, en het voorgaande jaar al regelmatig invaller, neemt zijn plaats in. Er treedt nog een andersoortige verandering op: de KNSB stelt voor elke wedstrijd in de hoofd- of eerste klasse een gediplomeerde wedstrijdleider aan. In het begin is dat, afhankelijk van het meer of minder nadrukkelijk optreden van deze functionaris, even wennen, maar al spoedig hoort zo iemand er nu eenmaal bij.

Het kampioensteam van 1973: Van links naar rechts H. Kramer, J.M. Greben, A. de Savornin Lohman, E.C. Scholl, P. Boersma, W. Ooiman, Mr. W. Aarts, J. Meijer, W. Dijkstra, Mr. A. de Groot, F.W. Brouwer (voorzitter), H. Holscher, Ir. R. Visser

In de nieuwe samenstelling blijkt Philidor veel te sterk voor de eerste klasse, want reeds na de voorlaatste ronde kan de kampioensvlag gehesen worden en pas in de laatste ronde, als er niets meer op het spel staat, wordt HSG een gelijkspel toegestaan. De

leden van het kampioensteam krijgen van Waling allen een horloge, een zeer milde vorm van sponsoring dus. Dankzij de zwakke tegenstand kunnen verschillende Philidorspelers geweldige scores opbouwen: Scholl met 8½ uit 9, Kramer met 7½ uit 8, Greben met 7½ uit 9 en Ooiman met 7½ uit 9, scoren er lustig op los. Lex de Savornin Lohman doet het met 6 uit 9 ook voortreffelijk en Jan Meijer debuteert met 4 uit 7. Aan het eind van het seizoen wordt afscheid genomen van Arjen Tilstra, die in Groningen directeur van de Hogere Bibliotheekschool is geworden en zijn schaakcarrière in de Martinistad wil afbouwen. Daarmee verdwijnt na zo'n twintig seizoenen een zeer gezichtsbepalende speler uit het eerste met een karakteristieke, provocerende stijl van spelen, die voor Philidor bijzondere verdiensten heeft gehad en zijn finest hour beleefde bij het behalen van het landskampioenschap in 1967. Ondanks het feit dat hij te allen tijde een toonbeeld van sportiviteit was, is hij door de schijnbaar onvermijdelijk in zijn partijen optredende tijdnoed nolens volens een aantal keren het middelpunt van een incident geweest. Steevast was de vraag of hij bij het vallen van de vlag nu net wel of net niet het vereiste aantal van vijftig zetten gedaan had.

Eindstand 1e klasse A seizoen 1972-1973

	Ph	Gr	Am	Zu	St	Es	SM	HS	HW	DD	bp	mp
1. Philidor	xx	7½	6	8½	7½	8	7	5	7	5½	62	17 K
2. Groningen	2½	xx	5½	7	4	5	7	8	6	6½	51½	13
3. Amersfoort	4	4½	xx	5½	8½	4½	5½	7½	6	8	54	12
4. Zutphen	1½	3	4½	xx	6	6½	3½	6	7½	7	45½	10
5. Staunton	2½	6	1½	4	xx	5	5	7	5½	7	43½	10
6. Esgoo	2	5	5½	3½	5	xx	7	5	4	7½	44½	9
7. SMB	3	3	4½	6½	5	3	xx	5	8	6½	44½	8
8. HSG	5	2	2½	4	3	5	5	xx	7	6½	40	7
9. HWP (Z'dam)	3	4	4	2½	4½	6	2	3	xx	4	33	2 D
10. DD III	4½	3½	2	3	3	2½	3½	3½	6	xx	31½	2 D

Hoofdstuk 11: Het aantrekken van spelers van buiten

Na deze geslaagde exercitie door de eerste klasse acht Waling Dijkstra het toch tijd voor bezinning. Hij vreest dat het tiental in de formatie waarin het de eerste klasse achter zich heeft gelaten geen lang leven in de hoofdklasse beschoren zal zijn en besluit in navolging van Het Oosten enkele jaren eerder, spelers van buiten te gaan aantrekken. Aan de andere kant wil hij ook het Friese karakter van het team niet aantasten. Terwijl binnen Philidor de discussie over wel of niet sponsoring en zo ja, hoe dan, volop woedt, gaat Waling op zijn eigen manier te werk. Hij komt met drie versterkingen op de proppen en dat zijn niet de eersten de besten: de in Amsterdam wonende Genna Sosonko, ex-Rus, toekomstig grootmeester en in 1973 kampioen van Nederland geworden, good-old internationaal meester Theo van Scheltinga, vriend van Waling, en Willem Andriessen, oprichter en redacteur van de fameuze schaakperio-

diek Schaakbulletin en het seizoen ervoor nog eerstebordspeler van Moerwijk, komen de Friese gelederen versterken. Zij nemen de plaatsen in van Arjen Tilstra, Jan Meijer en Ir. Visser, waarvan de beide laatsten hun stekken in het tweede weer innemen.

Sosonko blijkt een fenomenale aanwinst, want in de zes seizoenen die hij voor Philidor zal uitkomen komt hij op een totaalscore van 40 uit 50 uit, waarbij hij slechts één nederlaag lijdt. Waling zet Sosonko op de loonlijst van zijn bedrijf; de vergoeding voor de andere twee regelt hij zelf. Daardoor ontstaan er twee groepen binnen het tiental: de groep van de aangetrokken spelers die betaald worden en de autochtone spelers, die op niet meer hoeven te rekenen dan een maaltijd na afloop van een uitwedstrijd. In de praktijk heeft deze tweedeling voor zover mij bekend weinig problemen opgeleverd; de 'echte' Philidorspelers begrepen toch wel dat de plaats in de hoofdklasse alleen behouden kon worden dankzij de inbreng van de gastarbeiders. Met de nieuwe versterkingen is Philidor meteen, samen met Watergraafsmeer, dat in Amsterdam de traditionele verenigingen overvleugeld heeft, favoriet voor de titel.

Het wordt inderdaad een nek-aan-nekrace tussen beide teams, waarin Philidor aanvankelijk op voorsprong komt door de onderlinge confrontatie in de tweede ronde met 4-6 te winnen. Maar als in de derde ronde tegen Charlois en in de voorlaatste ronde tegen Eindhoven niet verder wordt gekomen dan 5-5, is het al maar winnende Watergraafsmeer niet alleen langszij gekomen, maar heeft bovendien met de wedstrijden Philidor - DD en Watergraafsmeer - BSG nog op het programma twee bordpunten meer. Daarbij dient aangetekend dat de wedstrijd voor DD van geen belang meer is, doch dat BSG bij verlies zeker gedegradeerd is.

Nu wil het geval dat de laatste ronde van de competitie samenvalt met het Claire Benedicttoernooi (een soort Westeuropees kampioenschap voor landenteams). De spelers die Nederland vertegenwoordigen krijgen volgens het competitiereglement het recht hun partijen vooruit te spelen. Hartoch gelukt het echter niet tot een afspraak met een der Bussumers te komen en dan wordt zijn partij tegen Wierenga met toestemming van de competitieleider vastgesteld op een tijdstip na de reguliere speeldatum. Van die beslissing zal de arme competitieleider nog veel spijt krijgen, want van de uitslag van die partij blijkt na afloop van de laatste ronde nu juist het al dan niet kampioen worden van Watergraafsmeer en het al dan niet degraderen van BSG af te hangen. Philidor slaagt er namelijk zeer teleurstellend niet in van DD te winnen (5-5), doch BSG verzet zich minstens zo hevig tegen de Amsterdammers, waardoor Watergraafsmeer niet verder komt dan een 4½-4½ stand. Een 5-5 uitslag zou voor beide partijen het beste zijn, want dan is Watergraafsmeer op bordpunten kampioen en blijft BSG Charlois voor. Zover komt het echter niet, want de partij Hartoch - Wierenga wordt in gewonnen stand voor Hartoch afgebroken. Dan protesteert BSG tegen de gang van zaken en krijgt gelijk van de Commissie van Beroep, bestaande uit Prof. Euwe, Mr. Spanjaard en P. Bakker, die de uitslag van de partij op 0-1 vaststelt. Daarmee zou Philidor dus kampioen zijn en Charlois gedegradeerd. Maar de commissie, die slechts een adviserende bevoegdheid naar het bestuur toe heeft, voegt aan haar standpunt nog informeel een zinsnede toe, namelijk: *'De commissie zou het op hoge prijs stellen indien het bestuur van de KNSB*

in overleg met alle belanghebbenden op basis van vrijwilligheid tot een oplossing zou weten te komen, welke de sportieve verhoudingen in de Bond méér bevordert dan haar beslissing."

Deze toevoeging laat het bestuur niet ongebruikt: het stelt voor de wedstrijd Watergraafsmeer - BSG over te laten spelen, maar stuit op het veto van BSG, dat echter wel een degradatiewedstrijd met Charlois wil aangaan. Verder overleg levert geen overeenstemming op, waarna het bestuur (het is dan al 30 juli) verklaart: *"De uitspraak van de commissie van beroep berust op formele gronden. Aangezien beide direct betrokken verenigingen hun sportieve plicht hebben gedaan zowel op 11 mei (datum reguliere ronde) als bij de latere voortzetting van de wedstrijd en er schaaaktechnisch niets onreglementairs of ongewoons is gebeurd, blijft de uitslag 5½-4½ gehandhaafd, met alle consequenties van dien."*

Al die tijd hebben de Friezen lijdzaam zitten af te wachten hoe dit soapdrama zou aflopen. Maar nog is het laatste woord niet gezegd, want op 8 augustus doet BSG een persbericht uitgaan, waarin krachtig geprotesteerd wordt tegen de genomen beslissing en gedreigd met een rechtszaak. Deze komt er echter niet, want uiteindelijk heeft de speciale vergadering van de bondsraad op 12 september, dus een week voor het begin van de nieuwe competitie, het laatste woord: na een bewogen bijeenkomst wordt het bestuursbesluit ondersteund, zij het dat een meerderheid zich tegen het **beleid** van het bestuur in dezen keert.

Dus Philidor, dat de merkwaardige gang van zaken met grote interesse, doch op afstand heeft gevolgd, toch tweede.

Eindstand Hoofdklasse seizoen 1973-1974

	Wa	Ph	Ut	DD	Ei	Mo	Ph	Ch	BS	VA	bp	mp	
1. Water'meer	xx	4	5½	6	5½	7	5½	7½	5½	7	53½	16	K
2. Philidor Lw	6	xx	5½	5	5	6½	5½	5	5½	7	51	15	
3. Utrecht	4½	4½	xx	7	6	5½	6½	5	5½	5½	50	13	
4. DD	4	5	3	xx	7½	5	5	6	6	7	48½	11	
5. Eindhoven	4½	5	4	2½	xx	8	7	5½	3½	6½	46½	9	
6. Moerwijk	3	3½	4½	5	2	xx	6	5	5½	5½	40	8	
7. Philidor Ld	4½	4½	3½	5	3	4	xx	6½	7	4½	42½	5	
8. Charlois	2½	5	5	4	4½	5	3½	xx	4	6	39½	5	
9. BSG	4½	4½	4½	4	6½	4½	3	6	xx	3½	41	4	D
10. VAS/ASC	3	3	4½	3	3½	4½	5½	4	6½	xx	37½	4	D

Van de nieuwe aanwinsten doet Sosonko het met 7½ uit 9 fantastisch, doch Van Scheltinga aan bord 6 en Andriessen aan bord 8 vallen met 4 uit 8 en 2 uit 6 nogal tegen. Naast Sosonko is Paul Boersma (eindelijk) fabuleus op dreef met 7½ uit 9 aan het vierde bord en ook Lex de Savornin Lohman toont opnieuw uit het goede hout gesneden te zijn met 5½ uit 9. Scholl scoort aan het tweede bord 6 uit 9 en Kramer, volledig uit vorm, komt in zeven partijen niet verder dan drie schamele remises. Zo

slecht had hij in zijn glorieuze carrière nog niet gespeeld.

Hoofdstuk 12: De jaren achter Volmac en Desisco

Het volgend jaar lijkt Philidor nog ietsje sterker geworden door de vervanging van Willem Andriessen door Arend van Dop, evenals Andriessen afkomstig van Moerwijk en in de jaren 70 een speler met een groeiende reputatie. Bij Philidor verder geen veranderingen, maar wel bij de grote concurrent Watergraafsmeer, dat het computerbedrijf Desisco aan zich weet te binden en de competitie ingaat onder de naam Desisco/Watergraafsmeer. Daarmee is deze Amsterdamse vereniging de eerste die de naam van de sponsor gaat voeren, zoals dat in andere takken van sport al heel gebruikelijk is. Erg grote invloed op het spelersbestand levert deze wijziging overigens niet op, want slechts Kick Langeweg treedt tot de gelederen der landskampioen toe.

Philidor, dat De Harmonie als speelzaal heeft ingeruild voor hotel De Kroon aan de Sophialaan komt door een nipte overwinning op het gepromoveerde Groningen moeizaam uit de startblokken en als in de tweede ronde verrassend van VHS (Haarlem) wordt verloren, is de achterstand op Watergraafsmeer al aanzienlijk geworden. Weliswaar worden in de rondes 3 t/m 6 achtereenvolgens Eindhoven, het uitgekledde Moerwijk, Utrecht en DD verslagen, doch Desisco blijft niet alleen winnen, het doet dat ook met grote cijfers. Als in de zevende ronde Philidor tegen Charlois genoeg moet nemen met een gelijkspel, is de competitie in feite al beslist, ook al staat dan voor de laatste ronde de wedstrijd Philidor - Watergraafsmeer geprogrammeerd. En inderdaad, in de voorlaatste ronde grijpen de Amsterdammers de titel, waarna ze in Leeuwarden ook nog even laten zien dat ze echt de sterkste zijn door met maar liefst 2½-7½ te zegevieren.

Eindstand Hoofdklasse seizoen 1974-1975

	De	Ph	Ut	Ei	Ch	Gr	Ph	DD	VH	Mo	bp	mp
1. Desisco	xx	7½	7½	9	7	7	8½	6	7	9	68½	18 K
2. Philidor Lw	2½	xx	5½	5½	5	5½	6½	6	4½	9	50	13
3. Utrecht	2½	4½	xx	6	6½	5½	4½	6½	7½	8	51½	12
4. Eindhoven	1	4½	4	xx	3½	5½	7½	5	7	7½	45½	9
5. Charlois	3	5	3½	6½	xx	5	5½	2	5½	5	41	9
6. Groningen	3	4½	4½	4½	5	xx	7	6½	5	8	48	8
7. Philidor Ld	1½	3½	5½	2½	4½	3	xx	6	6½	7½	40½	8
8. DD	4	4	3½	5	8	3½	4	xx	5½	6½	44	7
9. VHS	3	5½	2½	3	4½	5	3½	4½	xx	7	38½	5 D
10. Moerwijk	1	1	2	2½	5	2	2½	3½	3	xx	22½	1 D

Aan het eerste bord staat Sosonko niet meer dan twee remises toe en komt tegen niet geringe tegenstand ditmaal tot de ongelooflijke score van 8 uit 9 en daar kan geen

andere speler van het tiental ook maar aan tippen, ook Paul Boersma niet, die niet verder komt dan 4 uit 9. Arend van Dop blijkt toch een aanwinst met 6 uit 9 aan het vijfde bord.

De overmacht waarmee Desisco/Watergraafsmeer de andere teams aan de kant zette, wekt reactie op, in die zin dat ook andere clubs gaan proberen zich te voorzien van een sponsor. Zo slaagt het in de hoofdklasse teruggekeerde Rotterdam erin het toen sterk in opkomst zijnde softwarebedrijf Volmac van de bekende schaker J.J. van Oosterom als sponsor aan zich te binden. Het zou het begin zijn van een samenwerking die twintig jaar zou standhouden en waarin maar liefst vijftien keer de landstitel zou worden behaald. Ook Arend van Dop wordt door de Rotterdammers benaderd en zelfs Prof. Euwe vindt een plaats in het tiental naast Jan Timman en Hans Böhm. Desisco versterkt zich nog iets (met het jeugdige talent Paul van der Sterren), doch ook Waling zit in de vakantie niet stil: hij strikt de sterke hoofdklassers Philip du Chattel en Jaap Vogel, beiden deelnemers aan het Nederlands kampioenschap 1975. De laatste, die overweegt enige tijd beroepsschaker te worden, komt zelfs in Leeuwarden wonen, doch krijgt daar al snel spijt van en vertrekt weer naar het Westen. De opstelling is nu: Sosonko, Paul Boersma, Vogel, Scholl, Kramer, Du Chattel, Greben, Van Scheltinga, De Savornin Lohman en Ooiman. Een sterk team, maar meer dan een derde plaats lijkt er toch niet in te zitten.

Philidor Leiden ventileert gedachten die ook bij andere clubs leven, als het stelt dat de amateurteams, die ernstig verzwakt raken doordat hun beste spelers weggetrokken worden, alleen nog maar om de degradatieplaatsen kunnen spelen en zegt een boycot van de KNSB-competitie te overwegen. Zo heet wordt de soep echter niet gegeten.

De voorspelde nek-aan-nekrace tussen Desisco en Volmac/Rotterdam blijft uit, want Volmac verliest niet alleen het onderlinge duel, doch loopt ook tegen nederlagen op tegen de amateurs van Philidor Leiden en Charlois.

Desisco blijkt ongenaakbaar en eist opnieuw de titel op. Philidor doet het erg matig, want behalve Desisco en Volmac moet het ook nog Philidor Leiden en Charlois voor zich dulden. Toch is het voor Paul Boersma een zeer memorabel seizoen, want hij scoort aan het tweede bord 9 uit 9! Tot zijn slachtoffers behoren o.a. Böhm en Hartoch. Ook Sosonko, grootmeester geworden, is met 6 uit 7 weer boven elke lof verheven, doch de rest van het team blijft ver achter en komt nauwelijks boven de 50% uit. Daarbij komt dat Kramer, 57 jaar oud, alleen nog in thuiswedstrijden meespeelt en zijn vervangers bijzonder weinig punten bijdragen.

Eindstand Hoofdklasse seizoen 1975-1976

	De	Ph	Vo	Ch	Ph	Ut	BS	Ei	DD	Gr	bp	mp	
1. Desisco	xx	7	6½	7	5½	5	8½	7	7½	6½	60½	17	K
2. Philidor Ld	3	xx	6	5½	5½	4	5½	6	7	7	49½	14	
3. Volmac	3½	4	xx	4½	6½	6½	7	8	7½	7	54½	12	
4. Charlois	3	4½	5½	xx	4	6½	8½	6	7½	5½	51	12	

5. Philidor Lw	4½	4½	3½	6	xx	4	6½	6	7½	8½	51	10
6. Utrecht	5	6	3½	3½	6	xx	3	4	6½	6½	44	9
7. BSG	1½	4½	3	1½	3½	7	xx	5½	4½	6	37	6
8. Eindhoven	3	4	2	4	4	6	4½	xx	5	6½	39	5
9. DD	2½	3	2½	2½	2½	3½	5½	5	xx	2½	29½	3 D
10. Groningen	3½	3	3	4½	1½	3½	4	3½	7½	xx	34	2 D

Aan het eind van dit seizoen moet Waling Dijkstra begrepen hebben dat de kans dat Philidor binnen afzienbare tijd opnieuw het kampioenschap zou behalen wel erg klein geworden was. Hij heeft toen overwogen in navolging van Desisco en Volmac de naam van zijn bedrijf (Zandleven Verf) aan de clubnaam te koppelen en meer spelers van buiten aan te trekken, doch heeft dit plan (achteraf gelukkig) nooit uitgevoerd. Zijn streven blijft met een team met zoveel mogelijk eigen Friese spelers zo hoog mogelijk te eindigen. Toch was het na afloop van elke zomervakantie voor de vaste kern van het team (Kramer, Boersma, Greben, Scholl en Ooiman) een spannende vraag wie er nu weer door Waling overgehaald was clubgenoot te worden en wie er (meestal naar een andere gesponsorde club) vertrokken was.

Na afloop van de zomervakantie van 1976 blijkt er eigenlijk niet zoveel veranderd, want Sosonko, Vogel en Van Scheltinga zijn gebleven. Toch één opmerkelijke mutatie, want Jan Meint Greben, gepromoveerd in de natuurkunde, gaat zich na veertien seizoenen onafgebroken in het eerste te hebben gespeeld - en goed ook, want zelden haalde hij minder dan 50% - in de States vestigen teneinde daar zijn wetenschappelijke carrière voort te zetten. Ook Lex de Savornin Lohman, die al geruime tijd in Amsterdam studeert, houdt het bij Philidor voor gezien en verruult het Friese team voor het volgende gesponsorde team: het in de hoofdklasse teruggekeerde VAS/ASC, dat nu onder de prachtige naam van Holland Data/VAS/ASC gaat optreden. De vrijgekomen plaatsen worden ingenomen door good old Mr. Aarts en de achttienjarige uit Heerenveen afkomstige Jan Boersma, die in het tweede al enkele jaren van zich heeft doen spreken.

Volmac/Rotterdam heeft teneinde Desisco voor te kunnen blijven geen halve maatregelen genomen; het heeft zich versterkt met niemand minder dan Victor Kortsjnoi, eerder in 1976 de Sovjet-Unie ontvlucht, terwijl zondig ook een beroep kan worden gedaan op de Engelse grootmeester Keene, waarmee het verschijnsel van het voor één competitiewedstrijd aan- en afvliegen van grootmeesters geïntroduceerd wordt.

Philidor start buiten verwachting goed door maar liefst vijf achtereenvolgende overwinningen en is dan het enige team dat het superieure Volmac redelijk heeft bijgehouden. In de zesde ronde treffen de beide koplopers elkaar in het GAK-gebouw in Leeuwarden en na de vooruitgespeelde partijen Sosonko - Kortsjnoi ½-½ en Euwe (75 jaar!) - Scholl 0-1 lijkt een verrassing zelfs niet uitgesloten. Maar dan slaan de Rotterdammers toe en gunnen hun tegenstanders nog slechts één halfje. Deze dreun

echoot lang na in de Leeuwarder gelederen en achter elkaar wordt nog kansloos van Charlois en Desisco verloren. Na een overwinning op Holland Data wordt tenslotte toch nog een alleszins bevredigende derde plaats behaald. Volmac wordt kampioen, al spant het er de laatste beslissende wedstrijd tegen Desisco nog geducht om.

Eindstand Hoofdklasse seizoen 1976-1977

	Vo	De	Ph	Ch	Ho	BS	Ph	VH	Ei	Ut	bp	mp	
1. Volmac	xx	5½	8	6	8	7½	9	7½	7	8½	67	18	K
2. Desisco	4½	xx	7½	6½	6	5	7	9	6	7½	59	15	
3. Philidor Lw	2	2½	xx	3½	5½	8	7	7½	5½	6½	48	12	
4. Ch/Europoort	4	3½	6½	xx	4	5½	5	4½	6	6½	45½	9	
5. H Data/VAS	2	4	4½	6	xx	6	5	5	4½	6½	43½	8	
6. BSG	2½	5	2	4½	4	xx	5	5½	7½	6	42	8	
7. Philidor Ld	1	3	3	5	5	5	xx	5½	5	6	38½	8	
8. VHS	2½	1	2½	5½	5	4½	4½	xx	7	7	39½	7	
9. Eindhoven	3	4	4½	4	5½	2½	5	3	xx	4½	36	3	D
10. Utrecht	1½	2½	3½	3½	3½	4	4	3	5½	xx	31	2	D

Wat de persoonlijke scores betreft: Sosonko scoort ditmaal 5½ uit 8 (+3, =5), maar wordt nog overtroffen door de oude Theo van Scheltinga (in maart 1977 63 jaar geworden), die 5½ uit 7 bijdraagt. Paul Boersma lijdt na 12 achtereenvolgende overwinningen (waarschijnlijk wel een record in de hoofdklasse!) weer eens enkele nederlagen, maar komt toch uit op 6½ uit 9, en ook Jaap Vogel en Eddie Scholl doen het met 6 uit 9, resp. 5 uit 8 niet slecht. Jan Boersma debuteert met 3 uit 9 moeizaam, maar Mr. Aarts ziet met 2 uit 9 heel wat meer ellende over zich uitgestort. Ook Kramer met 1½ uit 5 slaagt er niet in oude tijden te doen herleven. Opmerkelijk is de bijdrage van de Hongaar Mihay Szekely, die enkele maanden bij een bedrijf in Leeuwarden stage loopt, twee maal als invaller meedoet en beide partijen overtuigend wint.

Na afloop van het seizoen geven Vogel en Du Chattel aan te zullen vertrekken. Hun plaatsen worden ingenomen door coming-man Gert Ligterink, die door Waling bij Groningen wordt weggelokt en uit eigen kweek Jan Meijer en de sterk naar voren komende Karel Eringa.

Zo wordt in het seizoen 1977-1978 opnieuw de derde plaats bereikt, ver achter het opnieuw superieure Volmac en ook achter VAS/ASC, dat van sponsor gewisseld is en nu door het leven gaat als Elsevier/VAS/ASC. Desisco/Watergraafsmere lijkt de slag om de schaakmacht tegen Volmac definitief verloren te hebben. Het wordt eentonig, maar opnieuw is Sosonko ongenaakbaar met 7 uit 9. Ligterink debuteert aan het tweede bord met 4½ uit 6 en ook Jan Meijer, die een aantal seizoenen in het tweede gespeeld heeft, toont met 5½ uit 8 aan van hoofdklassesterkte te zijn. Karel Eringa vertrekt in de loop van het seizoen naar Amerika en blijft daardoor op 1½ uit 4 steken. Kramer draagt in vijf thuiswedstrijden ongeslagen 3½ punt bij. Slechts de beide Boersma's blijven met 3½ uit 9 (Paul) en 3 uit 9 (Jan) onder de 50%.

Inmiddels is het wel duidelijk geworden dat het Philidor-concept (of beter het Waling Dijkstra-concept), dat wil zeggen het versterken van het Friese team met een beperkt aantal topschakers van buiten, wel goed genoeg is voor een plaats in de topdrie van de hoofdklasse, doch niet tot een hernieuwd landskampioenschap zal leiden, daarvoor is

Volmac veel te sterk geworden.

Met ingang van het volgende seizoen, 1978-1979, besluit de bondsraad van de KNSB tot een ingrijpende verandering: het speeltempo, dat tot nu toe 50 zetten in 2½ uur bedroeg, wordt op 40 zetten in 2 uur, gevolgd door 30 zetten in het volgende uur gebracht. De bedoeling is het aantal afgebroken partijen te beperken. Bovendien wordt de arbitrage van afgebroken partijen geheel afgeschaft. Haije Kramer, 60 jaar oud inmiddels, acht de verlengde speelduur dermate belastend voor iemand van zijn leeftijd, dat hij besluit zich uit het eerste tiental terug te trekken. Daarmee komt een einde aan de schitterende carrière van deze grote schaker, die verantwoordelijk gesteld mag worden voor een niet gering deel van de successen die Philidor in de veertiger tot en met de zeventiger jaren heeft geboekt.

Er zijn nog meer veranderingen te melden, want Waling slaagt erin in de zomervakantie Han Janssen, jeugdkampioen van Nederland, afkomstig uit Limburg en studerend in Utrecht, te strikken. Hij zal een enorme versterking blijken. Ook Gerben van Manen, afkomstig uit Beverwijk en voor zijn werkkring naar Leeuwarden verhuisd, meldt zich aan, evenals Tjalling Wiersma, die op dat moment al vele jaren tot de sterkste Friese schakers gerekend mag worden, maar die er tot dan toe de voorkeur aan gaf voor Lasker uit Sint Jacobiparochie te blijven uitkomen. Het team gaat spelen in de opstelling Sosonko - Ligterink - Paul Boersma - Scholl - Van Scheltinga - Janssen - Ooiman - Meijer - Jan Boersma - Wiersma met Van Manen als reserve, die overigens vanaf de vierde ronde voortdurend van de partij is.

De competitie wordt goed ingezet door overwinningen op Groningen en BSG, maar als Philidor het vervolgens tegen Desisco (4½-5½) en Elsevier/VAS (3-7) niet redt, lijkt het heilige vuur al weer gedoofd. Tegen Elsevier wordt aan de eerste vijf bordes verloren, waarbij zelfs Sosonko het punt aan zijn tegenstander Enklaar moet laten. Een lichtpunt is overigens het prachtige spel van Han Janssen, die zijn eerste vier partijen wint en zal eindigen met de geweldige score van 8 uit 9. De vijfde ronde brengt een dieptepunt door een droevig verlies tegen Eindhoven, doch gelukkig treedt vervolgens herstel op, dat cachet krijgt door de opzienbarende 7-3 nederlaag, waarmee landskampioen Volmac naar Rotterdam wordt teruggestuurd. Uit het verslag in het Philidorforum:

Misschien kwam het wel, doordat onze Waling een paar dagen eerder tot de grootste Friese sportsman was uitgeroepen en zijn tiental deze uitverkiezing wilde onderstrepen door een ongekende krachtexplosie in dit tot nu toe zo teleurstellend verlopen seizoen (6 punten uit 6 wedstrijden), misschien heeft het een ook niets met het ander te maken, feit is dat het ijzersterke team van Volmac, al jaren ongeslagen en evenzolang kampioen van Nederland, die zaterdagavond geschokt en geslagen de terugreis naar de randstad aanving.

En terecht, want met de alleszeggende cijfers 7-3 kreeg men een lesje in theoriekennis, slagvaardigheid en taxatievermogen, zoals u weet niet de minst belangrijke facetten van ons soms zo edele spel.

De theorielessen werden in het bijzonder gegeven door Gert Ligterink en Han Janssen,

en Böhm en Euwe zullen er met zeer gemengde gevoelens aan terugdenken (Janssen-Euwe: 1.e4, e5 2.Pf3, Pc6 3.d4, ed4: 4.Pd4.; Pf6 5.Pc6.; bc6: 6.e5 (Janssen's specialiteit), De7 7.De2, Pd5 8.c4, La6 9.Pd2, Pb4? (een slechte zet, zoals in de theorieboeken staat aangegeven) 10.Pf3, d5 (consequent, maar zwart kan het verkeerde pad al niet meer verlaten) 11.a3!, Lc4: 12.Dd1, Lf1.; 13.Kf1.; Pa6 14.Da4, Pb8 15.Lg5!, Dd7 (of 15..., Dc5 16.Tc1, Db5+ 17.Db5.; cb5: 18.Tc7: met beslissend voordeel) 16.e6!, fe6: 17.Pe5 en zwart geeft het op; op elke damezet volgt 18.Df4.

Als docent slagvaardigheid traden op Tjalling Wiersma, die zich schitterend van een bijna knock-out in de opening herstelde, Jan Boersma, die in hoogste tijdnood aaglad wegkronkelde uit een moeilijke stelling en Eddie Scholl, die Van der Vliet in de tijdnoodfase geheel overspeelde.

De fijnzinnige taxatie van een ingewikkelde stand kwam van Paul Boersma, die nogmaals aantoonde dat hij, indien geïnspireerd, voor geen enkele meester aan de kant hoeft te gaan, zelfs niet voor de Europese jeugdkampioen, en van Wim Ooiman, die de geduchte Carlier glashelder op de feiten en zijn al te optimistische versie wees.

Niet minder nuttig waren de remises van Gerben van Manen (hij hield Volmac-topscorer Doelman in bedwang) en van Genna Sosonko, die in Amsterdam met zwart Timman van tevoren handen vol werk had gegeven.

Daar tegenover stond slechts één tegenslag: good-old Van Scheltinga kwam de gevolgen van een onnauwkeurige openingsbehandeling niet meer te boven.

Om de geleverde prestatie in het juiste reliëf te plaatsen hieronder de uitslagen op een rijtje (let u vooral op de krachtsverhouding aan de eerste vijf borden):

Philidor - Volmac/Rotterdam 7-3

1.	Sosonko	-	Timman	½-½
2.	Ligterink	-	Böhm	1-0
3.	P. Boersma	-	Van der Wiel	1-0
4.	Janssen	-	Euwe	1-0
5.	Scholl	-	Van der Vliet	1-0
6.	Van Scheltinga	-	Van Dop	0-1
7.	Wiersma	-	Kerkhoff	½-½
8.	Van Manen	-	Doelman	½-½
9.	Ooiman	-	Carlier	1-0
10.	J. Boersma	-	Westerveld	½-½

Uiteindelijk wordt beslag gelegd op de vierde plaats, na de andere gesponsorde ploegen Volmac, dat ook tegen Desisco ten onder is gegaan, Desisco en Elsevier/VAS. Desisco ziet de titel aan zijn neus voorbijgaan als het in de laatste ronde van outsider VHS verliest. Zoals hierboven reeds is vermeld, is Han Janssen met 7 uit 8 de Friese topscorer, doch ook Sosonko en Ligterink, de Nederlandse kampioen van 1979, leveren met 6 uit 8, resp. 5½ uit 8 weer een stevige bijdrage. Debutant Gerben van Manen brengt het ongeslagen tot 4½ uit 6; Tjalling Wiersma en Jan Boersma doen het met 3½ uit 7

redelijk. Teleurstellend is het optreden van Paul Boersma, die ondanks zijn overwinning op Van der Wiel niet verder komt dan een meesterdrittel van 3 uit 9. Haije Kramer komt toch nog een laatste keer achter het bord in de thuiswedstrijd tegen Desisco, waarin hij Karel Odink op remise houdt.

Bij het begin van het seizoen 1979-1980 blijkt Sosonko, die eerder te kennen had gegeven een jaar niet in de KNSB-competitie te willen uitkomen, te zijn gezicht voor een aanbod van de eersteklasser Utrecht, die ambitieuze plannen koestert. Hierdoor verliest Philidor na vijf seizoenen een geweldige eerstebordspeler, ongetwijfeld de sterkste die Philidor ooit in de gelederen heeft gehad. Doch Waling heeft een reactie klaar, want na Ligterink wordt een tweede Groninger binnengehaald in de persoon van ex-jeugdkampioen Christoffor Baljon. Gerben van Manen krijgt na zijn sterke optreden in het voorgaande seizoen een vaste plaats aan het zevende bord en Jan Boersma wordt eerste reserve. Het is duidelijk: Philidor is nog steeds een sterke hoofdklasser, doch zonder Sosonko zijn de kansen om met Volmac te kunnen wedijveren definitief verkeken.

Dat blijkt al direct in de eerste ronde als het team een op wraak belust Volmac treft en met $7\frac{1}{2}$ - $2\frac{1}{2}$ (vijf remises) naar huis gespeeld wordt. Geen schande natuurlijk tegen een team, dat voor deze wedstrijd niet eens een beroep heeft gedaan op zijn buitenlandse grootmeesters Andersson, Keene en Stean. Uiteindelijk wordt de competitie opnieuw afgesloten met een vierde plaats, achter Volmac, het verrassende Eindhoven en Desisco. Tegen Eindhoven wordt een knappe 6-4 overwinning behaald, waartegenover puntverlies tegen degradant Charlois en nog erger, een trieste nederlaag tegen het zwakke Memo (Max Euwe/Morphy) staan. Topscorer is opnieuw Han Janssen, ditmaal ongeslagen met de fabelachtige score van 8 uit 9. Daarnaast vegen ook Scholl met 6 uit 9 en Paul Boersma met $5\frac{1}{2}$ uit 8 hun paadje redelijk schoon. De rest van het team heeft het moeilijk: Ligterink (4 uit 8), Baljon ($3\frac{1}{2}$ uit 9), Van Scheltinga (4 uit 9), Van Manen (4 uit 8), Ooiman ($2\frac{1}{2}$ uit 7), Meijer ($1\frac{1}{2}$ uit 6), Wiersma ($3\frac{1}{2}$ uit 7) en Jan Boersma ($2\frac{1}{2}$ uit 7). De invallers Karel Eringa (terug van weggeweest), Harm Holscher, in 1979 kampioen van Friesland en Fedde van Wijngaarden (hij toch nog een laatste keer) scoren samen 2 uit 3.

Hoofdstuk 13: Het overlijden van Waling Dijkstra

Het team dat voor het seizoen 1980-1981 aan de KNSB wordt opgegeven bestaat uit de spelers Ligterink, Janssen, Paul Boersma, Baljon, Scholl, Van Manen, Van Scheltinga, Tjalling Wiersma, Dirk Knol en Ooiman, waarbij afgesproken wordt dat Ooiman aan het laatste bord zal rouleren met Jan Boersma, Jan Meijer en het uit Franeker afkomstige nieuwe jeugdtalent Wieb Zagema, die dan net 17 is geworden. Nieuw is de Groninger Dirk Knol, een degelijke positieplayer, die in de voetsporen van Gert Ligterink en Chris Baljon zijn weg naar de Friese hoofdstad heeft weten te vinden. De hoofdklasse is nog weer sterker geworden door de entree van het door softwarebedrijf

CVI gesponsorde team van Utrecht, waardoor het aantal gesponsorde teams erin op vijf wordt gebracht.

Philidor gaat ditmaal onverwacht sterk van start en na zes ronden is nog maar één matchpunt afgegeven (aan Elsevier/VAS) en is de stand aan de kop:

1. Volmac	11 mp	39½	bp
2. Philidor (Leeuw)	11 mp	38	bp
3. Desisco	10 mp	38	bp

De rest van het veld is dan al op respectabele achterstand gezet. Maar dan, op 19 februari 1981 komt Waling Dijkstra op 73-jarige leeftijd te overlijden. Al eerder, tijdens de wedstrijd tegen Eindhoven op 1 november in het GAK-gebouw, was hij onwel geworden en per ambulance naar het ziekenhuis vervoerd, doch toen leek het alsof hij er weer bovenop zou komen. Het bericht van zijn dood komt toch nog onverwacht.

De spelers van het eerste geven in een rouwadvertentie in de Leeuwarder Courant uiting aan hun gevoelens en velen van hen zijn aanwezig bij de crematie van de grote schaakmaecenas in Goutum.

De eerstvolgende competitiewedstrijd is uitgerekend tegen Desisco en nog onder de indruk van de ingrijpende gebeurtenis biedt Philidor nauwelijks tegenstand en wordt dan ook met 2½-7½ ingemaakt, waarmee de kampioenskansen verdwenen zijn. Toch toont het tiental veerkracht door Volmac de volgende ronde in eigen huis op 5-5 te houden. Paul Boersma, die Böhm weer eens verslaat, Tjalling Wiersma en Dirk Knol zorgen voor de overwinningen.

Als dan in de laatste ronde nog overtuigend van BSG wordt gewonnen, is daarmee een alleszins acceptabele derde plaats bereikt, achter de grote twee Desisco en Volmac,

waarbij Desisco de Rotterdammers voor de laatste keer weet voor te blijven.

Eindstand Hoofdklasse seizoen 1980-1981

	De	Vo	Ph	CV	Ph	BS	El	Ma	Ei	LS	bp	mp	
1. Desisco	xx	4½	7½	6	5½	8½	6½	6½	6½	7	58½	16	K
2. Volmac	5½	xx	5	8	5½	7½	6	5	5½	8	56	16	
3. Philidor Lw	2½	5	xx	6½	7½	8½	5	6½	5½	7	54	14	
4. CVI/Utrecht	4	2	3½	xx	5½	5½	5	8	8	8½	50	11	
5. Philidor Ld	4½	4½	2½	4½	xx	5	7	7	6	5	46	8	
6. BSG	1½	2½	1½	4½	5	xx	6½	4	6	9	40½	7	
7. Elsev/VAS	3½	4	5	5	3	3½	xx	4½	5½	5½	39½	6	
8. Memo	3½	5	3½	2	3	6	5½	xx	3½	4½	36½	5	
9. Eindhoven	3½	4½	4½	2	4	4	4½	6½	xx	7	40½	4	D
10.LSG	3	2	3	1½	5	1	4½	5½	3	xx	28½	3	D

Topscoorer is voor de derde achtereenvolgende keer Han Janssen, die ondanks het feit dat hij inmiddels naar het tweede bord is opgerukt, zijn punten aan de lopende band blijft scoren en nu weer 7½ uit 9 bijdraagt. Daarnaast kunnen ook Paul Boersma (6½ uit 9), Chris Baljon (6 uit 9), Tjalling Wiersma (5 uit 7) en Jan Meijer (3 uit 4) op een goed seizoen terugzien. Wieb Zagema debuteert met 2 uit 4 zeker niet slecht. Overigens scoort geen der spelers minder dan 50%, behalve dan Wim Ooiman, die vanwege studie slechts twee keer meedoet (½ uit 2).

Hoofdstuk 14: Moeilijke jaren in de hoofdklasse

Al in het laatste deel van het seizoen wordt duidelijk dat Philidor zonder financiële steun van een nieuwe sponsor niet in staat zal zijn de professionals Ligterink en Paul Boersma te behouden. Wel worden er pogingen gedaan nieuwe geldbronnen aan te boren, maar als deze vruchteloos blijven kondigt het tweetal zijn vertrek aan naar CVI/Utrecht. Gelukkig blijkt mevr. Langbroek van de Centrale Apotheek te Leeuwarden bereid om de reis- en verblijfskosten van het team voor haar rekening te nemen, waardoor in elk geval de niet in Leeuwarden woonachtige spelers tegemoet gekomen kan worden.

Paul Boersma, groot geworden bij Philidor en 17 jaar lid van het eerste tental, legt in een brief in het Philidorforum uit dat hij Philidor met grote tegenzin de rug toekeert. Hij ambieert na een filosofiestudie inmiddels (net als Gert Ligterink) een loopbaan in de schakjournalistiek en beiden zullen uitgroeien tot voortreffelijke schaakschrijvers, die overigens zelf ook hun partijtje op meesterniveau nog vrolijk meeblazen.

Uiteraard dienen de verwachtingen bijgesteld te worden: een plaats in de middenmoot lijkt het hoogst haalbare. Die moet dan behaald worden met Janssen, Baljon, Scholl, Van Manen, Tjalling Wiersma, Knol, Wieb Zagema, Meijer, Jan Boersma en Ooiman. Captain is Eddie Scholl, die deze functie trouwens al enige jaren eerder formeel van

Waling had overgenomen. In de loop van het seizoen neemt Mr. Aarts deze taak echter tot ieders tevredenheid op zich. Helaas trekt Wieb zich voor het begin van de competitie op last van zijn vader terug. Zijn plaats wordt overgenomen door Karel Eringa, die niet alleen teruggekeerd is in het Heitelân, doch zich ook weer tot het schaakspel bekeerd heeft. Zo doet zich in de eerste ronde het merkwaardige feit zich voor dat Han Janssen en Eddie Scholl tegen Gert Ligterink en Paul Boersma in het strijdperk treden. Al is het team dan ook ernstig verzwakt, na vijf ronden heeft het al wel 8 punten bijeen gesprokkeld en is alleen van CVI verloren. De laatste vier ronden leveren echter slechts nederlagen op, waarbij die tegen Volmac en Desisco ingecalculeerd zijn, doch die in de laatste ronde tegen het al gedegradeerde Het Witte Paard (Zaandam) bepaald niet. Uiteindelijk wordt beslag gelegd op de zesde plaats, ver van de strijd om het kampioenschap, doch ook ver van de degradatiezorgen verwijderd. Han Janssen weet zich aan het eerste bord met 4½ uit 9 goed te handhaven, evenals Baljon aan bord 2 met 4 uit 8. Scholl is met 6 uit 8 topscorer.

Ook Van Manen (5 uit 9), Tjalling Wiersma (4 uit 8), Jan Boersma (5 uit 9) en vooral Karel Eringa (4½ uit 6) doen het behoorlijk. Volmac weet op het nippertje het tot de laatste ronde leidende Desisco te achterhalen en voor VAS/ASC, dat zijn sponsor is kwijtgeraakt, doemen donkere wolken op, die naar later zal blijken, voorbodes zijn van een bijna volledige teloorgang van deze eens zo bloeiende vereniging.

Gelukkig is Wieb Zagema het volgend seizoen 1982-1983 wel van de partij (aan bord 5), terwijl Karel Eringa bord 6 voor zijn rekening neemt. Dirk Knol, Jan Meijer en Wim Ooiman rouleren aan de laatste twee bordes. Na een teleurstellende nederlaag tegen VAS/ASC worden tegen Eindhoven (dat ook al een sponsor heeft gevonden en een jonge, ambitieuze ploeg op de been kan brengen), DD en zeer verrassend ook tegen Desisco 4 punten bij elkaar gesprokkeld, waardoor afstand genomen wordt van de degradatiezone. Het gelijkspel tegen Desisco is voor een niet gering deel te danken aan Wieb, die bij een 5-4 achterstand naar Amsterdam reist om daar te proberen een op het oog remise staande afgebroken stand tegen Goldstern te winnen. Hij slaagt daar tegen alle verwachtingen in. De volgende drie ronden brengen echter niets anders dan ramspoed, waarna het degradatiespook toch nog opduikt. Een duidelijke overwinning op Utrecht is dan echter voldoende de plaats in de hoofdklasse te behouden. Held van het seizoen is zonder meer Jan Boersma, die met 7½ uit 9 zijn beste prestatie in dienst van het eerste levert. Hoe moeilijk Philidor het dit seizoen heeft, blijkt wel uit het feit dat naast Jan Boersma slechts Dirk Knol boven de 50% uitkomt (3½ uit 6). Han Janssen komt aan het eerste bord niet verder dan 3 uit 9. Verdere scores: Baljon 4½ uit 9, Scholl 4 uit 9, Van Manen 3½ uit 8, Zagema 4 uit 9, Eringa 4½ uit 9, Wiersma 5 uit 9, Meijer, helemaal van slag, ½ uit 5 en Ooiman 1½ uit 6. Volmac wordt ditmaal op zijn sloffen kampioen.

Dat het seizoen 1983-1984 voor Philidor opnieuw in het kader van de strijd tegen de degradatie zal staan, wordt direct duidelijk als de opstelling van de andere teams in

beschouwing wordt genomen. De Variant uit Breda is zwaar gesponsord de hoofdklasse binnengedrongen met Van der Sterren, Ligterink, Van Wijgerden en Borm in de gelederen. Ook HSG is opnieuw sterker geworden en wordt nu geleid door Enklaar en Paul Boersma. Eindhoven wordt een bedreiging voor de topteams en Amstelveen brengt een getalenteerd jeugdig tental op de been. Gevoegd bij de sterkte van Volmac, dat zo nodig Speelman en Stean als gastgrootmeesters kan oproepen, en Desisco, betekent dat dat Philidor met naamgenoot Philidor Leiden, Utrecht en VAS/ASC voor lijfsbehoud zal moeten knokken.

In de opstelling treden drie veranderingen op, want Karel Eringa vertrekt nu definitief uit de Friese dreven en beëindigt zijn schaakcarrière, Dirk Knol, wiens schaakambities ook op een laag pitje geraakt waren, stapt eveneens op en Wim Ooiman, toch een monument binnen het Friese schaakleven, houdt het na 25 jaar hoofdklasseschaak voor gezien. Deze rustige wiskundeleraar heeft, hoewel hij niet vaak tot opzienbarende scores wist te komen, grote verdiensten voor Philidor gehad. Steeds meer gingen echter het gebrek aan openingskennis en praktijkervaring hem parten spelen, uiteraard een normaal verschijnsel bij spelers van zijn leeftijd met een drukke werkkring. Bovendien begon het bridgespel zijn aandacht meer en meer op te slokken. De vrijgekomen plaatsen worden ingenomen door Wietze Jongsma, al vele jaren bezetter van een der topborden in Philidor II en het 20-jarige Friese talent Yge Visser uit Sneek, in 1983 reeds kampioen van Friesland geworden, na eerder Fries jeugdkampioen te zijn geweest. Philidor zet zich schrap en na kleine nederlagen tegen Eindhoven en Philidor Leiden worden tegen Amstelveen en Utrecht kostbare punten binnengehaald. Toch komen de degradatieplaatsen weer dichterbij als tegen HSG (nipt) en De Variant (ruim) verloren wordt. Het cruciale duel met VAS/ASC levert niet meer dan een gelijkspel op nadat Gerben van Manen een eindeloos voortdurend dame-eindspel van Pliester verliest. De beide laatste wedstrijden tegen Volmac en Desisco gaan volgens verwachting verloren. Desondanks blijken de vijf matchpunten net voldoende om VAS/ASC en Utrecht voor te blijven. Overigens had Philidor zich al in de voorlaatste ronde veilig kunnen stellen als Jan Meijer zijn Rotterdamse tegenstander Skoblikov, die in betere stand een pion aanraakte waarmee elke zet onmiddellijk zou verliezen, niet remise had aangeboden, waardoor Volmac, dat nogal verzwakt in Leeuwarden was verschenen, met 4½-5½ won. Het kampioenschap komt zeer verrassend bij de Eindhovenaren terecht, die alle andere gesponsorde teams op ruime afstand weten te houden. Opnieuw is voor de Philidorspelers het bereiken van de 50%-grens al een hele prestatie, waaraan Scholl (3½ uit 9), Van Manen (2 uit 8), Tjalling Wiersma (3 uit 9), Wietze Jongsma (3½ uit 9) en Yge Visser, die met 4 uit 9 toch echt niet slecht debuteert, niet toekomen. Han Janssen en Baljon (beiden 4½ uit 9) en Wieb Zagema, die steeds sterker gaat spelen (5 uit 8), presteren aan de hoogste borden naar behoren en ook Jan Boersma doet het met 5 uit 9 weer goed. Jan Meijer tenslotte herstelt zich met 5 uit 8 uitstekend van het echeq van het voorgaande seizoen.

Hoofdstuk 15: Degradatie

Na deze ontsnapping op het nippertje bedankt Van Manen wegens drukke werkzaamheden voor het eerste, al zal hij zich incidenteel nog wel als reserve beschikbaar stellen. Later zal hij zich via de stichting Schaak Friesland ontpoppen als schaakorganisator van betekenis. Correspondentiegrootmeester Tjalling Wiersma keert terug naar zijn oude club Lasker, zodat naar nieuw talent gespeurd moet worden. Dat wordt gevonden in Mark van der Werf, pas 16 jaar oud op dat moment, maar al enige tijd een grote belofte en de iets oudere Addy Lont, telg uit een bekende schaakfamilie. Theun van den Tol neemt tijdelijk de plaats van Mr. Aarts, die met zijn gezondheid kampt, als teamleider over.

Het begin is ongelukkig, want de wedstrijden tegen BSG en landskampioen Eindhoven worden met het kleinst mogelijke verschil verloren en pas in de vierde ronde wordt - nog wel tegen Desisco - het eerste puntje binnengedragen. Als in de zesde ronde gelijkgespeeld wordt tegen HSG en vervolgens gewonnen wordt van Philidor Leiden, lijken de kansen op lijfsbehoud toch weer groot.

Van deze wedstrijd neem ik het verslag over uit het Philidorforum van april 1985.

Zaterdag 9 maart, 12.30 uur

We zijn aan de vroege kant, zo blijkt. De conciërge van het schoolgebouw waarin we spelen heeft de sleutel van de voordeur thuis laten liggen. Als een volleerd inbreker weet hij desondanks, met behulp van een schroevendraaier, een zijraampje te openen, waarna hij lenig naar binnen klautert.

Een vakman, dat zie je direct.

Even later druppelen onze tegenstanders binnen. "Jullie laatste kans zo'n beetje, hè", zegt mijn oude vriend Piet Bakker met enige spot in zijn stem. Ik brom wat terug.

13.00 uur

Ik blijf tegen R.A.G. de Graaff (in de schaakwereld bekend als RAG) te moeten spelen.

14.00 uur

Ik begin al weer een hekel aan mezelf te krijgen. waarom speel ik die openingen tegenwoordig zo verschrikkelijk dom? Dat wordt stug verdedigen vanmiddag.

Ik loop eens wat langs de andere borden. Wieb gaat winnen, daar ben ik vrijwel zeker van. Hij heeft een type stelling dat hem ontzettend goed ligt: vol venijn en tactische grappen. Jan Meijer denkt ontzettend lang na, maar zijn tegenstander, niemand minder dan de schaakmedewerker van De Telegraaf, leidt het geheel dan ook in eigen, merkwaardig gevormde banen. "Als Jan zich maar niet te gronde denkt", denk ik. Onze eigen Jongsma is in de lijfvariant van de familie Piket terechtgekomen en zonder dat Wietze nu direct echt slecht staat, vertrouw ik zijn stelling niet.

En Chris, normaal al niet een saaie schuiver, tart nu toch wel alle gevaar, alsmede een aantal algemeen aanvaarde regels voor gezond positieospel.

16.00 uur

Ik sta beroerd en dreig onder de voet gelopen te worden. Na lang nadenken vind ik

nog een redelijke verdediging.

16.30 uur - 17.00 uur (tijdcontrole)

Ik kijk naar het scorebord en lees dat Wietze verloren heeft. Ik kijk naar Wieb die naast me zit. Een hele schare toeschouwers staat om zijn bord. Een goed teken. Captain Theun van den Tol staat er ook bij. Hij oogt niet ontevreden.

Opnieuw wordt een uitslag op het scorebord ingevuld. Jan Meijer heeft gewonnen! "Niet mis", denk ik.

"Het staat 3-1", hoor ik iemand zeggen. Geschrokken kijk ik op. Dat zal toch niet waar zijn? Het is wel waar, zie ik: Mark en Wieb hebben gewonnen.

Eigenlijk sta ik helemaal niet meer zo slecht. Ik bied remise aan. Mijn tegenstander raadpleegt zijn captain. Die zegt dat hij moet doorspelen in verband met de stand van de wedstrijd. Ik denk lang na over een tactische grap en kom in tijdnood. Op andere borden hoor ik harde klappen vallen; in het bijzonder bij de partij Bakker - Visser wordt allerverschrikkelijkst hard op de klok geramd, maar ook Janssen en Gelpke weten van wanten.

Ik overzie een kleinigheid en sta meteen verloren. Ik krijg nu een enorme hekel aan mezelf en aan het schaakspel en eigenlijk aan alles en iedereen. Ik denk erover de tijd te overschrijden, maar zie op het laatste moment nog een geniepig tactisch grapje en doe nog een zet. Tegenstander RAG zit voldaan om zich heen te kijken. Hij heeft de 40e zet gehaald en heeft nu alle tijd mijn tactische finesse te ontzenuwen.

Verdwaasd kijk ik om me heen. Heel wat partijen zijn intussen geëindigd en plotseling dringt het tot me door: de wereld is niet vergaan en we staan met 2½-4½ voor! Addy heeft remise gespeeld, Chris heeft verloren, maar Han Janssen heeft gewonnen.

Theun van den Tol kijkt me vol mededogen aan. "Jan Boersma staat een kwaliteit voor en straal gewonnen", zegt hij. Ik hijs me overeind en kijk. Ja, dat kan haast niet meer mis gaan. Jan heeft diezelfde trotse blik in de ogen als mijn tegenstander.

Ik loop door naar de tafel van Yge, waarachter ik Piet Bakker zie zitten met een tevreden grijns op zijn gezicht. Dat ziet er dus somber uit voor Yge. "Heb je gezien hoe ik me heb laten flessen?", vraagt hij aan me. "Ik stond gewoon een pion voor." Ik voel me enigszins met hem verwant, maar vind geen woorden van troost.

17.30 uur

De tegenstander van Jan Boersma verliest nu ook nog een stuk en geeft op. We hebben gewonnen!

Zelf voel ik me nog steeds belabberd: ik doe nog maar wat, want RAG heeft alle grapjes eruit gehaald. Ik wacht tot Yge opgeeft en schud RAG de hand.

In de trein

De jongens laten me hun partijen zien. Vooral de overwinning van Wieb imponeert me door de vitaliteit die van de partij afstraalt, maar ook de anderen hebben zich van hun beste zijde laten kennen. Mr. Aarts is inmiddels op de hoogte gesteld van onze (mag ik dat wel zeggen) overwinning.

Hij zal wel erg tevreden over ons zijn, denken we.

23.00 uur

Terug in Ljouwert. De helden zijn moe. Ik fiets naar huis. "Heb je het leuk gehad?", vraagt Jannie als ik binnenkom. "We hebben gewonnen", zeg ik. "Goh, wat leuk", zegt ze.

Na al die jaren snapt ze er nog steeds niet veel van. Gelukkig maar.

Eddie Scholl

Zelfs na het volgende teleurstellende verlies tegen newcomer SMB is de hoop op lijfsbehoud nog volop aanwezig, gezien de stand aan de staart op dat moment:

7. Philidor (Lei)	6 mp	38½ bp
8. BSG	6 mp	34½ bp
9. Philidor (Leeuw)	4 mp	39½ bp
10. De Variant	2 mp	26 bp D

en het programma voor de laatste ronde: BSG - Desisco, Philidor (Lei) - Volmac en De Variant - Philidor (Leeuw). Hierbij dient aangetekend te worden dat De Variant, nadat de sponsor in de loop van het vorige seizoen de betalingen gestaakt had, nog slechts een zeer zwak team op de been kan brengen en niet voor niets geïsoleerd onderaan staat. Hoe het de Friezen in het verre Breda vergaat, kunt u lezen in het Philidorforum van juni 1985:

Of het nu de zenuwen geweest zijn, of dat we als team niet beter kunnen, of dat wij als noordelingen meer last hebben van de bizarre schaakomstandigheden, waaronder de voor ons zo belangrijke match plaatsvond dan onze reeds gedegradeerde tegenstanders, feit is dat we de slechtste wedstrijd sinds jaren speelden en dat op een wel zeer ongelegen moment. Zo spelend horen we als team inderdaad niet in de hoofdklasse thuis.

Zoals ik hierboven al schreef, ook de entourage was de hoofdklasse onwaardig. Aangezien de bovenzaal aan een bridgeclub verhuurd bleek te zijn, had de baas van het etablissement, waarin De Variant zijn thuiswedstrijden pleegt af te werken, het pal naast de barruimte gelegen zijzaaltje ter beschikking gesteld, dat gezien zijn geringe afmetingen door de vier strijdende teams (ook De Variant II speelde een thuiswedstrijd) tot de laatste vierkante meter benut moest worden. Tussen de borden doorlopen was dan ook vrijwel onmogelijk. Erger was echter de geluidsoverlast, veroorzaakt door een nimmer zwijgende jukebox, die af en toe overstemd werd door geschreeuw van cafébezoekers.

Reeds na twee uur spelen doemden de contouren van naderend onheil op: Jan Boersma zag een vingerfout gevolgd door een gruwelijke blunder en Han Janssen liet zich op een al te simpele manier inpakken, al dient te hunner verontschuldiging gezegd te worden dat kort daarvoor een muzikaal hoogtepunt bereikt was door het in de gelagkamer binnentreden van enkele trompetterende leden van een fanfare. Toen ik me kort daarna, na een kleurloze partij, genoodzaakt zag het remise-aanbod van mijn tegenstander, die erin slaagde in hoog tempo vrijwel alle stukken af te ruilen, te

aanvaarden, was de stand dus 2½-½ en dat is geen leuke stand als je beslist moet winnen.

Desondanks leken er nog kansen te zijn: Wieb (hij weer!) had zijn stukken dreigend op de vijandelijke koning gericht, Wietze stond beter, misschien wel veel beter, Jan Meijer was zijn opponent aan het inzouten en Addy stond prachtig. Als die nu eens zouden winnen, dan zouden Chris, die een stuk meer, maar toch een heel moeilijke stand had, Yge, die alles deed om de onvermijdelijke remise te vermijden en Mark, die in een uitermate wisselvallig duel gewikkeld was, met hun drieën toch wel voor het resterende puntje kunnen zorgen, zo dachten we.

In de tijdnoedfase volgen de beslissingen elkaar nu snel op: Jan wint een stuk, maar geeft het op de volgende zet gewoon weer weg, desondanks staat hij nog steeds prima; Wietze confronteert zijn tegenstander zo maar ineens (?) met een ondekbaar mat; Addy geeft in één zet zijn positievoordeel weg en neemt genoeg met remise; Wyb wint na de gebruikelijke halsbrekende, maar scherp berekende toeren.

Ondertussen wordt de stelling van Chris met elke zet minder beheersbaar en is tenslotte niet meer dan een kapotgeschoten puinhoop, terwijl de positie van Mark er zo mogelijk nog slechter uitziet. Dat betekent dus dat De Variant op 5 punten komt; ons laatste hoofdklasse-uur heeft geslagen. Yge, die nog tijden heeft doorspeeld, geeft nu ook remise en terwijl uit de naburige tapruimte nog steeds dezelfde jukeboxklanken doordringen, probeert Jan Meijer zijn persoonlijke score nog wat op te krikken. Ademloos volgen wij allen het verloop van deze wonderbaarlijke partij. Van winnen is al geen sprake meer, remise het hoogst bereikbare. Maar tenslotte, ja, dan gebeurt het toch nog ! Tot groot genoegen van de kroegbaas die zich al enkele malen bezorgd getoond had over de lange duur van de partij (hij had het zaaltje die avond nog nodig voor een andersoortige partij), weet Jan een theoretische remisestelling in één zet uit handen te geven. Tot volgend jaar in de eerste klasse.

Achteraf gezien had een overwinning op De Variant Philidor in de hoofdklasse gehouden. Ondanks de degradatie kan Wieb Zagema met 7 uit 9 op een schitterend seizoen terugzien (onder andere door een overwinning op grootmeester John van der Wiel), maar hij moet het wel te veel alleen doen, al debuteert Mark van der Werf met 5½ uit 9 bijzonder goed en komt Yge nog tot 4½ uit 9.

De rest komt niet aan de 50% toe en vooral aan de topborden blijkt Philidor te zwak: Han Janssen (2½ uit 8), Baljon (2 uit 8) en Scholl (4 uit 9) blijken niet voldoende bestand tegen de steeds sterker wordende top van de andere hoofdklasseteams. Daarnaast brengen ook de routiniërs Jan Boersma (3 uit 9), Jan Meijer (2½ uit 8) en Wietze Jongsma (3½ uit 9) te weinig in. Addy Lont debuteert met 3½ uit 9.

Eindstand Hoofdklasse seizoen 1984-1985

	Vo	L&	Am	De	HS	SM	Ph	BS	Ph	DV	bp	mp
1. Volmac	xx	5	6	8	10	7	8½	9	7	8½	69	17 K
2. L&T/Eindh	5	xx	5	6½	7	7½	7	4½	5½	8	56	14

3. Amstelveen	4	5	xx	7	5	8½	5½	5½	6	7	53½	14
4. Desisco	2	3½	3	xx	5½	4	6½	6	5	6	41½	9
5. HSG	0	3	5	4½	xx	7	5½	6½	5	4½	41	8
6. SMB	3	2½	1½	6	3	xx	3½	6	5½	7	38	8
7. Philidor Ld	1½	3	4½	3½	4½	6½	xx	6	4½	6	40	6
8. BSG	1	5½	4½	4	3½	4	4	xx	5½	7	39	6
9. Philidor Lw	3	4½	4	5	5	4½	5½	4½	xx	3½	39½	4 D
10. De Variant	1½	2	3	4	5½	3	4	3	6½	xx	32½	4 D

Hoofdstuk 16: De lange jaren in de eerste klasse

Na de degradatie moet Philidor proberen met 'eigen' spelers het verloren gegane terrein te herwinnen. Geld om spelers te betalen is er niet meer. Han Janssen, die zijn vertrek al eerder had aangekondigd, is inmiddels afgestudeerd als natuurkundige en bereidt zich voor op een wetenschappelijke loopbaan, waardoor het schaken bij hem op het tweede plan is geraakt. Chris Baljon komen we weer tegen als speler van Groningen, dat de grootste concurrent lijkt in de eerste klasse. De vrijgekomen plaatsen worden bezet door Auke van der Heide en Henri Seunnenga. Het team speelt onder leiding van Mr. Aarts in de opstelling Zagema, Scholl, Boersma, Visser, Van der Werf, Jongma, Van der Heide, Meijer, Lont en Seunnenga en is ondanks de ondergane aderlating favoriet voor het kampioenschap. Doch reeds in de eerste ronde wordt een punt verspeeld tegen het zwakke Weenink uit Beverwijk (overigens mede door een zeer aanvechtbare beslissing van de wedstrijdleider) en als in de zesde en achtste ronde nog verloren wordt van de outsiders BSG II en Max Euwe/Morphy is Groningen reeds onbereikbaar geworden en is de 4½-5½ overwinning op de Groningers in de laatste ronde nog slechts van statistische waarde.

Hiermee neemt Groningen voor het eerst de noordelijke hegemonie in het clubschaak van Philidor over. De aftakeling van VAS/ASC neemt nu echt schrijnende vormen aan.

Eindstand 1e klasse b seizoen 1985/1986

	gesp	gew	gel	verl	bp	mp
1. Groningen	9	7	0	2	53	14 K
2. Philidor	9	6	1	2	53½	13
3. HWP	9	4	1	4	45½	9
4. ASG	9	4	1	4	42½	9
5. Memo	9	3	2	4	46	8

en verder 6. BSG II 7. Unitas 8. ASV 9. VAS/ASC en 10. Weenink.

Hoe de Philidorspelers het individueel doen, kunt u nagaan op de tabel op blz. De 7½ uit 9 aan het negende bord van Addy Lont, die op dit moment snel aan schaakkracht wint en de 6 uit 8 van Yge Visser dienen op deze plaats echter reeds met ere vermeld te worden.

Na afloop van het seizoen stappen Wieb, die al geruime tijd in Groningen studeert en Mark van der Werf, die inmiddels ook naar de Martinistad verhuisd is, over naar de nieuwbakken hoofdklasser Groningen, waardoor Philidor in één klap een tweetal zeer grote talenten kwijtraakt: Wieb als ongeëvenaard combinatiespeler en evenwichtskunstenaar, Mark als fijnzinnig strateeg. Beiden zullen nog geruime tijd een belangrijke rol in het Nederlandse schaakleven spelen, waarbij Mark het tot internationaal meester en deelnemer aan het nationale kampioenschap zal brengen.

Yge Visser, die steeds sterker wordt, krijgt nu het eerste bord te verdedigen en verder krijgen voor het seizoen 1986-1987 Jan Wiersma, oud-jeugdkampioen van de FSB en Peter Mijnheer een plaats aan de laagste borden. Addy Lont, in 1986 Nederlands studentenkampioen, rukt op naar bord 3.

Al snel wordt duidelijk dat Utrecht te sterk is en dat er voor Philidor opnieuw niet meer inzet dan een tweede plaats, zeker nadat het duel met de hun 100-jarig bestaan vierende Utrechtenaren met 6-4 verloren is gegaan. Eerder is al verloren van HWP en in de achtste ronde blijkt ook ASV te sterk.

Eindstand 1e klasse b seizoen 1986-1987

	gesp	gew	gel	verl	bp	mp
1. Utrecht	9	8	0	1	64½	16 K
2. Philidor	9	6	0	3	53	12
3. HWP	9	5	1	3	47	11
4. Tal	9	5	0	4	46	10
5. ASV	9	4	2	3	44	10

en verder 6. Paul Keres 7. Watergraafsmeer II 8. Unitas 9. ASG en 10. SMB II. Geen der Philidorspelers is echt glorieus op dreef; Visser en Scholl dragen beiden 6½ uit 9 bij.

De opstelling voor het seizoen 1987-1988 levert één nieuw gezicht op, namelijk dat van Bas van der Lijn (17 jaar oud), net als Yge Visser afkomstig uit Sneek en al enige tijd als aankomend talent herkend. Hij neemt de plaats in van Jan Meijer, die zich na het voltooien van zijn studies in Groningen een baan heeft verworven in Maastricht. Rienk Sybesma, afkomstig van Lasker en in 1987 kampioen van Friesland, komt als invaller vijf keer in actie, terwijl ook de piepjonge Migchiel de Jong (pas 15 jaar) een tweetal keren met succes wordt ingezet. Nieuw is de speelzaal bij thuiswedstrijden, het Doopsgezind Centrum aan het Ruiterskwartier. Het verhaal wordt eentonig, want voor de derde opeenvolgende keer wordt Philidor tweede, nu achter het sterke HSG, dat met Paul Boersma en Wieb Zagema in de gelederen torenhoog favoriet is.

Eigenlijk is de kans op terugkeer in de hoofdklasse al na twee ronden verkeken, want die leveren evenzovele nederlagen op, namelijk tegen het heus niet sterke Tal (3½-6½ maar liefst) en HSG (5½-4½). In de vierde ronde wordt ook nog een punt verspeeld aan Paul Keres. Toch wordt de competitie door een tweetal misstappen van HSG nog

ongedacht spannend en bij het ingaan van de laatste ronde heeft het verrassend goed presterende Arnhemse ASV zelfs de beste kansen:

1. ASV	13 mp	46½ bp
2. HSG	12 mp	49 bp
3. Philidor	11 mp	45½ bp
4. Tal	10 mp	41 bp

Met de wedstrijden Tal - HSG en ASV - Philidor op het programma is er zelfs voor de onzen nog enige hoop, vooral ook als ASV in Arnhem, dat de fotograaf voor de kampioensfoto al besteld heeft, met 3-7 klopt krijgt en de wedstrijd Tal -HSG wegens geluidsoverlast in de speelzaal overgespeeld dient te worden. Een week later wint HSG echter toch, zij het moeizaam, van Tal (een gelijkspel was overigens al voldoende) en grijpt daardoor het kampioenschap.

Eindstand 1e klasse a seizoen 1987-1988

	gesp	gew	gel	verl	bp	mp
1. HSG	9	7	0	2	54½	14 K
2. Philidor	9	6	1	2	52½	13
3. ASV	9	5	3	1	49½	13
4. Tal	9	4	2	3	45½	10
5. Unitas	9	3	2	4	42	8

en verder 6. HWP II 7. Groningen II 8. Krimpen a/d IJssel 9. Paul Keres en 10. Esgoo.

Nu springen de scores van Scholl (7½ uit 9), Addy Lont (7 uit 9) en Yge Visser (4 uit 7) eruit.

In het seizoen 1988-1989 moet Philidor het stellen zonder Yge Visser, die voor een jaar naar hoofdklasser Groningen verkast. Ook Peter Mijnheer neemt door verhuizing naar elders afscheid. Seunnenga speelt als invaller nog een viertal keren mee. Daar tegenover staat echter de komst van Cor Kamstra, net als Yge Visser en Bas van der Lijn ook al uit Sneek afkomstig, doch reeds geruime tijd kopman van Unitas uit Groningen. Migchiel de Jong krijgt een vaste plaats in het eerste, evenals Dick Lont. De opstelling luidt nu: Scholl, Addy Lont, Kamstra, Jan Boersma, Van der Lijn, Jan Wiersma, Jongsma, De Jong, Van der Heide en Dick Lont. Eddie Scholl neemt definitief de rol van captain over van Mr. Aarts, die in juni 1988 is komen te overlijden. De start van de competitie is andermaal treurig en na drie ronden zijn er al verliespartijen te noteren tegen Groningen II (5½-4½!) en HWP (5½-4½) en is er een schamel puntje behaald op VHS. Gelukkig volgen er dan enkele overwinningen, doch in de zesde ronde wordt een dieptepunt bereikt door een 7-3 verlies tegen Unitas, dat daarmee zijn enige matchpunten scoort.

De laatste wedstrijd tegen kampioen Utrecht wordt met 5½-4½ gewonnen, waardoor de vijfde plaats bereikt wordt. Zonder geweld op dreef te zijn scoren Addy Lont en Scholl beiden 6 uit 9, waarbij Bas v.d. Lijn met 5½ uit 9 slechts iets achterblijft. Na

Migchiel de Jong, die met 4½ uit 9 debuteert, dient Eelke Wiersma (net 16 geworden) zich aan als versterking voor het eerste. Als invaller wint hij beide partijen.

Het volgend seizoen, 1989-1990, krijgt hij dan ook een vaste plaats. Yge Visser keert terug aan het eerste bord en ook Rienk Sybesma maakt zijn rentree. Wietze Jongsma stelt zich als reserve beschikbaar en Auke van der Heide en Dick Lont keren terug naar het tweede. De concurrentie bestaat uit HWP, maar vooral uit het zeer sterke team van BSG met Riemersma en Peek, dat verreweg de hoogste gemiddelde Elorating heeft. In de beslissende wedstrijden redt Philidor het niet, want zowel tegen BSG (7½-2½) als tegen HWP (7-3) wordt kansloos verloren, waardoor er, ondanks winst in de resterende wedstrijden, niet meer dan een derde plaats inzit voor de Friezen. Addy Lont levert met 6½ uit 9 de grootste bijdrage aan het totaal. Eelke Wiersma valt na zijn sterke debuut enigszins tegen met 3½ uit 8. Visser en Kamstra scoren beiden 6 uit 9 en Migchiel de Jong 5 uit 8.

Na afloop van het seizoen vertrekt Jan Wiersma naar Groninger dreven, waardoor Wietze Jongsma zijn oude stek weer inneemt. Verder treden er voor het seizoen 1990-1991 slechts veranderingen op in de bordvolgorde.

Al snel wordt duidelijk dat de strijd om de titel zal gaan tussen Philidor, HWP en het uit de hoofdklasse gedegradeerde Watergraafsmeer, dat zijn sponsor Desisco, die al enige tijd eerder door softwareconcurrent Volmac was opgekocht, is kwijtgeraakt en daardoor praktisch alle krachten van weleer heeft zien verdwijnen. In de derde ronde wint Philidor de belangrijke wedstrijd tegen HWP (6-4) en daarna wordt in de zesde ronde ook Watergraafsmeer in eigen sporthal duidelijk verslagen (3½-6½), waardoor de weg naar het kampioenschap ondanks een ontluisterende 5½-4½ nederlaag tegen de studenten van Sissa (met Jan Wiersma in de gelederen) eindelijk open lijkt te liggen, zelfs na puntverlies tegen HMC.

Overzicht van de individuele scores van de vaste spelers in de seizoenen 1985-1986 t/m 1989-1990 (tussen haakjes het opgegeven bordnummer)

	1985-1986	1986-1987	1987-1988	1988-1989	1989-1990
Wieb Zagema	5½/9 (1)				
Mark v.d. Werf	6½/9 (5)				
Yge Visser	6/8 (4)	6½/9 (1)	4½/7 (1)		6/9 (1)
Eddie Scholl (2)	6/9 (2)	6½/9 (2)	7½/9 (2)	6/9 (1)	4½/9
Addy Lont (3)	7½/9 (9)	5½/9 (3)	7/9 (3)	4/9 (2)	6½/9
Cor Kamstra				6/9 (3)	6/9 (4)
Jan Boersma (7)	2/9 (3)	5/9 (4)	3½/9 (4)	5/9 (4)	5½/9
Bas v.d. Lijn			6/9 (10)	5½/9 (5)	3/7 (5)
Jan Wiersma (6)		3½/8 (9)	5/8 (9)	3½/5 (6)	5½/9
Wietze Jongasma	3½/9 (6)	4½/9 (7)	5/9 (8)	3/9 (7)	
1½/2(inv)					
Migchiël de Jong			2/2 (inv)	4½/9 (8)	5/8 (8)
Auke v.d. Heide	4½/9 (7)	4/8 (6)	3½/9 (7)		
Dick Lont (inv)		½/1 (inv)		4½/8 (10)	½/2
Henri Seunnenga	6/9 (10)	2/2 (10)	2½/7 (5)	½/4 (inv)	
Eelke Wiersma (10)				2/2 (inv)	3½/8
Rienk Sybesma		½/1 (inv)	3½/5(inv)		5/9 (9)
Peter Mijnheer	1/1 (inv)	5/7 (8)	2/6 (6)		
Jan Meijer	4½/8 (8)	4½/9 (5)			
Totaal:	53½/90	53/90	52½/90	48/90	
	51½/90				
Plaats:	2	2	2	5	3

Bij het ingaan van de laatste ronde is de stand:

1. Philidor	13 mp	50½ bp
2. HWP	13 mp	47 bp
3. WGM	12 mp	46 bp

Met de thuiswedstrijd tegen het bijna gedegradeerde Tal voor de boeg en verder nog HWP - Watergraafsmeer op het programma lijkt de hoofdklasse heel erg dichtbij. Het seizoen draait desondanks uit op een enorme deceptie, want tegen het voor lijfsbehoud

knokkende Tal gaat Philidor in eigen huis op treurige wijze ten onder. Tegenover de nederlagen van Kamstra, Scholl, Migchiel de Jong en Eelke Wiersma staan slechts overwinningen van Addy Lont, Bas v.d. Lijn en Rienk Sybesma. Achteraf was zelfs een gelijkspel voldoende geweest, want Watergraafsmeer haalt in Zaandam met 3-7 fors uit en wordt daardoor geheel onverwacht (ook voor het team zelf) tot een jaartje hoofdklasseschaak veroordeeld. Tal redt zich door de felbevochten zege nog net.

Eindstand 1e klasse a seizoen 1990-1991

	gesp	gew	gel	verl	bp	mp
1. Watergr'meer	9	7	0	2	53	14 K
2. Philidor	9	6	1	2	55	13
3. HWP	9	6	1	2	50	13
4. ASG	9	4	2	3	44	10
5. VHS	9	3	3	3	45½	9

en verder 6. HMC (Den Bosch) 7. Groningen II 8. Tal 9. Sissa en 10. Amstelveen II.

Na deze frusterende ervaring en de zoveelste tweede plaats in de eerste klasse moeten dezelfde spelers proberen het kampioenschap alsnog in het seizoen 1991-1992 te veroveren. Ook ditmaal lijken de kansen niet slecht, want slechts HWP en misschien ook het uit de hoofdklasse teruggekeerde Groningen, dat sterke spelers als Brenninkmeijer en Mark van der Werf naar andere oorden heeft zien vertrekken, lijken van vergelijkbare kracht.

De tientallencommissie besluit met dezelfde spelers als het voorgaande seizoen tot de volgorde Visser - Migchiel de Jong - Kamstra - Scholl - Lont - Boersma - V.d. Lijn - Wiersma - Sybesma - Jongsma. Migchiel is door zijn goede prestaties in de voorgaande jaren opgerukt naar bord 2.

Voor de eerste ronde staat direct al de topper Philidor - HWP gepland, die door de Zaankanters op nogal gelukkige manier met 4½-5½ wordt gewonnen. Op zijn beurt verliest HWP echter in de tweede ronde van Groningen, waardoor de strijd om het kampioenschap weer geheel open lijkt. Philidor laat echter vervolgens nog steken vallen tegen VHS en Purmerend, maar doordat ook Groningen en HWP hun zwakke momenten kennen, is de stand na afloop van de zevende ronde:

1/2 Groningen en HWP	10 mp	41 bp
3. Philidor	10 mp	40 bp

In de achtste ronde rekt Philidor met de Groningers af (6-4), doch ook HWP wint met die cijfers. Die achterstand van een bordpunt kan goedge maakt moeten worden in de laatste ronde, als HWP Utrecht II ontvangt en Philidor naar het al gedegradeerde Groningen II moet. Net als het voorgaande seizoen lijkt de spanning de Leeuwarders te verlammen, want moeizaam wordt tegen de uiterst zwakke Groningen-reserves een 3½-6½ overwinning geboekt, waardoor HWP, dat Utrecht II met 6-4 de baas blijft, net een half bordpunt voorblijft.

Eindstand 1e klasse a seizoen 1991-1992

	gesp	gew	gel	verl	bp	mp
1. HWP	9	7	0	2	53½	14 K
2. Philidor	9	6	2	1	53	14
3. Groningen	9	5	2	2	52	12

4. HMC 9 5 1 3 48 11

en verder 5. VHS, 6. Utrecht II, 7. ASG, 8. Tal, 9. Purmerend, 10. Groningen II. Veel punten worden binnengebracht (ook in de belangrijke wedstrijden tegen HWP en Groningen) door Addy Lont (7½ uit 9) en nu ook door Eelke Wiersma (7 uit 9); de rest speelt nogal wisselvallig.

Hoofdstuk 17: **Eindelijk kampioen**

Na de frusterende ervaringen van de voorgaande twee seizoenen ontstaat bij sommigen lichte twijfel of het ooit nog zal gelukken terug te keren in de hoofdklasse, al is Philidor op grond van de gemiddelde Elorating dan ook duidelijker dan ooit titelfavoriet in klasse 1a. Dat komt mede doordat de Groninger IM Erik Hoeksema zich uit eigen beweging bij Philidor meldt. Nieuw is ook Babak Tondivar, gewezen lid van de Iraanse Olympiadeploeg en nu als vluchteling in Leeuwarden woonachtig. Zij nemen de plaatsen in van Rienk Sybesma (terug naar Lasker) en Wietze Jongasma. Nog een andere verandering betreft de speelzaal: het Doopsgezind Centrum wordt ingeruild voor een riante zaal in het Sportservicecentrum aan het Kalverdijkje.

Erik en Babak blijken in de loop van het seizoen bijzonder waardevolle aanwinsten te zijn, want Hoeksema zal aan het eerste bord met 7½ uit 9 ongeslagen blijven en Tondivars bijdrage zal zelfs 7 uit 8 zijn.

Toch is de seizoenstart weer niet daverend, want tegen Watergraafsmeer blijkt een 2-5 voorsprong niet voldoende voor de winst en dat doet de herinnering aan de voorgaande seizoenen even opleven. Doch dan komt de Philidor-machine op gang en worden vervolgens alle wedstrijden met ruim verschil gewonnen, waardoor reeds na de achtste ronde via een overtuigende 3-7 overwinning op Groningen het kampioenschap gevierd kan worden.

In het Philidorforum van april 1993 doet uw redacteur er verslag van:

Eindelijk kampioen!!!!

Het kon eigenlijk niet meer mis gaan deze keer met een voorsprong van 4 matchpunten en een hok vol bordpunten op de achtervolgers DOS Amsterdam en Groningen. Vandaar dat een delegatie van het Philidorbestuur ditmaal met een heel wat geruster gemoed richting Groningen kon koersen dan het afgelopen seizoen, toen in dezelfde zaal het kampioenschap werd verspeeld.

En ziet, de opkomst van het duo Van Wilgenburg-Kruithof werd door de spelers op waarde geschat, want al blijft schaken voor een niet onbelangrijk deel een geluksspel en komen vele uitslagen op bizarre wijze tot stand, al vrij kort na de opening was te constateren dat de kansen voornamelijk aan de kant van de onzen lagen. Daarbij kwam dat het Groninger geheime wapen, de Duitse meester Kohlweyer, wegens ziekte onbruikbaar bleek en dat de laatste borden door invallers bezet moesten worden.

Voor Erik Hoeksema moet deze wedstrijd een speciaal karakter hebben gehad: terug

in oude omgeving haalde hij vriend en oud-clubgenoot Ruurd Dam op een vreselijke manier door de gehaktmolen, daarmee voor een onverwacht snelle en geruststellende voorsprong zorgend.

Pas tegen de tijdcontrole vielen de volgende beslissingen. Migchiel hield met zwart Erik-Jan Wagenmakers zonder al te veel moeite in bedwang (of was het andersom?) en Addy bezorgde niemand minder dan Jannes van der Wal een uiterst pijnlijke, maar wel erg leerzame middag. Jannes, die tegenwoordig het edele schaakspel laat prevaleren boven het even edele damspel, verbond vanaf het begin zijn lot aan de gezondheid van een vroeg in de partij meegepikte gambietpion ("Bij dammen win je bijna altijd met een schijf meer", zei kenner Erik Hoeksema), doch toen Addy eenmaal zijn lange-afstandsgeschut in werking had gesteld en de pion in ruil voor een kwaliteit had teruggewonnen, werd de arme Jannes op een verschrikkelijke manier ingerekend en vervolgens op de pijnbank gelegd.

Ikzelf had met oud-teamgenoot Peter Mijnheer te doen, die zijn activiteiten naar Stad en Ommelanden verplaatst heeft. Het gelukte me al vrij snel hem terug te dringen en toen zijn tijd wel heel krap begon te worden en goede zetten moeilijk te vinden waren, volgden de slechte als vanzelf.

Yge sprokkelt zijn puntjes dit seizoen volgens een vast patroon bij elkaar: een zo op het oog gelijke stand wordt in de tijdnoodfase stevast omgezet in een stelling waarnaar het voor een tegenstander niet prettig kijken is. Het onder de tafel noteren van de zetten schijnt daarbij een tovermiddel te zijn. Hoe dan ook, ditmaal viel tegenstander Rubingh de twijfelachtige eer te beurt na afloop van de tijdnoodfase de puinhopen van wat kort daarvoor nog een redelijke positie was met sombere blik te mogen bekijken.

Natuurlijk waren er aan onze kant ook enkelen die voor hun leven moesten vechten. Zo was Cor er voor de tijdnoodfase niet al te best aan toe, doch erna was het zijn tegenstander die voor de lang niet eenvoudige taak stond een toreneindspel met een minuspion te moeten verdedigen.

Veel minder verging het Jan Boersma. Hij permitteerde zich een uitermate lichtzinnige omgang met zijn dame, aan wie hij zich eerst zeer gehecht toonde, maar die hij vervolgens zijn huis uitzette. Geen wonder dat de arme vrouw ten prooi viel aan een bende struikrovers, Jan met gevoelens van wroeging achterlatend.

Inmiddels waren de voor het kampioenschap benodigde 5 punten al binnen, maar liep de score nog gestadig op dankzij topscorer Babak (6½ uit 7!), die zijn surplus aan spelinzicht in het eindspel te gelde maakte en dankzij Eelke, die bij de overgang van midden- naar eindspel iets gemist moet hebben, dacht verloren te zijn, maar die zich vervolgens nog eens extra schrap zette en uiteindelijk toch ongeslagen bleef. Hulde !

Ook Bas bracht een halfe in. Hij slaagt er maar niet in zijn op zich goede ideeën in punten om te zetten. Ditmaal was het een rampzalige torenzet die hem elke winstillusie ontnam. 2½-6½ stond het toen en was het wachten op Cor. Zijn tegenstander weerde zich in het toreneindspel naar behoren en remise lijkt in de afgebroken stand de logische uitslag.

Het was ondertussen al ver na zevenen geworden toen voorzitter Van Wilgenburg eindelijk zijn bos bloemen kwijt kon. In jolige stemming spoedde het Philidorgezelschap zich vervolgens naar een lokale Chinees, waar de maaltijd werd genuttigd onder vrolijk gekout en gelardeerd met sterke verhalen. Die van Volmac en Hilversum zijn bij dezen gewaarschuwd.

De meerderheid van de disgenoten heeft zich - althans dat waren de plannen - daarna nog in het Groninger nachtleven gestort, maar wat er van hen is geworden moeten zij u zelf maar vertellen, want uw reporter zat op dat moment al weer vermomd als eerzaam huisvader op de sofa in de huiskamer, alwaar het echte kampioensgevoel langzaam maar zeker wegebde.

Naast die van Hoeksema en Tondivar zijn er nog meer hoge scores te melden, zoals duidelijk wordt uit de tabel voor de scores in de seizoenen 1990-1991 t/m 1994-1995.

Eindstand klasse 1a seizoen 1992-1993

	Ph	Am	DO	VH	Ut	Gr	AS	Ta	Wa	SM	bp	mp	
1. Philidor	xx	8	6½	6½	6	7	7	7½	5	7½	61	17	D
2. Amstelv II	2	xx	4½	4½	6	5½	5½	7	7½	6	48½	12	
3. DOS A'dam	3½	5½	xx	8	3	5	5	6½	4½	7½	48½	10	
4. VHS	3½	5½	2	xx	6½	4½	4½	6	7½	7½	47½	10	
5. Utrecht II	4	4	7	3½	xx	7½	4½	5½	5	5½	46½	9	
6. Groningen	3	4½	5	5½	2½	xx	5½	4½	6½	6	43	9	
7. ASG	3	4½	5	5½	5½	4½	xx	5½	4	5½	43	9	
8. Tal	2½	3	3½	4	4½	5½	4½	xx	6	6	39½	6	
9. Water'meer	5	2½	5½	2½	5	3½	6	4	xx	2½	36½	6	D
10.SMB II	2½	4	2½	2½	4½	4	4½	4	7½	xx	36	2	D

Hoofdstuk 18: Directe degradatie en opnieuw promotie

Behalve de terugkeer naar de hoofdklasse na acht seizoenen vertoeven in de eerste klasse is er nog een gunstige ontwikkeling te melden: de firma Telekabel verklaart zich bereid Philidor (met een klein bedrag) te sponsoren. Daardoor en ook door de onverminderde jaarlijkse bijdragen van Mevr. Langbroek wordt het mogelijk in elk geval de professionele krachten een kleine vergoeding te betalen.

De hoofdklasse zal worden betreden in de opstelling Hoeksema, Visser, Kamstra, Lont, De Jong, Scholl, Tondivar, Wiersma, Boersma en Jan Hania. Debutant Jan Hania, die al enige jaren van zich doet spreken in de interne competitie en in het tweede, neemt de plaats over van Bas van der Lijn, die als reserve wordt aangesteld. Het is duidelijk dat het tiental geen kampioenskandidaat is, doch het lijkt voldoende krachtig om af en toe voor een verrassing te zorgen.

De beide eerste ronden verlopen echter desastreus voor de Friezen en leveren verpletterende nederlagen op: 1-9 tegen HSG en 2½-7½ tegen SMB.

Deze resultaten zijn voor de stichting Schaak Friesland aanleiding om Dimitri Reinderman, IM en voormalig jeugdkampioen van Nederland als versterking aan te bieden. Captain Eddie Scholl is hiermee om principiële redenen niet zo gelukkig, maar verzet zich niet als de meerderheid van het team ermee instemt. Wel doet hij zijn functie van teamleider over aan Wietze Jongsma. Afgesproken wordt dat aan de lagere borden gerouleerd zal worden.

De opstelling van Reinderman lijkt Philidor nieuwe krachten te verschaffen, want in de derde ronde worden tegen Utrecht de eerste punten vrij gemakkelijk binnengehaald (3½-6½), waarbij Dimitri een waardevolle bijdrage levert en de daarop volgende ingecalculerde nederlagen tegen de kampioenskandidaten De Variant en Volmac (beide keren met het kleinst mogelijke verschil) doen de hoop op toekomstige overwinningen groeien.

Dan volgt het cruciale duel tegen Volmac II, waarin de stand tot 4½-4½ oploopt met Cor Kamstra als degene die het karwei vanuit zijn gewonnen positie zal afmaken. Terwijl zijn ploegmakers (en ook de andere Maccers) ademloos toekijken, zien zij hoe Cor na de eerste tijdcontrole helemaal van alle goede geesten wordt verlaten en tenslotte zelfs verliest. Cor schrijft zijn frustratie over dit treurig voorval in Schaaknieuws van 12-2-94 van zich af:

Een belangrijke wedstrijd was dit voor Philidor, want de club heeft de punten hard nodig. Het mocht echter niet zijn. 4½-5½ werd het, voor de derde maal achter elkaar deze kleinst mogelijke nederlaag voor de Ljouwetters. Pech is hardnekkig.

De match werd verloren door een sportief drama, een enorme blunder in de allesbeslissende laatste partij. Welke beklagenswaardige sukkel hiervoor verantwoordelijk was? U heeft al uw vermoedens? Mijn persoonlijk verslag zal u alles uit de doeken doen. 4½-4½ stond het en beide teams konden zich daar in vinden. Goede overwinningen waren er voor Reinderman, Scholl en De Jong voor Philidor. Kool, Bosman en Timmerman hadden voor Volmac een duit in het zakje gedaan.

Timmerman won van 'de muur van Ballo' Erik Hoeksema. "Paardgrapje overzien, altijd lastig", vatte Erik zijn partij samen.

Het tiende bord zorgde voor rauw vertier.

Hania - De Zeeuw

(Diagram) Wit: Kb1, Te1, Th1, Ld5, Pe5, pionnen b2, d3, g3 en h2

Zwart: Kh8, Ta8, Tc2, Le2, Pd4, pionnen a7, b7, c7, c5, g7 en h6

Wit staat verloren en geeft nu de kwaliteit voor z'n allerlaatste kans: een smerig trucje.

1. Thf1!, Lxf1 2. Txf1
Een gespannen wachten breekt aan. Zou hij het zien?
2. ..., c6??
Hoi, hoi, hoi, hoera! Nu op de vleugels van gezang:
3. Tf8+, Txf8 4. Pg6+ en eeuwig schaak. Remise.

Toen ging alles nog goed, 4½-4½. De laatste partij, mijn partij, moet de beslissing brengen. Alle toeschouwers scharen zich om het ene bord. Wordt het 5-5 of pakt Philidor zelfs twee onschatbaar belangrijke matchpunten?

Van der Griendt - Kamstra

(Diagram) Wit: Kg6, Le1, pion g3
Zwart: Kb3, Pf7, pionnen a6, g4 en h5

1. .. Kc2?? Huh?!?
2. Kxf7 De oudere toeschouwers, trouwe bezoekers van Philidor's KNSB-wedstrijden, hebben nog niets door. Zij kijken met verbaasde ogen naar het bord. Zo niet mijn teamgenoten. Donker geroezemoes, hoofdschuddende gezichten en een enkele kwade blik vallen daar te bespeuren. Ik speel nog maar even door.
2. .. Kd1 3. La5 Nu heeft iedereen door wat er is gebeurd. De tijing heeft de bar bereikt vanwaar de overige teamleden in een kring om mij heen komen staan.
3. .. Ke2 4. Kg6 De kring om het bord wordt kleiner, de gezichten grauwer en grimmiger. Dit zijn de contouren van een volksgericht.
Die Kamstra heeft geblunderd! Daar gaan onze matchpunten!
Zijn schuld als we degraderen!
Zouden ze gewelddadig zijn? Het is verschrikkelijk wat boze Friezen vermogen.
Februari 1994: Kamstra bij Dokkum vermoord. Maar nee, zo zijn schakers niet.
Toch nog maar een zetje gespeeld. Misschien gaan ze wel weg.
4. .. Kf3 5. Lc7 Nu kan ik niets meer spelen en geef het dus op. 1-0

Zonnebril, eerstebordspeler, teamleider en voorzitter, allemaal hebben ze mij wat te zeggen. Klootzak! Als je je maar niet voor mijn trein stort! Geld terug, het geld terug! Waar dacht je aan toen je je paard liet staan?
Groot heb ik me gehouden en waar dat niet meer kon, getroost met de gedachte dat ook zij eens zullen blunderen. En dan sta ik op uit de voorste rij en zal hen aanwijzen en zeggen: Wat een sukkel ben jij, wat toch een beklagenswaardige sukkel!

1. Reinderman	-	Cifuentes	1-0	6. De Jong	-	Westerveld	1-0
2. Visser	-	Winants	½-½	7. Lont	-	Bosman	0-1
3. Hoeksema	-	Timmerman	0-1	8. Tondivar	-	Kerkhoff	½-½
4. Scholl	-	De Jager	1-0	9. Boersma	-	Kool	0-1
5. Kamstra	-	V.d. Griendt	0-1	10. Hania	-	De Zeeuw	½-½

Philidor komt deze klap niet meer te boven. De volgende twee wedstrijden worden, ondanks het geweldige spel van Reinderman, die in totaal 5 uit 7 bijdraagt en de scalpen van o.a. Jeroen Piket en Cifuentes kan tonen, vrij kansloos verloren. Desalniettemin is er nog een kleine kans op ontsnapping, maar dan moet in de laatste ronde wel met duidelijke cijfers van Van Berkel/BSG gewonnen worden. Dat gelukt bij lange na niet, waardoor de degradatie een feit is.

Naast Reinderman levert slechts Scholl, die zijn gestaag teruglopende prestatiecurve even weet om te buigen, met 6 uit 9, waaronder een overwinning op leeftijdsgenoot Hans Ree, een substantiële bijdrage tot het Friese totaal. Jan Hania kan met 3½ uit 7 op een redelijk debuut terugzien. De jarenlange suprematie van (Cap) Volmac wordt onderbroken door De Variant, dat de Rotterdammers een neuslengte (op grond van het onderlinge resultaat) voorblijft.

Eindstand hoofdklasse seizoen 1993-1994

	Pf	Ca	HS	Ca	Am	SM	Ei	BS	Ut	Ph	bp	mp	
1. Panfox	xx	6	7	8	5	7	7	7	4½	5½	57	15	K
2. C Volmac I	4	xx	7½	7½	5	6½	7	5½	8½	5½	57	15	
3. HSG	3½	2½	xx	6	7	7	6	5	7½	9	53	13	
4. C Volmac II	2	2½	4	xx	5	7	7	5½	5½	5½	44	11	
5. Amstelveen	5	5	3	5	xx	1½	4	7	7½	6½	44½	9	
6. SMB	3	3½	3	3	8½	xx	4½	6	7	7½	46	8	
7. Eindhoven	3	3	4	3	6	5½	xx	4½	6	6	41	8	
8. V B/BSG	3	4½	5	4½	3	4	5½	xx	4½	6	40	5	
9. Utrecht	5½	1½	2½	4½	2½	3	4	5½	xx	4	33	4	D
10. Philidor	4½	4½	1	4½	3½	2½	4	4	6½	xx	34½	2	D

Ondanks de koude douche van de van tevoren toch niet verwachte degradatie blijft het team voor het seizoen 1994-1995 vrijwel geheel intact. Slechts Jan Boersma, Philidor altijd trouw gebleven ondanks zijn werkring bij de KEMA in Arnhem, doet na 18 seizoenen onafgebroken in het eerste te hebben gespeeld een stapje terug. Hij wordt opgevolgd door Eric-Jan Wagenmakers, een 22-jarige student psychologie in Groningen, die een deel van zijn schaakopvoeding bij Philidor genoten heeft. Dat houdt in dat het team weer uit 11 spelers bestaat.

De gemiddelde rating van de Leeuwarders is zoveel hoger dan die van alle concurrenten dat niet minder dan het behalen van het kampioenschap verwacht mag

worden. Reeds in de tweede ronde steekt Euwe (de naam van de club die is ontstaan door de fusie van Watergraafsmeer en Max Euwe/Morphy) echter een stok tussen de Philidorspaken (6½-3½) en blijft vervolgens aan de winnende hand. In de zesde ronde helpt DOS Amsterdam zijn plaatsgenoot van het ongeslagen record af en kan Philidor langs zij komen, maar in de volgende ronde leiden de Friezen een treurige nederlaag tegen HMC, waarvan Euwe overigens slechts ten halve profiteert door een gelijkspel tegen Purmerend. De ergernis over de teleurstellende resultaten van Philidor wordt Yge Visser, sedert een aantal jaren niet altijd onomstreden schaakmedewerker van de Leeuwarder Courant, teveel: hij laat een journalist van die krant uit zijn mond kritiek op de instelling van zijn medespelers en op de tekortschietende teamleider optekenen. Van het stuk gaat de suggestie uit dat er binnen het eerste maar wat aangerommeld wordt. Wietze Jongasma en Eddie Scholl keren zich in het Philidorforum van april 1995 fel tegen deze suggestie, waarna de discussie gelukkig achterhaald wordt door de werkelijkheid: Euwe verliest in de achtste ronde van Utrecht II, Philidor verslaat Groningen en neemt daardoor dus toch nog de leiding, die vervolgens door een niet mis te verstane ½-9½ overwinning (slechts Babak staat zijn tegenstander remise toe) in de kleikelder van het heus niet zo zwakke DOS Amsterdam in het kampioenschap wordt omgezet. De voorsprong op de concurrentie is de laatste ronden nog aardig opgelopen.

Eindstand 1e klasse a seizoen 1994-1995

	Ph	Ut	Eu	DO	Ta	Gr	HM	Pu	Pa	AS	bp	mp
1. Philidor	xx	7	3½	9	5½	6½	4½	8	7½	8	60	14 K
2. Utrecht II	3	xx	5½	5½	6½	5½	5	4½	5	5½	46	12
3. Euwe	6½	4½	xx	3½	9	7	5½	5	3½	5½	50	11
4. DOS A'dam	½	4½	6½	xx	5	5½	4	6	5½	6½	44	11
5. Tal	4½	3½	1	5	xx	6	5	5½	5½	5½	41½	10
6. Groningen	3½	4½	3	4½	4	xx	6	7	5½	5	43	7
7. HMC	5½	5	4½	6	5	4	xx	3½	5	4	42½	7
8. Purmerend	2	5½	5	4	4½	3	6½	xx	3	5½	39	7
9. Paul Keres	2½	5	6½	4½	4½	4½	5	7	xx	3	42½	6 D
10. ASG	2	4½	4½	3½	4½	5	6	4½	7	xx	41½	5 D

Van de spelers met hoge scores dienen genoemd Babak Tondivar (7 uit 8), Erik Hoeksema (6½ uit 8) en Yge Visser (6 uit 8). Dimitri Reinderman is niet eens bijzonder op dreef, doch komt desondanks tot 5 uit 7. Ook Eelke Wiersma, die zijn enorme vooruitgang bekroond ziet met het behalen van een finaleplaats in het Nederlands kampioenschap 1995, doet het relatief met 5 uit 8 niet geweldig.

Overzicht van de individuele scores van de vaste spelers in de seizoenen 1990-1991 t/m 1994-1995 (tussen haakjes het opgegeven bordnummer)

	1990-1991	1991-1992	1992-1993	1993-1994	1994-1995
Dimitri Reinderman				5/7 (1)	5/7 (1)
Yge Visser	6½/9 (1)	3½/7 (1)	6½/8 (2)	3½/8 (3)	6½/8 (2)
Erik Hoeksema			7½/9 (1)	3½/9 (2)	6/8 (3)
Eddie Scholl	6/9 (4)	5/9 (4)	6½/9 (6)	6/9 (7)	4½/8 (4)
Addy Lont	4/8 (2)	7½/9 (5)	7/9 (5)	2½/7 (5)	5/8 (9)
Cor Kamstra	5/9 (3)	5/9 (3)	7/9 (4)	2/9 (4)	3½/8 (5)
Migchiel de Jong	7/9 (5)	4½/9 (2)	4/9 (3)	3/9 (6)	5½/8 (8)
Eelke Wiersma	5/9 (9)	7/9 (8)	6½/9 (7)	2/7 (9)	5/8 (7)
Jan Boersma	6½/9 (6)	4½/9 (6)	5/9 (8)	2/8 (10)	
Bas v.d. Lijn	5½/9 (7)	5/9 (7)	3½/9 (9)	0/1 (inv)	
Rienk Sybesma	4½/9 (8)	4/9 (9)			
Babak Tondivar			7/8 (10)	1½/7 (8)	7/8 (10)
Wietze Jongasma	5/9 (10)	6/9 (10)	½/2 (inv)	0/1 (inv)	½/1 (inv)
Jan Hania				3½/7 (10)	5/8 (10)
Eric-Jan Wagenmakers					6/9 (6)
Totaal:	55/90	53/90	61/90	34½/90	60/90
Plaats:	2	2	1	10(hfdkl)	1

Hoofdstuk 19: Philidor handhaaft zich slechts één jaar in de hoofdklasse

Zo is Philidor in het seizoen 1995-1996 weer teruggekeerd op het hoogste niveau. Daarop vindt een opzienbarende verandering plaats, want Rotterdam verliest na 20 jaar zijn trouwe sponsor (Cap) Volmac, waardoor het ernaar uitziet dat het in 1994-1995 behaalde landskampioenschap wel eens (voorlopig) het laatste geweest zal zijn. Panfox/De Variant versterkt zich nog verder en heeft nu de beschikking over de grootmeesters Van Wely, Sokolov, Van der Wiel en zonodig Hodgson en Gurevich, alsmede vele meesters. Rotterdam heeft natuurlijk moeten inleveren, maar brengt toch nog Oll, Jeroen Piket en Cifuentes achter de borden en eventueel ook Speelman. Van Berkel/BSG mag er met Glek en Barsov in het voorste gelid ook zijn en al vele jaren probeert het door Joop van Oosterom persoonlijk gesponsorde HSG met Van der Sterren, Nijboer, Brenninkmeijer en een drietal keer per jaar de zusjes Polgar de titel te veroveren. Daartegenover staat dat Rotterdam II door het terugtrekken van de sponsor vrijwel uitgedeed is en dat HWP eveneens ernstig verzwakt lijkt. Deze beide teams moet Philidor in elk geval de baas kunnen, zo is de verwachting. Nieuw is de instelling van de play-offs, waarin de vier hoogstgeëindigde teams na afloop van de reguliere competitie om de titel zullen strijden.

Nog steeds stellen Mevr. Langbroek, Telekabel en de stichting Schaak Friesland geld beschikbaar waarvan Dimitri Reinderman en Erik Hoeksema betaald kunnen worden. Een belangrijke meevaller is de aanmelding van studentenkampioen Karel van der Weide, die de plaats van Yge Visser zal innemen. Yge zelf vervolgt zijn loopbaan bij het Amsterdamse DCG, bij welke eersteklasser nogal wat geld over de toonbank schijnt te gaan. Al was Yge dan niet altijd even gemakkelijk in de omgang, zijn vertrek wordt toch door het merendeel der teamleden betreurd. Uiteindelijk wordt het volgende team geformeerd: Reinderman, Hoeksema, Van der Weide, Wiersma, Tondivar, De Jong, Scholl, Wagenmakers, Hania en Lont.

De eerste ronde levert een belangrijke 3½-6½ overwinning op HWP op, waarna 'normale' nederlagen volgen tegen Panfox/De Variant, HSG en BSG. De 5-5 tegen Utrecht is ietwat teleurstellend, maar de 6-4 nederlaag tegen Rotterdam valt weer onder de categorie 'niet onverwacht'. De beste prestatie van het seizoen mag echter de 6½-3½ overwinning op Amstelveen genoemd worden, waardoor Philidor zich eigenlijk al definitief in veiligheid brengt. Na nog een overwinning op het zwakke Rotterdam II wordt het seizoen in stijl besloten met een prima gelijkspel tegen het verrassend sterke SMB, dat daardoor uit de play-offs gehouden wordt. Opmerkelijk in deze wedstrijd is de invalbeurt van de 17-jarige Sipke Ernst, die de gerenommeerde hoofdklasser Willy Hendriks verslaat.

Al met al een zeer bevredigend verlopen seizoen, waarin Migchiel de Jong met 6½ uit 9 bijzonder op dreef is, doch ook Karel van der Weide zich door zijn geharnaste spel uiterst waardevol toont met 5 uit 9. Ook Dimitri Reinderman, Erik Hoeksema en Addy Lont dragen meer dan 50% bij, hetgeen met het oog op de bijzonder sterke tegenstand goed te noemen is. Slechts Eric-Jan Wagenmakers en Eddie Scholl, die inmiddels de voor niet-professionele hoofdklasseschakers pensioengerechtigde leeftijd van 50 jaar bereikt heeft, blijven echt onder de maat met 3½ uit 9.

In verhouding tot het begin van de zeventiger jaren, toen de sponsoring zijn intrede deed in de hoofdklasse, is het gemiddelde niveau van de hoofdklasse enorm toegenomen, niet alleen door het uitkomen erin van vele buitenlandse coryfeeën, doch vooral ook door het opzetten door clubs, onderbonden en KNSB van een gedegen jeugdopleiding. Daarnaast is ook de organisatie van zoveel open toernooien, waarin de talentvolle hoofdklasser zich kan meten met gelouterde meesters en grootmeesters een factor van betekenis, evenals uiteraard de opkomst van de computer, waardoor informatie zoveel gemakkelijker beschikbaar komt.

Al deze factoren hebben ertoe eveneens toe geleid dat de gemiddelde leeftijd van de hoofdklasseschaker nog verder gedaald is, waarbij de gesponsorde clubs steeds eerder de talentvolle spelers van de minder kapitaalkrachtige clubs aantrekken. Philidor is een van de clubs die hierbij in het verleden de toon gezet heeft en mag zich er dan ook nauwelijks over beklagen dat ook aan zijn eugdige talenten wordt getrokken.

Eindstand hoofdklasse seizoen 1995-1996

	Pf	BS	Ro	HS	SM	Ph	Ut	Am	HW	Ro	bp	mp	
1. Panfox	xx	7	6½	5½	6	6	9	8	9	8½	65½	18	K
2. V B/BSG	3	xx	3	5½	5½	6	6½	6½	7½	8½	52	14	
3. Rot'dam I	3½	7	xx	6	3	6	6	5½	7	6	50	14	
4. HSG	4½	4½	4	xx	6½	6½	8	5	10	9	58	11	
5. SMB	4	4½	7	3½	xx	5	6½	7	7½	8½	53½	11	
6. Philidor	4	4	4	3½	5	xx	5	6½	6½	6½	45	8	
7. Utrecht	1	3½	4	2	3½	5	xx	6	6½	7	38½	7	
8. Amstelveen	2	3½	4½	5	3	3½	4	xx	5½	8½	39½	5	
9. HWP Z'dam	1	2½	3	0	2½	3½	3½	4½	xx	6	26½	2	D
10. Rot'dam II	1½	4	1½	1	1½	3½	3	1½	4	xx	21½	0	D

De play-offs worden met enige moeite door Panfox gewonnen voor Rotterdam, HSG en BSG.

De vooruitgang is niet tegen te houden: met ingang van het seizoen 1996-1997 is de benaming hoofdklasse vervangen door de modieuzere titel meesterklasse.

Reeds in de loop van het vorige seizoen heeft Telekabel te kennen gegeven de sponsoring van het eerste tental te zullen stoppen, hetgeen de financiële mogelijkheden voor Philidor uitermate beperkt. Dat leidt tot het vertrek van Dimitri Reinderman en Erik Hoeksema, wier plaatsen worden ingenomen door Yge Visser, die herintreedt en jeugdspeler Sipke Ernst, die direct aan het derde bord geplaatst wordt. Er zijn nog meer mutaties, want ook Babak Tondivar vertrekt naar beter betalende oorden, terwijl Migchiel de Jong wegens ziekte langdurig uitgeschakeld is. Bas van der Lijn (al enige tijd Mr.) krijgt daardoor een nieuwe kans in Philidor 1. De andere vakante plaats wordt zeer verrassend ingenomen door de in de buurt van Groningen woonachtige Jaap Vogel, die daarmee na 20 seizoenen terugkeert in de Leeuwarder gelederen. Jammer is het dat de jeugdige Friese kampioen van 1996 Sybolt de Boer, die wel in de interne competitie van Philidor meespeelt, het spelen in het eerste team van Groningen verkiest boven het bezetten van een plaats in Philidor 1. Op papier luidt de opstelling: Van der Weide - Visser - Ernst - Wiersma - Vogel - Scholl - Wagenmakers - Lont - Hania - Van der Lijn, doch in de praktijk wordt er veel onderling gewisseld onder het motto 'wie niet sterk is moet slim zijn'. Zo speelt Yge vrijwel voortdurend aan bord 1 en zakt Sipke al snel naar lagere borden.

De start is direct al slecht door een thuisnederlaag tegen debutant LSG en als vervolgens het in Utrecht verspeelde treffen met de andere promovendus Het Witte Paard uit Sas van Gent niet meer dan een teleurstellend gelijkspel oplevert en landskampioen Panfox de onzen niet meer dan één enkel puntje toestaat (door Bas van der Lijn ingebracht), ziet het er al spoedig duister uit. Gelukkig levert de strijd tegen het sponsorloze, maar voor deze gelegenheid wel met Kortsjnoj in Leeuwarden verschijnende Rotterdam een (overigens nauwelijks verdiende) overwinning op.

Nederlagen in de volgende ronden tegen Amstelveen en BSG zorgen er echter voor dat het degradatiespook in het jaar van het 150-jarig bestaan volop rondwaart. De wedstrijd in de voorlaatste ronde tegen Utrecht zal moeten beslissen over al dan niet degraderen. Het wordt een enorme deceptie, want de Utrechters laten hun tegenstanders met 3-7 gedesillusionneerd achter en komen hierdoor in machtsposities gelijk met Philidor. Daarmee is het pleit beslecht, want Utrecht speelt in de laatste ronde tegen het al gedegreerde Het Witte Paard en Philidor tegen het sterke SMB, waarvan dan ook ruim verloren wordt. Een rampzalig seizoen voor Philidor, want niet alleen het eerste degradeert in dit jubileumjaar, maar ook Philidor II en III kunnen het in de tweede en derde klasse niet bolwerken.

De competitie overziende kan men niet anders dan concluderen dat het eerste terecht gedegreerd is: in geen der verloren wedstrijden is er veel kans op een beter resultaat geweest. Daarbij blijken de Leeuwarder topborden (Yge Visser en Karel van der Weide) niet in staat de tegenstander op te vangen, terwijl ook Sipke Ernst hardhandig met de sterkte van de gemiddelde hoofdklasser geconfronteerd wordt. Slechts Eelke Wiersma en de routiniers Jaap Vogel en Eddie Scholl weten zich met een 50%-score althans te handhaven, maar ook niet meer dan dat. Aan teamleider Wietze Jongsma heeft het bepaald niet gelegen, want in drie invalbeurten blijft hij ongeslagen en sprokkelt hij twee punten bijeen. Hoe moeizaam het seizoen verlopen is wordt ook bevestigd door het feit dat er van de 90 partijen slechts 13 gewonnen zijn, waarvan Eelke met drie nog het leeuwendeel voor zich opeist. Yge en Sipke komen zelfs helemaal niet tot winst.

Eindstand meesterklasse seizoen 1996-1997

	Pf	HS	LS	SM	BS	Am	Ro	Ut	Ph	HW	bp	mp	
1. Panfox	xx	6	9	5½	7	7	6½	5½	9	8½	64	18	K
2. HSG	4	xx	7	8	6	8	5	8	7½	8½	62	15	
3. LSG	1	3	xx	6½	5½	4	6	8	6	6	46	12	
4. SMB	4½	2	3½	xx	3	8	6½	8	7½	7	50	10	
5. V B/BSG	3	4	4½	7	xx	5½	4½	5	6	7	46½	9	
6. Amstelveen	3	2	6	2	4½	xx	5	6	6	7½	42	9	
7. Rotterdam	3½	5	4	3½	5½	5	xx	6½	4½	8	45½	8	
8. Utrecht	4½	2	2	2	5	4	3½	xx	7	6	36	5	
9. Philidor	1	2½	4	2½	4	4	5½	3	xx	5	31½	3	D
10. HWP SvG	1½	1½	4	3	3	2½	2	4	5	xx	26½	1	D

Overzicht van de individuele scores van de vaste spelers in de hoofdklasseseizoenen 1995-1997 (tussen haakjes het opgegeven bordnummer)

	1995-1996		1996-1997	
Dimitri Reinderman	4½/9	(1)		
Karel van der Weide	5/9	(3)	2/9	(1/2)
Yge Visser			1½/9	(1/2)
Erik Hoeksema	4½/8	(2)		
Migchiel de Jong	6½/9	(6)		
Sipke Ernst	1/1	(inv)	1½/9	(3)
Eelke Wiersma	4/9	(4)	4½/9	(4)
Jaap Vogel			4/8	(5)
Eddie Scholl	3½/9	(7)	4/8	(6)
Addy Lont	4/8	(10)	2½/9	(8)
Bas v.d. Lijn	½/1	(inv)	4/9	(10)
Babak Tondivar	3½/8	(5)		
Jan Hania	4/9	(9)	2½/9	(9)
Eric-Jan Wagenmakers	3½/9	(8)	3/8	(7)
Wietze Jongma			2/3	(inv)
Totaal:	45/90		31½/90	
Plaats:	6		9	

Veel is er de afgelopen tientallen jaren veranderd in de KNSB-competitie: de rol van de traditioneel toonaangevende Amsterdamse clubs VAS, ASC en Max Euwe is of lijkt vrijwel uitgespeeld, in Rotterdam is NRSV geheel verdwenen en zijn Charlois en Spangen ondanks allerlei fusies ingeschrompeld tot marginale clubjes die onder een nieuwe naam een noodlijdend bestaan leiden in de lagere klassen van de KNSB. In Den Haag zijn de namen van HCSV en RSC nog slechts bij oudere schakers bekend. Naast een relatief nieuwe, gesponsorde vereniging als Panfox/De Variant zijn ook HSG en BSG met hun tijd meegegaan: zij zijn in het gelukkige bezit van een genereuze sponsor. Helaas garandeert zo'n sponsor zelden een blijvende inbreng, hetgeen verschillende eens toonaangevende verenigingen zoals Rotterdam en Watergraafsmeer aan den lijve ondervonden.

Een bestuur van een schaakvereniging met ambities zal altijd in tweestrijd verkeren: moet het proberen een sponsor aan te trekken om die ambities waar te maken met alle gevaren van een uittocht van topspelers na het afhaken van de sponsor of moet het proberen met minimale financiële middelen een plaats in de hoofdklasse te verwerven en te behouden. Het meestrijden om het kampioenschap is in dat geval uitgesloten.

Philidor heeft sinds het overlijden van Waling Dijkstra gekozen voor de tweede mogelijkheid. Dankzij de steun van mevrouw Langbroek was er steeds enige financiële reserve, die soms benut werd om enkele spelers van buiten aan te trekken of de eigen

topspelers te behouden. Daarbij ging het om relatief lage bedragen. Gunstig daarbij is steeds geweest dat het begrip clubtrouw binnen Philidor nog niet is uitgestorven. Toch is op dit moment, kort na het einde van het seizoen 1996-1997, de nabije toekomst van het eerste onzeker. Wietze Jongsma heeft te kennen gegeven zijn taak als teamleider, die hij vier jaar met grote toewijding vervuld heeft, neer te zullen leggen en van het huidige tiental zullen nog wel enkelen volgend jaar niet terugkeren. De overblijvers en nieuwkomers wacht een zwaar seizoen in de eerste klasse, waarin zij ook enkele gesponsorde teams zullen aantreffen. Zal Philidor desondanks in staat zijn terug te komen?

statistiek

statistiek

